

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORTAÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
COĞRAFYA ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

ORTAÖĞRETİM COĞRAFYA DERSİ MÜFREDATINDA TEMATİK
HARİTA İHTİYACININ ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE
DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Mustafa ÜNAY

Ankara
Ekim, 2011

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORTAÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
COĞRAFYA ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

ORTAÖĞRETİM COĞRAFYA DERSİ MÜFREDATINDA TEMATİK
HARİTA İHTİYACININ ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE
DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mustafa ÜNAY

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Ersin GÜNGÖRDÜ

Ankara
Ekim, 2011

Mustafa Ünay'ın "Ortaöğretim Coğrafya Dersi Müfredatında Tematik Harita İhtiyacının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi" başlıklı tezi Ekim 2011 tarihinde, jürimiz tarafından Coğrafya Öğretmenliği Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

Başkan (Danışman) Yrd. Doç. Dr. Ersin GÜNGÖRDÜ

Üye : Doç. Dr. Salih ŞAHİN

Üye : Yrd. Doç. Dr. Leyla ERCAN

ÖN SÖZ

Öğrenim görmekte olan her birey, toplum içinde diğer insanlarla ilişki kuracağı, meslek sahibi olduğunda grubu içinde çalışacağı ve benzeri sosyal ilişkilerle her zaman karşı karşıya kalacağı için, okulda bunları yapabilecek temelleri alması gerekir. Toplumun kültürel, sosyal ve teknolojik kurallarına göre yetiştirilemeyen bireyler, topluma uyum sağlamakta zorlanacak ve birçok toplumsal probleme neden olacaklardır.

Eğitim, bireyin etkin olduğu yaşantılar sunmalıdır. Bu sayede birey, okul sonrası yaşamında öğrendiklerini kolayca kullanabilme imkânı bulabilecektir. Türk Eğitim Sistemindeki coğrafya dersleri öğretilenlerin okul dışına taşınmasına olanak vermekte mi yoksa ezberci bir sistem ile ezberci bireyler mi yetiştirmektedir? Bu sorudan istenilen cevabın alınabilmesi için coğrafyacıların teorik olarak öğrendikleri olay, olgu ve özelliklerin dağılışını pratikte haritalar üzerinde uygulamaları gerekmektedir. Bu amaçla coğrafya dersinin öğretiminde tematik haritalarla öğrenme ve tematik haritalarla öğretme faaliyetleri büyük önem arz etmektedir. Her okulda rahatlıkla bulunan, bilgi alışverişine olanak tanıyan tematik haritalar genelde “duvar süsü” olarak sınıflarda asılı durmaktadır. Bu durum harita kullanma alışkanlığı kazanmamızı olumsuz yönde etkilemektedir.

Harita; yön bulmadan mesafe okumaya; turizm sektöründen madencilığe kadar çok geniş bir kullanım alanına sahip etkili bir araçtır. Gelişmiş ülkelere bakıldığında haritanın çok daha etkili bir şekilde kullanıldığı görülmektedir. Bu durum, gelişmiş ülkelerin eğitim sisteminin bir yansıması olarak düşünülebilir. Bu bağlamda harita kullanmanın faydalarını ve gerekliliğini bilen bireyler yetiştirebilmek için, ilk ve ortaöğretim kurumlarında coğrafya dersinin öğretiminde bilgiden ziyade, beceri temelli coğrafya eğitimine ağırlık verilmelidir.

Araştırma süresince bilgi ve birikimleriyle destek olan danışmanım Yrd. Doç. Dr. Ersin GÜNGÖRDÜ’ye düşünce ve fikirlerinden faydalandığım Doç. Dr. Servet KARABAĞ’a, Doç Dr. Salih ŞAHİN’e teşekkür ederim.

Harita konusunda yardım aldığım Hrt. Yük. Müh. Dr. Volkan YILDIRIM’a, istatistik işlemlerinde desteğini gördüğüm Yrd. Doç. Dr. İlker ERCANLI’ya teşekkür ederim.

Ankara ili ortaöğretim kurumlarında anket sorularını sabırla cevap veren coğrafya öğretmenlerine ve okul idarecilerine samimi yardımlarından dolayı teşekkür ederim.

Tez çalışmamı başladığım günden bugüne hiç bir desteğini esirgemeyen biricik hayat arkadaşım Huriye ÜNAY'a teşekkürü borç bilirim.

Mustafa ÜNAY

ÖZET

ORTAÖĞRETİM COĞRAFYA DERSİ MÜFREDATINDA TEMATİK HARİTA İHTİYACININ ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

ÜNAY, Mustafa

Yüksek Lisans, Coğrafya Öğretmenliği Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Ersin GÜNGÖRDÜ

Ekim – 2011, 132 sayfa

Eğitimde materyal kullanımı, eğitim-öğretimin daha anlamlı ve kalıcı olması açısından büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle eğitim ve öğretimde konuları daha iyi anlamak, anlatmak ve kavramak için öğretim materyallerinden yararlanılması gerekmektedir. Ayrıca öğrencilerin ilgisini ve dikkatini çekmek öğrenme isteklerini teşvik edebilmek, öğretim materyallerinin etkin kullanılabilmesine bağlıdır. Coğrafya öğretiminde kullanılan en önemli materyallerden birisi haritalardır. Bu çalışmada, görsel materyallerin önemi, coğrafya öğretiminde araç-gereç kullanımı ve coğrafya eğitiminde önemli bir materyal olan haritalar ve tematik harita kullanımı irdelenmiştir. Bu amaç doğrultusunda, ortaöğretim kurumlarında görev yapan coğrafya öğretmenlerinin tematik harita ihtiyacına yönelik görüşlerini tespit etmek için tarama yöntemi kullanılmıştır. Geliştirilen ölçme aracı, ortaöğretim dokuzuncu sınıf coğrafya dersi müfredatında tematik harita ihtiyacını belirlemek için araştırmanın örneklemini Ankara ili mücavir alan sınırı içerisinde yer alan Altındağ, Çankaya, Etimesgut, Keçiören, Mamak, Sincan ve Yenimahalle ilçelerinde bulunan orta öğretim kurumlarında görev yapmakta olan 140 coğrafya öğretmenine uygulanmıştır.

Örneklemin sorulara verdikleri cevapların şıklara dağılımı, Statistical Package for the Social Sciences [SPSS] 17.0 İstatistik programı kullanılarak Ki kare Homojenlik Analizi ile elde edilmiştir. Bu analiz yapılırken, %95 güven düzeyi (%5 önem düzeyi) esas alınmıştır. Elde edilen verilerin analizinde yüzde (%), veri sayısı(n), aritmetik ortalama ($\bar{X}$), Ki kare (X^2), Anlamlılık düzeyi (p) kullanılmıştır. Ankete yönelik güvenilirlik katsayısı 0.952 olup, anket yüksek güvenilir bir dereceye sahiptir.

Bu bağlamda ortaöğretim dokuzuncu sınıf coğrafya dersi müfredatındaki tematik harita ihtiyacı öğretmen görüşlerine göre tespit edilmiş ve yorumlanmıştır. Araştırmanın içeriğini oluşturan dokuzuncu sınıf coğrafya ders kitapları ve yardımcı materyaller de bulunan tematik haritalar öğretmenlere göre ihtiyacı karşılamamaktadır.

Coğrafya dersi müfredatında yer alan kazanımların öğrenciler verilme sürecinde öğretmenler tarafından ihtiyaç olarak belirtilen tematik haritalar okullarda öğrenci ve öğretmenlerin kullanımına sunulmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Coğrafya eğitimi, görsellik, harita, tematik harita.

ABSTRACT**EVALUATION THE THEMATIC MAP REQUIREMENTS FOR THE GEOGRAPHY
LECTURE PROGRAM OF THE SECONDARY SCHOOL IN RESPECT TO THE
SIGHTS OF LECTURERS**

ÜNAY, Mustafa

Master, Department of Geography Education

Consultant Of The Thesis: Assistant Professor Doctor Ersin GÜNGÖRDÜ

October – 2011, 132 pages

Use of material in education is utmost important for a more meaningful and permanent training and education. For a better understanding, explaining and grasping the issues in education and training, the teaching materials should be used. Furthermore, attracting the interest and attention of the students, and encouraging learning also depends on the efficient usage of the teaching materials. Maps are one of the most important materials used in geography teaching. In this study, the importance of visual materials, the usage of tools in geography teaching and the usage of thematic maps which is a significant material in geography education are explored. To this end, a survey has been carried out to determine the views of the secondary school geography lecturers for their thematic map needs. The developed measurement tool has been applied to 140 geography lecturers working at the secondary schools located within the boundaries of contiguous area in Ankara, covering Altındağ, Çankaya, Etimesgut, Keçiören, Mamak, Sincan, and Yenimahalle sub-provinces, to define the requirements for the thematic maps in geography lecture program of the 9th class of secondary school.

The distribution of the sample answers given to questions is obtained using the Chi-Square Homogeneity Analysis with the help of Statistical Package for Social Sciences (SPSS). 95% confidence level (5% significance level) is adopted while performing this analysis. Percentage (%), number of data (n), arithmetic mean (X), Chi-square (X^2), level of significance (p) are used in the analysis of data obtained. The reliability coefficient of the survey is 0,952 and has a high reliable degree.

In this context, the requirements for thematic maps in the program of 9th class geography lecture have been determined and interpreted according to the lecturers' views. 9th class geography textbooks which constitute the contents of the study and thematic maps in supplementary materials do not currently meet the requirements of the lecturers.

In the process of delivery to students the gains taking place in the curriculum of geography lesson, the thematic maps which have been specified as needed by the teachers must be submitted to use of teachers and students in schools.

Keywords: Geography education, visuality, map, thematic map.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI.....	i
ÖN SÖZ	ii
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar LİSTESİ.....	x
ŞEKİLLER LİSTESİ	xv
KISALTMALAR LİSTESİ	xvi
 1. GİRİŞ	 1
1.1. Problem Durumu.....	2
1.1.1. Problem Cümlesi.....	3
1.1.2. Alt Problemler.....	3
1.2. Araştırmanın Amacı.....	3
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Varsayımlar.....	5
1.5. Sınırlılıklar	5
1.6. Tanımlar.....	6
 2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	 9
2.1. Coğrafya Dersinde Görsellik	9
2.2. Coğrafya ve Harita.....	14
2.3. Haritalarda Aranılan Özellikler	17
2.4. Haritalarda Bulunması Gereken Temel Unsurlar	19
2.5. Tematik Harita	21
2.6. Tematik Harita Örnekleri.....	23
2.7. Neden Anket	33
2.8. Neden SPSS	34
2.9. Konu İle İlgili Araştırmalar	36

3. YÖNTEM	42
3.1. Araştırmanın Modeli	42
3.2. Evren ve Örneklem	42
3.3. Verilerin Toplanması	43
3.4. Verilerin Analizi	43
4. BULUGULAR ve YORUM	45
4.1. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Kişisel Bilgilerine İlişkin Bulgular	46
4.2. Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorum	50
4.3. İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorum	64
4.4. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorum	81
5. SONUÇ ve ÖNERİLER	114
5.1. Sonuçlar	114
5.2. Öneriler	115
KAYNAKÇA	117
EKLER	126

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo	Sayfa
Tablo 1: Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı	46
Tablo 2: Öğretmenlerin Yaşlara Göre Dağılımı	46
Tablo 3: Öğretmenlerin Çalıştığı Kurumlara Göre Dağılımı.....	47
Tablo 4: Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Dağılımı.....	47
Tablo 5: Öğretmenlerin Mezun Olduğu Eğitim Kurumlarına Göre Dağılımı	48
Tablo 6: Öğretmenlerin Haftalık Ders Saatlerine Göre Dağılımı.....	48
Tablo 7: Öğretmenlerin Coğrafya Öğretmenliğini Seçme Nedenine Göre Dağılımı	49
Tablo 8: Öğretmenlerin Kurs Durumlarına Göre Dağılımı	50
Tablo 9: Öğretmenlerin Dokuzuncu Sınıf Coğrafya Ders Müfredatında Yer Alan Kazanımlara Ait Tematik Harita İhtiyacına Yönelik Görüşleri	51
Tablo 10: Öğretmenlerin Dokuzuncu Sınıf Coğrafya Ders Müfredatında Yer Alan Kazanımların Öğrencilere Verilme Sürecinde Kullanılan Mevcut Kaynaklardaki Tematik Haritaların İhtiyacı Karşılama Durumuna Yönelik Görüşleri	65
Tablo 11: Öğretmenlerin “Doğal Unsurların Yaşantısındaki Etkisinden Yola Çıkarak Doğa ve İnsan İlişkisini Anlamlandırır” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri	82
Tablo 12: Öğretmenlerin “Doğayı Oluşturan Dört Temel Ortamdan Yola Çıkarak Doğal Sistemlerin Coğrafyanın Konuları İçerisindeki Yerini Belirler” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri	83
Tablo 13: Öğretmenlerin “Bilgileri Haritalara Aktarmada Kullanılan Yöntem ve Teknikleri Kullanım Amaçları Açısından Karşılaştırır” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri	84

Tablo 14: Öğretmenlerin “Koordinat Sistemi ve Haritayı Oluşturan Unsurlardan Yola Çıkararak Zaman ve Yere Ait Özellikler Hakkında Çıkarımlarda Bulunur” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri	85
Tablo 15: Öğretmenlerin “Eş Yükselti Eğrileriyle Çizilmiş Bir Harita Üzerinde Ana Yer Şekillerini Ayırt Eder Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri	86
Tablo 16: Öğretmenlerin “Eş Yükselti Eğrilerini Yer Şekillerinin Temel Özellikleriyle İlişkilendirir” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri	87
Tablo 17: Öğretmenlerin “Dünyanın Şekli ve Hareketlerinin Sonuçlarını Farklı İklim Kuşaklarının Oluşumuna Etkileri Açısından Yorumlar” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri	88
Tablo 18: Öğretmenlerin “Hava Olaylarının Oluşum Süreçleri İle Atmosferin Özelliklerini İlişkilendirir” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri	89
Tablo 19: Öğretmenlerin “Hava Durumu İle İklim Özelliklerini Etkileri Açısından Karşılaştırır” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri	90
Tablo 20: Öğretmenlerin “Harita ve Grafikleri Kullanarak İklim Elemanlarının Oluşumu ve Dağılışı Üzerinde Etkili Olan Faktörleri Sorgular” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri	92
Tablo 21: Öğretmenlerin “Harita ve Diğer Görsel Materyallerden Yararlanarak Farklı İklim Tiplerinin Özellikleri ve Dağılışı Hakkında Çıkarımlarda Bulunur Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri	93
Tablo 22: Öğretmenlerin “Dünyanın Tektonik Oluşumundaki Değişim ve Sürekliliğe Kanıtlar Gösterir” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri	94

Tablo 23: Öğretmenlerin “Jeolojik Zamanların Özelliklerini Tektonikle İlişkilendirerek Açıklar” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri	95
Tablo 24: Öğretmenlerin “İç ve Dış Kuvvetlerin Oluşum Süreçlerini Açıklar” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri	96
Tablo 25: Öğretmenlerin “İç ve Dış Kuvvetleri, Farklı Yer Şekillerinin Oluşumuna Etkileri Açısından Sınıflandırır” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri	97
Tablo 26: Öğretmenlerin “İnsan Faaliyetlerinden Yola Çıkarak Beşerî Sistemlerin Coğrafyanın Konuları İçerisindeki Yerini Belirler” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri	98
Tablo 27: Öğretmenlerin “Yerleşmelerin Konumunu Belirleyen ve Gelişimini Etkileyen Faktörleri Geçmişten Günümüze Fonksiyonel Değişiklikler Açısından Analiz Eder” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri	99
Tablo 28: Öğretmenlerin “Yerleşme Doku ve Tiplerinin Oluşmasında Etkili Olan Nedenleri Sorgular” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri	100
Tablo 29: Öğretmenlerin “Harita ve Grafikler Kullanarak Yaşadığı Yerleşim Biriminin Coğrafi Özellikleri Hakkında Çıkarımlarda Bulunur” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri	101
Tablo 30: Öğretmenlerin “Görsel ve Yazılı Materyallerden Yararlanarak Yaşadığı Yerleşim Alanının Farklı Zaman Periyotlarındaki Değişim ve Sürekliliğini Coğrafi Açidan Analiz Eder” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri	102
Tablo 31: Öğretmenlerin “Haritalardan Yararlanarak Ülkemizdeki Yer Şekillerinin Temel Özelliklerini ve Dağılışını Analiz Eder” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri	103

Tablo 32: Öğretmenlerin “Türkiye’nin Yer Şekillerinin Oluşum Sürecini İç ve Dış Kuvvetlerle İlişkilendirir” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri	104
Tablo 33: Öğretmenlerin “Haritalar Kullanarak Türkiye’nin İklimini Etkileyen Faktörler Hakkında Çıkarımlarda Bulunur” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri	105
Tablo 34: Öğretmenlerin “İklim Ait Kanıtlardan Yararlanarak Türkiye De Görülen İklim Tiplerinin Özellikleri Hakkında Çıkarımlarda Bulunur” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri	106
Tablo 35: Öğretmenlerin “Tablolar, Grafikler ve Haritalardan Yararlanarak Türkiye’deki İklim Elemanlarının Özellikleri Hakkında Çıkarımlarda Bulunur” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri	107
Tablo 36: Öğretmenlerin “Dünyadaki Farklı Bölge Örneklerini, Özellikleri ve Bölge Belirlemede Kullanılan Kriterler Açısından Analiz Eder” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri	108
Tablo 37: Öğretmenlerin “Çeşitli Ölçeklerdeki Bölge Örneklerini Kullanarak Bölge Sınırlarının Amaca Göre Değişebilirliğini Açıklar” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri	109
Tablo 38: Öğretmenlerin “Haritalardan Yararlanarak Çeşitli Coğrafi Kriterlerle Belirlenmiş Bölgelerde Bulunan Ülkeleri Ayırt Eder” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri	110
Tablo 39: Öğretmenlerin “İnsanların Gereksinimlerinden Yola Çıkarak Doğal Çevreyi Kullanma Biçimlerini Örneklendirir” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri	111
Tablo 40: Öğretmenlerin “Doğal Çevrenin İnsan Faaliyetlerine Etkilerini ve İnsanların Doğal Çevreye Uyum Süreçlerini Karşılıklı İlişkileri Çerçevesinde Analiz Eder” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri	112

Tablo 41: Öğretmenlerin “Örneklerden Yararlanarak Doğal Ortamda İnsan Etkisiyle Meydana Gelen Değişimlerin Sonuçlarını Analiz Eder” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri	113
--	-----

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil	Sayfa
Şekil 1: Dale'nin Yaşantı Konisi	11
Şekil 2: Kıbrıs Adası Siyasi Haritası	19
Şekil 3: Denizli İli Turizm Haritası	23
Şekil 4: Türkiye Jeoloji Haritası	24
Şekil 5: Türkiye'nin Toprak Tipleri Dağılışı Haritası	25
Şekil 6: Toprak Kayması ve Heyelan Haritası.....	26
Şekil 7: Brezilya'nın Ekonomik Aktivite Dağılışı Haritası	27
Şekil 8: Yükseklik Dağılışı Haritası	28
Şekil 9: Eğim Haritası.....	29
Şekil 10: Morfografya Haritası	30
Şekil 11: Arazi Kullanım Haritası	31
Şekil 12: Hidrografya ve Yeraltı Drenaj Haritası	32
Şekil 13: Türkiye'nin Tektonik Haritası	33

KISALTMALAR LİSTESİ

MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
CDÖP	: Coğrafya Dersi Öğretim Programı
HGK	: Harita Genel Komutanlığı
ICACI	: Uluslararası Kartoğrafya Birliği
MTA	: Maden Tetkik Arama
CBS	: Coğrafi Bilgi Sistemleri
SPSS	: Statistical Package for the Social Sciences
STATA	: Data Analysis and Statistical Software
SAS	: Statistical Analysis Software
n	: Kişi Sayısı
%	: Yüzdelik Dilim
X	: Aritmetik Ortalama
p	: Güven Düzeyi
S	: Standart Sapma
X ²	: Ki kare

1. GİRİŞ

Öğrencilerde istendik davranışları gerçekleştirebilmek eğitimin temel amaçlarından birisidir. Bu amacı gerçekleştirmek için çeşitli faktörlerin bir arada bulunması gerekir. Bu noktadan hareketle, genel olarak öğrenci ve öğretmenin bir arada bulunduğu sınıf ortamı, yararlanılan yöntem ve teknikler, kullanılan araç ve gereçler öncelikli olarak incelenmesi gereken konular arasındadır. Gelişmesi ve değişmesi istenilen coğrafya eğitiminde çeşitli sorunlarla karşılaşmaktadır. Bu sorunlardan birisi bilgilerin öğrenilmesi ve öğretilmesi dışında bunların nasıl ve ne şekilde öğrenildiği, öğretildiği ayrıca kalıcılığının nasıl sağlanacağıdır. Bunun için öğretmenlerin anlatım yoluyla öğrencilerin pasif bulunduğu sınıf ortamını, coğrafyanın ana materyallerinden biri olan tematik haritaların kullanımı yoluyla aktif duruma geçirmesi gerekmektedir.

Gelişen ve değişen dünyamızda öğretmenlerimizin öğrenme ortamını etkin kılmak ve 21. yüzyıl bireylerini yetiştirebilmek için gösterdikleri uğraşta, öğretim teknolojileri ve öğretim materyalleri önemli bir yer tutmaktadır. Hızla değişen ve gelişen dünyada bireylerin bilgiyi tek bir kaynaktan almaları ve ezberlemeleri beklenmemekte, bilgiye ulaşma yollarını bilen, bunları kullanabilen ve karşılaştığı sorunlar karşısında bilgiyi kullanarak çözümler üretebilen bireylerin yetiştirilmesi amaçlanmaktadır. Öğrencilerin bu özellikleri kazanmalarında ve öğretmenlerin etkin öğrenme ortamlarını hazırlamalarında, öğretim teknolojileri ilkelerine uygun olan öğretim materyallerinin kullanımı önem arz etmektedir (Şahin ve Yıldırım, 1999).

Coğrafya derslerinin temel amacının bilinçli ve iyi bir Türk vatandaşı yetiştirmek olduğu düşünüldüğünde bunun gerçekleştirilebilmesi için bireylerin yakın çevresinden başlayarak ülkesini tanıması, ülkesinin sahip olduğu jeopolitik konum ve zenginlikler hakkında bilgi sahibi olması gerekir. Bunun sağlanması için bütün eğitimcilerin kabul ve tavsiye ettiği hususlara dikkat edilmeli ve derslerde konular ile ilgili tematik haritalar kullanılmalıdır. Örneğin, ders kitaplarında tematik haritalara yer verilmeli ve kullanılan tematik haritaların öğrenci seviyesine uygun olması gerekmektedir (Güngördü, 2006). Özellikle beşeri, fiziki ve ekonomik coğrafya konuları ve kavramlarının öğretilmesinde görsel ve işitsel araçlardan yararlanılması gerekmektedir. Özellikle harita, şekil, grafik, blok diyagram, fotoğraf ve tablolardan yararlanmanın konuların öğrenilmesindeki etkinliği kabul edilebilir düzeydedir (Güngördü, 2003a).

Bu açıdan bakıldığında coğrafya eğitiminde kullanılan görsel materyallerden birisi olan tematik haritaları kullanmak, coğrafya derslerinin öğretilmesinde önemli bir yer tutmaktadır. Coğrafya öğretiminde öğrencilerin seviyelerine uygun tematik haritaları kullanmamak, öğrencilerin konuları anlamakta güçlük çekmelerine neden olabilir. Bu nedenle coğrafya derslerinde kullanılan materyaller içerisinde yer alan tematik haritaların, konuların amacına uygun, yeterli sayıda ve kaliteli olması gerekmektedir.

1.1. Problem Durumu

Eğitim, bireyin kendi yaşantısı yoluyla istenilen davranış değişikliğini meydana getirme sürecidir. Bu süreci, birbirini izleyen ve birbiri üzerine biriken öğrenme ve öğretme olayları oluşturmaktadır. Öğrenmenin oluşmasını sağlayan her türlü etki eğitim sürecinin bir parçasıdır. Eğitimin temel unsurlarını program, öğrenci ve öğretmen oluşturmaktadır. Öğretmenler öğrencilere belirlenen istendik davranışları eğitim programları yoluyla kazandırır (Budunur, 2004).

Coğrafya bilimi, dünya üzerinde var olan fiziki ve beşeri her türlü varlığın ve nesnenin yeryüzündeki dağılımlarını ve birbirleri ile olan ilişkilerini, neden, niçin ve nasıl soruları ışığında sebep ve sonuçları ile ortaya koymakta ve bunların etkileşimlerinden doğabilecek problemler ile insanoğlunun içinde yaşadığı ortamdan var olan dengeli bozmadan en yüksek oranda faydalanabilmesini incelemektedir. Tüm bunların öğrencilere kavratılmasını amaçlayan coğrafya eğitimi şüphesiz büyük önem taşımaktadır. Bu yüzden, coğrafya öğretiminde anlatım, soru cevap, tartışma vb. gibi temel eğitim metotları ile yetinmemek gerekir. Sürekli yenilenen dünyaya paralel olarak yeni eğitim araç-gereçleri ve tematik haritaları kullanmak, coğrafya öğretiminin yüksek verim ile doğru ve kalıcı biçimde öğretilmesini sağlayacaktır.

Coğrafya öğretiminde karşılaşılan problemlerden birisi konu anlatımında yaşanan eksikliklerdir. Öğrencilerin ilgisini çekememe, ilgiyi uzun süre koruyamama, motivasyon eksiklikleri, güncellikten uzaklık, yeteri kadar modern ders araç ve gereciyle sahip olamama gibi nedenlerden dolayı konu anlatımında çeşitli problemler ile karşı karşıya kalınmaktadır (Çelik, 2007). Bu problemi ortadan kaldırmak ve kaliteli bir coğrafya eğitimi sağlamak için coğrafya derslerinin önemli materyallerinden olan tematik haritaların etkin kullanılması gerekmektedir.

1.1.1. Problem Cümlesi

Araştırmada, coğrafya öğretmenlerine göre ortaöğretim dokuzuncu sınıf Coğrafya Dersi Öğretim Programı [CDÖP]'nda tematik haritalara ihtiyaç var mıdır?

Bu temel problemlerin ışığında alt problemler;

1.1.2. Alt Problemler

1. Dokuzuncu sınıf CDÖP'de yer alan kazanımların öğrencilere verilme sürecinde tematik haritalara ihtiyaç hangi düzeydedir?
2. Dokuzuncu sınıf CDÖP'de yer alan kazanımların öğrencilere verilme sürecinde mevcut durumda bulunan tematik haritalar ihtiyacı hangi düzeyde karşılamaktadır?
3. Dokuzuncu sınıf CDÖP'de yer alan kazanımların öğrencilere verilme sürecinde en çok hangi tematik haritalara ihtiyaç vardır?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, 2010 – 2011 eğitim-öğretim yılında ortaöğretim coğrafya müfredatında tematik harita ihtiyacının olup olmadığı, mevcut durumda bulunan tematik haritaların ihtiyacı karşılayıp karşılamadığı ve hangi tematik haritalara ihtiyaç olduğunun öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesidir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Eğitime ilişkin teknoloji ve materyaller uzun süredir kullanılmaktadır ve sürekli gelişmektedir. Bilgiler, etkileşimli eğitim sistemlerinin geliştirilmesi için daha etkili teknolojilerle uygun şekilde artışı görülmektedir. Genellikle çözümü zor görünen eğitim sorunları, öğretim teknoloji ve materyalleriyle kolayca çözülebilmektedir (Kaya, 2005).

Öğretim materyalleri öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarını karşılamasına yardımcı olmaktadır. Her öğrencinin öğrenme ihtiyaçları ve öğrenme stili farklıdır. Öğrenme stiline temel varsayımları çok basittir. Öğrenme stili varsayımına göre bütün çocuklar

öğrenebilir fakat çocukların hepsi aynı biçimde öğrenememektedir. Öğrenmenin tasarlanması ve uygulanmasını farklı öğrenme stillerini dikkate alarak gerçekleştirmek gerekir. Öğretim materyallerinin öğretimdeki etkinliği, büyük ölçüde, kullanım koşullarına bağlı olmakla birlikte, öncelikle materyalin yeterince iyi nitelikte olmasını gerekli kılar (Demirel ve Altun, 2007).

Ders kitapları öğrenme-öğretme etkinliklerini belirleyen başlı başına bir öğrenme ve öğretme ortamıdır. Öğretim programı çerçevesinde kazanım alanlarından sapmaların engellenmesi, öğrencinin neler öğreneceği, öğretmenin neler öğreteceği hususunda önemli bir belirleyici konumundadır. Ülkemizde ders kitaplarının sınıf içinde en fazla kullanılan ders aracı olmasından dolayı ders kitaplarının hazırlanışında daha dikkatli olunmalıdır. Öğretim ve eğitim süreçleri içerisinde çok eski bir kullanım yeri olan kitapların öğretimin kalitesini büyük ölçüde etkileyen araç olmasına karşın, ülkemizde öğretmenler ve öğrenciler tarafından verimli bir şekilde kullanıldığını söylemek oldukça zordur. Bu durumun oluşmasında müfredat, öğretim kurumları, öğretmen kadar kitabın özellikleri de önemli yer tutmaktadır. Ders kitaplarında var olan çeşitli hata, eksik ve yetersizlik durumları bu olumsuzlukların ortaya çıkmasında önemli nedenler olarak görülmektedir. Bu nedenle coğrafya derslerinin en önemli materyali olan tematik haritalara ulaşılabilmesi bazen sorunlar yaratmaktadır. Bu yüzden ders kitaplarında konular ile ilgili tematik haritalara yeterince yer verilmeli ve kitaba koyulan tematik haritaların rastgele değil özenle seçilmesi gerekmektedir (Top, 2009).

İyi bir coğrafya öğretimi için ders kitapların ve yardımcı materyallerde konuların amacına uygun tematik haritalara yer verilmesi gerekmektedir. Kullanılan tematik haritalar sade, anlaşılır ve doğru olmalıdır. Resim, şekil ve tematik haritalar gibi yardımcı unsurların referans gösterilmesi, doğru zamanda ve doğru yerde kullanılması gerekmektedir (Şendil, 2011).

Bu araştırma, daha anlamlı ve kalıcı coğrafya öğretiminin sağlanabilmesinde büyük rolü olan tematik haritaların, eğitim- öğretim sürecinde verimli ve etkin kullanılıp kullanılmadığının belirlenmesi açısından önemli bir yer tutmaktadır. Bu araştırma ile elde edilen bulgular; akademisyenlere, öğretmenlere etkili bir coğrafya öğretimi için tematik harita kullanma becerisinin öğrenciye kazandırılmasının gerekliliğini vurgulayacaktır. Ayrıca bu çalışma, coğrafya dersi müfredatında yer alan kazanımların öğrencilere verilme sürecinde kullanılan tematik haritaların yeterli olup olmadığının belirlenmesi açısından önemlidir.

1.4. Varsayımlar

1. Coğrafya derslerinde konuların amacına uygun olarak hazırlanmış tematik haritalar yeterli değildir.
2. Tematik harita kullanımı coğrafya öğretiminin amaçlarına ulaşmasında etkilidir. Öğrencilerle dersin daha verimli işlenebilmesini sağlamaktadır. Mevcut durumda haritalar yetersiz olduğu için dersler verimli bir şekilde işlenememektedir.
3. Coğrafya derslerinde kullanılan materyallerden biri olan tematik haritalar yetersiz olup ulaşılabilirliği sınırlıdır.
4. Araştırma kapsamındaki konulara, hazırlanan anket soruları ile ulaşılabilir.
5. Örneklemi oluşturan öğretmenlerin verecekleri cevaplar gerçeği yansıtır.
6. Anket sorularında belirtilmiş olan tematik haritalar kazanımların öğrencilere verilebilmesi için yeterlidir.
7. Araştırmanın Ankara ilinde yapılması ihtiyacı belirlemek açısından yeterlidir.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırma, Ankara İli Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde yer alan Altındağ, Çankaya, Etimesgut, Keçiören, Mamak, Sincan ve Yenimahalle ilçelerinde bulunan ortaöğretim kurumlarında 2010–2011 eğitim-öğretim yılında görev yapmakta olan coğrafya öğretmenleri ile sınırlıdır.

Araştırma Ankara İli Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde yer alan Altındağ, Çankaya, Etimesgut, Keçiören, Mamak, Sincan ve Yenimahalle ilçelerinde bulunan resmi ortaöğretim kurumları ile sınırlıdır.

Ortaöğretim dokuzuncu sınıf coğrafya dersi müfredatında yer alan kazanımlar ile sınırlıdır.

Ortaöğretim kurumlarında görev yapan ve ulaşılabilen 140 coğrafya öğretmeni ile sınırlıdır.

Öğretmenlere uygulanacak olan anket formundaki sorular tematik harita ihtiyacı ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Eğitim:Kişinin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak istendik davranış değişikliği oluşturma sürecidir (Demirel, 2005; Öztürk, 2004).

Öğretim:Herhangi bir öğrenmeyi kılavuzlama veya sağlama faaliyetidir. Davranış değişikliğinin okulda planlı ve programlı bir şekilde yapılma sürecidir (Demirel, 2005; Öztürk, 2004).

Coğrafya Eğitimi:Coğrafi olayların; yeryüzünde dağılışlarını, bunların sebep-sonuçlarını, canlılar ve özellikle de insan hayatı üzerindeki etkilerini, yeryüzünün yaşanış şartlarını, kaynaklarını, komşu ülkeleri ve ülkemizi ilgilendiren yönleri ile tanıtmak için verilen eğitimidir (Şahin, S., 2010; Karabağ ve Şahin, 2007; Güngördü, 2006).

Coğrafya Öğretimi:Fiziki ve beşeri olayların yeryüzündeki dağılışlarını, insanlarla etkileşimlerini, yeryüzünde ki doğal kaynakları vb. bilgileri plan ve program dâhilinde bireylere aktarma sürecidir (Şahin, S., 2010; Karabağ ve Şahin, 2007; Güngördü, 2006).

Eğitim Programı:Bir okul için hazırlanan, öğretim programlarının bir araya getirilmesinden oluşan kapsamlı bir programdır (Demirel, 2005; Öztürk, 2004).

Öğretim Programı:Öğrencilere kazandırılmak istenen davranışların sembolü olan amaçlara ulaştırıcı eğitim durumlarını ve öğretim sonunda amaçlara ne derece ulaşıldığını anlama etkinliğidir (Öztürk, 2004).

Araç:Herhangi bir iş veya eylemi başarmak için kullanılması gereken alet ya da aygıtı araç denir. Derslerimizde bir konuyu veya bir düşüncüyü açıklamak için kullandığımız

eşyalar olarak da tanımlanabilir. Örnek: Coğrafya öğretiminde kullanılan haritalar, grafikler, diyagramlar, resimler, tepegöz, slâyt makinesi (Güngördü, 2006; Demirel, 2005).

Gereç:Herhangi bir faaliyeti ya da işi yerine getirmek için ihtiyaç duyduğumuz malzemeye gereç denir. Ders işlerken kullandığımız genellikle tüketilen lüzumlu eşyalar olarak da tanımlanabilir. Örnek: Ders kitapları, defter, silgi, kalen, tebeşir, tahta (Güngördü, 2006; Demirel, 2005).

Öğrenme:Bireyde kalıttan bağımsız olarak değişiklik oluşmasıdır. Öğrenme, her zaman, belli bir durum karşısında kazanılan deneyim sonucu davranışlarda sistematik bir değişiklik olması gerektirir. Öğrenme, yaşantı ürünü ve nispeten kalıcı izli davranış değişikliğidir (Öztürk, 2004; Demirel, Seferoğlu ve Yağcı, 2004).

Görsel Araç:Görsel araçlar, bazı tür bilgileri öğrenmek, onları anlamada insanlara yardım etmek veya hatırlatmak için kullandığımız araçlardır. Örnek; harita, tablo, kesit, profil, kroki, slayt, grafik, fotoğraf (Güngördü, 2006; Demirel, 2005).

Kazanım:Öğrenme süreci içerisinde, planlanmış ve düzenlenmiş yaşantılar sayesinde öğrencide görülmesi beklenen bilgi, beceri ve tutumlardır. Öğrencilerin gözlenebilir davranışlarının yanı sıra, bilgi, beceri, tutum ve değerleridir (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2005).

Harita:Farklı kaynaklardan alınan tanımlara göre; Harita belirlenmiş bir kullanım amacı için gerçek doğa (haritası yapılan bölge) ile ilişkili seçilmiş bilgilerin aktarımını yapan bütüncül yapıda görsel dokunsal ya da sayısal kartografik üründür (www.icaci.org/).

İnsanoğlunun yaşadığı veya ilgilendiği alanın tamamında veya bir kısmında yer alan fiziksel detayların, bu detaylarla ilgili bilgilerin veya bu alanda meydana gelen olgularla

ilgili bilgilerin, genellikle düz bir yüzey üzerinde, belli bir ölçekte gösterimidir (www.hgk.msb.gov.tr).

Yeryüzünün tamamının veya bir parçasının, belli bir orana göre küçültülerek düzlem üzerine geçirilmiş şeklidir (Gürsoy, 1961; İzbirak, 1992).

Yeryüzünün tümünün veya bir kısmının belli bir ölçek ve izdüşüm sistemine göre özel işaretler yardımı ile bir düzlem üzerine izdüşürülmüş şeklidir (Orcan, 1989).

Tematik Harita:İnsanları ilgilendiren, her türlü fiziki, beşeri ve ekonomik coğrafya konuları ile ilgili olay ve özellikleri özel teknik ya da gösterim biçimleriyle gösteren haritalar tematik harita olarak adlandırılır. Ülkelerin doğal, sosyal, siyasal, kültürel, ekonomik vb. içerikli konularının analizinde kullanıcılarına yardımcı olan, topoğrafik altlık üzerine inşa edilen bölgesel ve kıtasal alanda coğrafi olay ve özelliklerle ilgili bilgi aktaran kartoğrafik ürünlerde tematik harita olarak adlandırılmaktadır (Koçak, 1985).

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde; coğrafya derslerinde görsellik, coğrafya eğitiminde tematik haritanın önemi, haritalarda aranılan özellikler ve tematik haritalarda bulunması gereken temel unsurlar, tematik harita örnekleri, araştırmada neden anket yöntemi ve analizinde neden SPSS programının kullanıldığı ve konu ile ilgili yapılan araştırmalar hakkında bilgilere yer verilmiştir.

2.1. Coğrafya Dersinde Görsellik

İçinde bulunduğumuz bilgi çağında mevcut bilgi hacmini hızlı ve etkili bir şekilde işleme ihtiyacı her geçen gün artmaktadır. Bu hızlı ve yoğun bilgi işleme sürecinde “Görselleştirme” günlük yaşantımız için olduğu kadar eğitim yaşantımız için de önemli bir yer tutmaktadır. Çünkü bireyler tarafından görsel materyallerin yazılı materyallere göre daha kolay anlaşıldığını ilgili araştırmalar ortaya koymaktadır. Görsel materyaller, yapılan birçok araştırmaya göre yazılı materyallere göre daha evrenseldir. İyi bir şekilde tasarlanan öğretim araç-gereçlerinin, öğretim sürecini zenginleştirip öğrenmeyi kolaylaştırdığı bilinmektedir (Yalın, 2009).

Eğitimde kullanılan görsel ve işitsel araçlar, öğrenmenin kalıcı olmasını sağlaması açısından önemlidir (Kılıç, 2006; Yaşar ve Seremet, 2007). Eğitim ve öğretim etkinliği ne kadar çok duyu organına hitap ederse, öğrenmede o kadar kalıcı olmakta, unutmada o kadar geç olmaktadır. Barth ve Demirtas ‘a (1997) göre Coğrafya dersinde, derse aktif olarak katılan öğrenciler; derste öğretilenleri daha çabuk kavramakta ve daha hızlı hatırlamaktadır. Coğrafya eğitiminde kullanılan haritalar, kesitler, grafikler ve diyagramlar coğrafya ile özdeş görsel materyallerdendir. Günümüz teknolojisinin desteğiyle bu tür araçların çok zengin çeşitlilik ve üstün nitelikte hazırlanması mümkün olmaktadır. Ayrıca günümüzde bilginin hızlı algılanması gereği ve biraz da buna bağlı olarak okumadan öğrenme isteği, yine coğrafyanın görsel-işitsel araçlarının önem ve değerini artırmaktadır. Çoğu zaman anlatılması çok zor ve zaman alan konuların bir harita yardımıyla anlatılması çok kolay olabilmektedir (ChanLin, 1996; Evanthia, Byron and Filippakopoulou, 2004; Kayan, 2000; Küçükahmet, 2003).

İlköğretim seviyesindeki ders kitaplarında, fotoğrafların, görsel resimlerin ve haritaların kullanılması, bunların yazılar içinde uygun yerlere konulması öğrencilerin hatırlama mekanizmalarını hızlandırmaktadır. Low ve Sherrard’a (1999) göre görsel özellikler öğrencinin dikkatini artırmaktadır. Çünkü okuyucular sürekli bir yazı formatı içinde sıkılmakta ve fotoğraflı anlatıma göre fazla etkilenmemektedir. Fotoğraf gibi görsel öğeler hafıza tarafında daha çabuk algılanmakta ve öğrencilerin toplum ve bireyler hakkında formüller geliştirmesine yardımcı olmaktadır (Marcus ve Sherri, 2010). Yapılan araştırmalarda bir konunun anlatım metodu kullanılarak işlendiğinde hatırlanma oranının % 30, görsel ve işitsel materyallerle desteklendiğinde bu oranın % 60 olduğu tespit edilmiştir (Taş, 2008).

Eğitimde materyal kullanımı; öğretmeni desteklemesi ve eğitim ve öğretimin daha kalıcı olması açısından büyük önem taşımaktadır. Bu noktadan hareketle eğitim ve öğretimde konuları daha iyi anlamak ve kavramak için konuların önemli ve temel noktalarının belirtilmesinde öğretim materyallerinden faydalanılması gerekmektedir (Şengün ve Turan 2004).

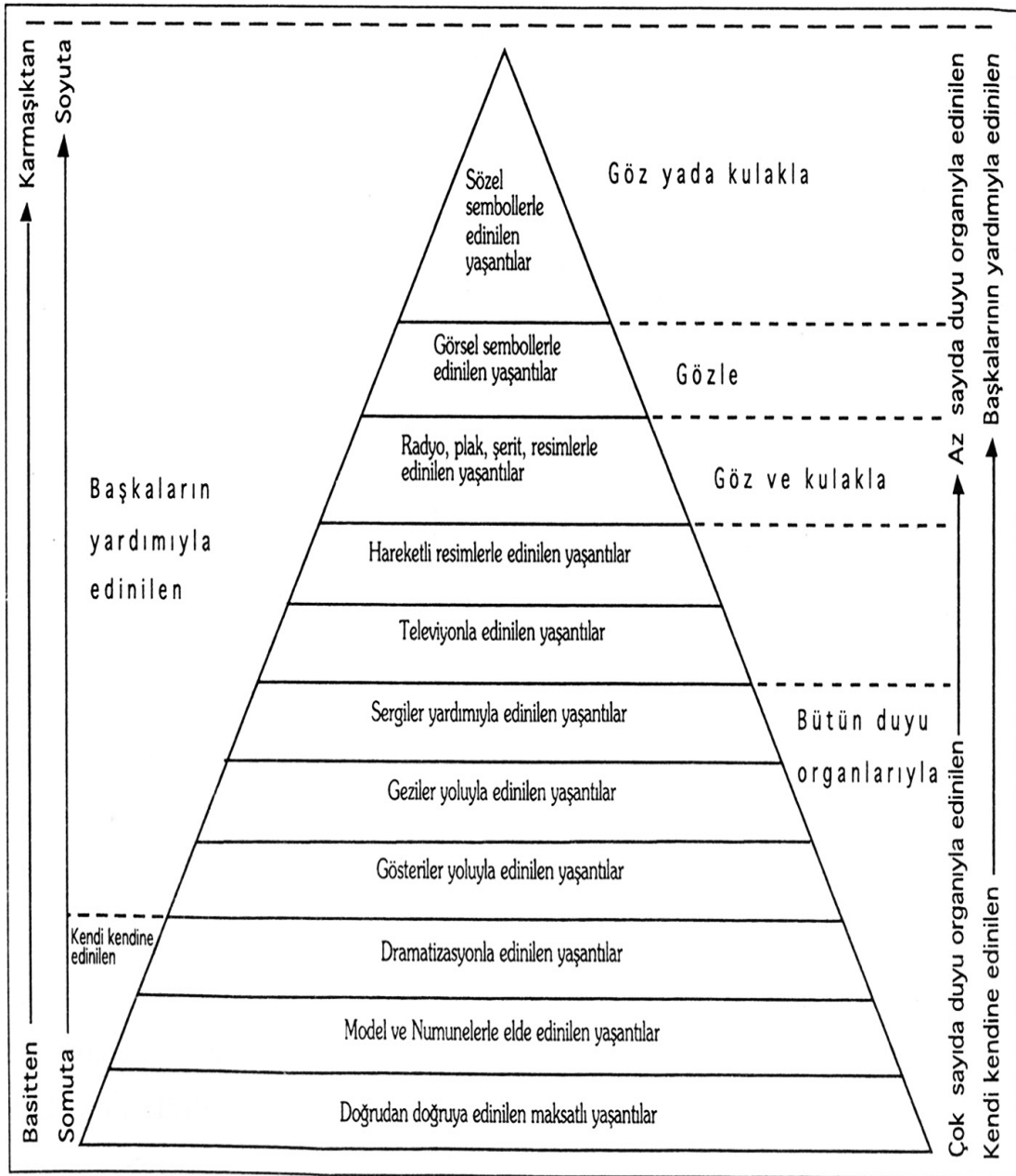
Edgar Dale öğrenciler hangi yaş grubundan olursa olsun yaşantı alanlarıyla öğrenme içeriğinin sunuş biçim ve sırası arasında doğrudan bir ilişki olduğunu belirtmiştir. Bu yüzden öğretimin, somuttan soyuta doğru aşamalandırılması gerektiğini önermektedir. Dale, yaşantılarla kavramların oluşumu arasındaki ilişkilerden yararlanarak, öğrencilerde somuttan soyuta doğru bir öğrenme yaşantısı sağlayacak, “Yaşantı Konisi” adını verdiği “öğrenme yaşantılarını seçme ve eğitim durumlarını düzenlemeye yardımcı bir model” geliştirmiştir (Çilenti, 1988; Çilenti ve Özçelik, 1991; Yalın, 2009). (Şekil 1)

Yaşantı konisinin dayandığı bilimsel ilkeler, Çilenti ve Özçelik (1991) tarafından aşağıdaki gibi açıklanmıştır.

- Öğrenme işlemine katılan duyu organlarımızın sayısı ne kadar fazla ise o kadar iyi öğrenir ve o kadar geç unuturuz.
- En iyi öğrendiğimiz şeyler, kendi kendimize yaparak öğrendiğimiz şeylerdir.
- Öğrendiğimiz şeylerin çoğunu gözlerimizin yardımıyla öğreniriz.
- En iyi öğretim somuttan soyuta ve basitten karmaşığa doğru giden öğretimdir.

Ders kitaplarındaki görsel kaynaklara verilecek gerekli önem ile öğrencilerin derste bulunma zevki; buna bağlı olarak da öğrenme isteği artacaktır. Bu sonuca ulaşmanın

yolu ders kitaplarındaki resimlerin doğru anlatım ve teknikleri içermesi ile mümkün olacaktır (Kılıç, 2006).

Şekil 1: Dale'nin Yaşantı Konisi

Şahin ve Yıldırım'a (1999) göre öğretim materyali, hedef davranışların istendik düzeyde öğrencilere kazandırılmasında büyük kolaylıklar sağlayabilmektedir. Çünkü öğretim materyali öğrencinin ilgisini ve dikkatini çekmekte öğrencilerin derse katılımını sağlayabilmekte, yaparak yaşayarak öğrenmesine neden olmaktadır. Ayrıca öğretim

materyalinin hazırlanması ve derste kullanılması özel bir önem ve dikkat gerektirmektedir.

Öğretim materyalleri;

- Hedef davranışlara, öğrencinin hazır bulunuşluk düzeyine uygun olmalıdır.
- Öğretmen ders planında, hangi araç gereçleri ne zaman kullanacağını belirtmeli ve yeri gelince işe koşmalıdır.

- Eğitim teknolojisi ilkelerine göre kullanılmalıdır.
- Devinimsel alanla ilgili hedef davranışlar kazandırılırken, her bir öğrenciye sağlanmalıdır.

Görsel materyallerin seçimi veya hazırlanması ise aşağıdaki gibidir;

- Dersin hedef ve davranışlarına uygun seçilmeli ve hazırlanmalıdır.
- Öğrenciye alıştırmaya ve uygulama imkânı vermelidir.
- Materyaller, konuları en iyi şekilde somutlaştırmalı ve kolaydan zora doğru sıralanmış olmalıdır.
- Güncelleştirilmiş veriler sunmalı ve gerçek hayatı yansıtmalıdır.
- Öğrencinin gelişim özelliklerine uygun olarak tasarlanmış olmalıdır.
- Görsel materyaller konuların önemli bölümlerine vurgu yapacak şekilde kullanılmalıdır.

Küçükahmet (2003) yaptığı çalışmada Görsel ve İşitsel materyallerin eğitimdeki yerini şöyle belirtmektedir;

- Zamandan ve sözden ekonomi sağlarlar.
- Belli bir fikrin göz önünde canlandırılmasına yardımcı olurlar.
- Karmaşık fikirleri basite indirgeyerek açıklarlar.
- İşlemleri basitleştirirler.
- Fikir, işlem ve süreçlerin sırasını gösterirler.
- Öğretimi canlı ve açık hale getirirler.
- Öğrencilerin ilgi ve dikkatlerini artırır.
- Öğrenme arzusu yaratırlar.
- Öğrenilecek konu üzerinde pratik yapma imkânı sağlarlar.
- Öğretimi zenginleştirirler.

Görsel araçların eğitim ve öğretimin daha etkili ve kalıcı olmasında önemli faydaları vardır. Bunlar aşağıdaki gibi sıralanmaktadır.

- Kelimelerin doğru anlamlarıyla öğrenilmesini sağlayarak gerçek ve somut bilgi

kazandırır.

- Somut kavramların meydana gelmesini sağladığı için, bilgilerin zihinde soyut kelime dizileri olarak değil, anlamlı kavramlar düzeni olarak yerleşmesini sağlar.
- Anlamların karıştırılmasını önler. Hangi bilgileri kime, neden, nasıl, nerede, ne şekilde öğreteceğiz? Sorularına cevap vermede, dolayısıyla öğretmenlere uygulamada yardımcı olur.
- Öğretimin kelimelere boğulmasını önler, öğretimi ezbercilikten kurtararak daha çekici ve etkili duruma getirir.
- Konuları somutlaştırarak konuların çeşitli yönlerde canlandırılıp açıklanmasında çoklu öğrenme ortamı oluşturur.
- Öğretimde kullanılan görsel araçların sayısı arttıkça araçlar her bir öğrencinin bireysel öğrenme ihtiyacının karşılanmasına yardımcı olur, algılamayı kolaylaştırır, bilginin sunuluşunda ve akışında düzeni sağlar.
- Öğrenilen bilgilerin unutulmasını azaltır ve geciktirir, uzun zaman hatırlanmasını sağlar.
- Öğrencilerin başka bir güdüye ihtiyaç duymadan doğrudan doğruya konuyla ilgilenmesini ve etkin katılımını sağlar. Öğrencileri çalışmaya sevk eder, çalışmalar çok çeşitli olacağı için öğrenciyi ruhsal açıdan yormaz.
- Eğitim ve öğretimde monotonluğu giderir, verim ve kaliteyi artırır, kalıcı ve etkili bir öğrenme ortamı oluşturur.
- Öğretimin verimli olmasını, amaca uygun olarak gerçekleşmesini sağlar (Budunur, 2004).

Şimşek'e (2002) göre bir öğretim materyali sade, anlaşılır ve kullanışlı olmalı ve öğrenciyi kısa zamanda bilgiye ulaştırma özelliği taşımalıdır. Materyal içindeki unsurlar; uyumlu ve bütünlük içinde olmalıdır. Materyallerde kullanılan yazı açık, net ve kolay algılanabilir olmalı; resim, çizim ve renkler ise abartılı olmamalıdır.

Ergin'e (1995) göre, öğrencilerin; %83'ü görme, %11'i işitme, %3,5'u koklama, %1,5'u dokunma, %1'i ise tatma duyuları ile edinilen yaşantılar yolu ile öğrenir.

Zaman sabit tutulmak üzere insanlar; okuduklarının %10'unu, işittiklerinin %20'sini gördüklerinin %30'unu, hem görüp hem işittiklerinin %50'sini, söylediklerinin %70'ini ve yapıp söylediklerinin %90'ını hatırlamaktadırlar (Ergin, 1995).

Görsel materyaller, öğrencilerin dikkatini çekerek onları güdüler, dikkatlerini canlı tutar, kavramları somutlaştırır, bilgiyi düzenler ve bilgiyi basitleştirerek bilginin anlaşılmasını kolaylaştırır. 2005 sosyal bilgiler programı, görsel materyallerin (fotoğraf, resim, grafik, karikatür, harita vb.), sadece metinden oluşan bir yazılı materyalden daha etkili olduğunu ve bazı öğrencilerin görsel betimlemeler yoluyla daha kolay öğrendiklerini belirtmektedir. Hatta sözel yolla daha kolay öğrenen öğrenciler bile bazı kavramları öğrenmede, görsel desteğe ihtiyaç duymaktadırlar (Akar, 2008).

Haritalar da coğrafya öğretiminin daha etkili ve kalıcı olmasını sağlama niteliklerine sahip görsel bir araçtır. Öğrenciler haritaları kullanarak belli yaşantılar geçirir, yaparak yaşayarak öğrenir; dilsiz haritalar üzerine bilgi aktarımı yapar, taslak harita çizimleri yapabilir. Haritadaki bilgileri kullanarak açıklamalar ve yorumlar yapma öğrencinin üst düzey düşünmesini sağlar. Bu yollarla öğrenci öğrenmeyi içselleştirir. Haritalarla bu gibi yaşantıların geçirilmesi öğrencinin öğrenmesini kolaylaştırır (Akar, 2008).

2.2. Coğrafya ve Harita

Coğrafya bilimi, dünya üzerinde var olan fiziki ve beşeri her türlü varlığın ve nesnelerin yeryüzündeki dağılışlarını ve birbirleri ile olan ilişkilerini, neden, niçin ve nasıl soruları ışığında sebep ve sonuçları ile ortaya koymakta ve bunların etkileşimlerinden doğabilecek problemler ile insanoğlunun içinde yaşadığı ortamdan var olan dengeyi bozmadan en yüksek oranda faydalanabilmesini incelemektedir. Tüm bunların öğrencilere kavratılmasını amaçlayan coğrafya eğitimi şüphesiz büyük önem taşımaktadır. Bu yüzden, coğrafya öğretiminde anlatım, soru cevap, tartışma vb. gibi temel eğitim metotları ile yetinmemek ve sürekli yenilenen dünyaya paralel olarak yepyeni eğitim araç ve metotları kullanmak coğrafya öğretiminin en yüksek verim ile doğru ve kalıcı biçimde yapılabilmesini sağlayacaktır. Öğrencilerin ilgisini çekememe ve ilgiyi uzun süre koruyamama, motivasyon eksiklikleri ve güncellikten uzak, modern ders araç ve gereciye sahip olamama gibi nedenlerden dolayı konu anlatımında çeşitli problemler ile karşı karşıya kalınmaktadır (Çelik, 2007).

Haritalar, coğrafi bilginin içeriğinin tanımlanmasında önemli rol oynamaktadır (Evanthia ve diğerleri 2004). Haritalar tablolara benzer şekilde olup, sayısal bilgileri gösterebilirler. Ayrıca haritalar bilginin nereye ait olduğunu göstermekte, böylece o

yerin iklim ve yeryüzü şekilleri, dini ve dili, ekonomik ve sosyal durumu, anlaşmazlıkları ve yardımlaşmaları, ilişkileri ve bağımsızlıkları hakkında da bilgi vermektedir. Haritalar sadece analiz sonuçlarını göstermek için ya da konuya renk katmak için kullanılmaz. Haritalar verilerin analizi ve sınıflandırılması için gerekli olan araçlardan birisidir. Haritaya işlenmiş olan veriler, örüntüleri ve ilişkileri ortaya çıkarabilir ve böylece tablosal ve metinsel biçimde bırakılmış olan verilerin açığa çıkaramayacağı yorumları sunar. Coğrafya ve coğrafya öğretimi ile ilgili çalışmaların temelini haritalar oluşturmaktadır. Çünkü değişik bilim alanlarından elde edilen bilgilerin, birbirleriyle ilişkilendirilip, toplu olarak bir mekân üzerinde değerlendirilmesi harita ile mümkün olmaktadır.

Haritaların coğrafya öğretimindeki önemi ve nasıl kullanılması gerektiği Satı Bey tarafından şöyle açıklanmaktadır: Coğrafya derslerinden haritalardan ciddi bir şekilde faydalanılabilmesi için öğrencinin haritaları okumaya ve haritaya bakarak doğal çevre hakkında çıkarımlar yapabilmesi sağlanmalıdır. Bunun için de en açık ve en kolay yönden (yakın çevreden) başlamak, öncelikle çocukları gördükleri şeylerin plan ve krokilerini yapmaya ve okumaya alıştırmak gerekmektedir (Tokcan ve Oruç, 2009; Oruç, Tokcan ve Demirkaya, 2006).

Haritalar; konumsal bilginin nerede, nasıl, ne şekilde bulunduğunu gösteren, iletişim araçlarıdır. Coğrafya eğitim ve öğretiminde kullanılması gereken en önemli materyallerden birisi haritalardır. Eğitim sisteminde kullanılan bu haritalar uzman kartograflar tarafından kartografik tasarım ilkelerine uygun olarak üretilmelidir.

Türkiye’de yenilenen eğitim sistemiyle haritalar, coğrafya derslerinde çok önemli bir ihtiyaç haline gelmiştir. Milli Eğitim’de coğrafya derslerinin en önemli amaçlarından birisi haritaları okuyabilme, algılayabilme ve analiz etme becerisini kazandırabilmektir. Eğitim sisteminde mevcut durumda kullanılan haritalar tasarım ve üretim açısından yetersizdir. Bunun nedeni harita üreticilerinin kartografya eğitiminden yoksun grafik tasarımcılar olmasıdır (Buğdaycı ve Bildirici, 2009).

Coğrafya öğretiminde önemli bir yere sahip olan haritaların öğretmenlerin ve öğrencilerin amaçlarını yerine getirme boyutunda kayda değer bir yere sahip olduğu ve önemini artan bir ilgiyle koruduğu gözlenmektedir. Çünkü haritalar, kısıtlı zaman dilimlerindeki ders saatlerinde bile öğrenilmesi istenilen bilgilerin ezberden çıkararak kalıcı olma ve öğretimini kolaylaştırma gibi eğitim amacına hizmet eden işlevleri üstlenmektedir. Özellikle coğrafya öğretmenleri bu konuda daha duyarlı olarak öğretim sırasında coğrafyanın amacına uygun görsel araçlardan olan tematik haritaları konularla

ilişkilendirerek kullanmalı ve öğrenciler tarafından da kullanılmasını sağlamalıdır (Güngördü, 2003b).

CDÖP'ye göre öğrencilerin haritaları kullanmaları ve haritalardan en üst düzeyde yararlanması istenmektedir. Bu amacın yerine getirilebilmesi için derslerde yararlanılan ya da derslerin ana materyali olan ders kitaplarında öğrencinin hedefe ulaşmasını sağlayan haritaların gelişmelere ve günün ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde hazırlanması ve kullanılması esas olmalıdır.

Orta öğretim coğrafya öğretiminde haritalardan yararlanmak bir zorunluluktur. Coğrafya öğretiminde haritaların önemli bir yeri vardır. Harita, coğrafya ilminin özü ve coğrafyanın en önemli materyallerinden birisidir. Harita coğrafya bilimin temelini oluşturmaktadır (Gürsoy, 1961).

Coğrafya denildiği zaman akla ilk gelen haritadır. Buradan hareketle, coğrafi bilgilerin ve bulguların ifade edilebilmesi ve dağılışının gösterilebilmesi için her zaman haritaya ihtiyaç duyulmaktadır. Harita üzerine aktarılan veriler, yeryüzünün bir parçası veya tamamı değil, onun üzerindeki olay veya olgulardır. Bu olaylar veya olgular; yeryüzü şekilleri, akarsular, göller, ormanlar, çöller, nüfus, tarım alanları, deniz akıntıları gibi coğrafi özelliklerdir (Şahin, C., 2000).

Coğrafyacılar, insan ile doğa arasındaki karşılıklı ilişkiyi ortaya koymada, coğrafya biliminin ilgi, bağımlılık ve nedensellik prensiplerinden yararlanırlar. Bu prensiplerle açıklanan olay, olgu ve özelliklerin belirli bir alandaki yayılışı ve bulunuş biçimleri de dağılış prensibi ile açıklanır. Coğrafyacıların olay, olgu ve özelliklerin dağılışını göstermede kullandıkları en önemli öğretim araçlarından biri haritalardır (Koç, 2008).

Harita görsel bir betimlemedir. Kartografya alanındaki araştırmalar sınırlı olmasına rağmen, mekâna ait özelliklerin gösteriminde bu araçtan sıkça yararlanılmaktadır. Kartograflar haritacılığın gelişimi ile kartografya ile sosyal ve fen bilimleri arasında güçlü ve önemli bir iletişim bağı oluştuğunu savunmaktadırlar. Kartograflara göre haritalar bir iletişim aracıdır. MacEachren'e göre, bu iddiayı ilk olarak Arthur H. Robinson 1952 yılında yayınladığı 'The Look of Maps' adlı tezinde dile getirmiş ve 1970 yılında kartografyanın bir iletişim bilimi olduğu paradigması kabul edilmiştir. 40 yıllık zamanda geçen ikinci önemli gelişme haritalar ile iletişim kavramının olgunlaşıp gelişmesidir. 40 yıl önce Robinson tarafından bu iddia birçok kuramsal çalışma ile gündemde tutulmuştur. Bu görüş birçok kartograf tarafından iletişim süreci olarak tanımlanmıştır. Harita çizimlerinin ayrıntılarında değişiklik

görülmesine rağmen harita; kartografların olay, olgu bilgi vb. şeyleri harita okuyucularıyla paylaşmada kullandıkları bir iletişim aracıdır (MacEachren, 2004).

Türkiye’de yenilenen eğitim sistemiyle haritalar, coğrafya derslerinde önemli bir ihtiyaç haline gelmiştir. Haritaları tam anlamıyla kullanmak, coğrafya biliminin öğretilmesinde önemli bir aşama olarak kabul edilmektedir. Coğrafyada haritasız bir anlatım, öğrencilerin konuları anlamakta güçlük çekmelerine yol açmakta ve onlara ezberciliğe yöneltmektedir. Bu nedenle haritalar, coğrafya konularının anlayarak öğrenilmesinde büyük rol oynamaktadır (Buğdaycı ve Bildirici, 2009; Kızılcıaoğlu ve Taş 2007).

CDÖP ile dersler öğretmenler tarafından programda belirtilen esaslar doğrultusunda hazırlanmalı ve kazandırılmak istenen harita becerisinin derslerde kullanılan haritalara göre etkisinin değişebileceği göz önünde tutulmalıdır (Karabağ ve Şahin, 2007).

Kazanımların gerektirdiği şekilde etkinlikler içerisinde ve uygun teknikler kullanılarak haritalar geliştirilebilir. Derslerde haritalardan üç şekilde yararlanılabilir:

- Harita bilgilerinden yararlanmak: Tematik haritalar üzerinden bilgi elde etmek, hesaplama yapmak vb.
- Harita üzerine bilgi aktarmak: Burada çoğu kez dilsiz haritalar kullanılır. Tematik haritalar üzerine çeşitli taslak çizimler yapılabileceği gibi semboloji kullanılarak farklı haritalar yapılabilir.
- Haritalardan yararlanarak sunumlar yapmak: Bu aşamada hazır haritalar kullanılır. Öğrenciler haritaları coğrafi bir konuyu açıklamak ya da desteklemek amacıyla kullanır (Karakaş Özü, 2007).

2.3. Haritalarda Aranılan Özellikler

Doğruluk: Haritanın doğruluğu; o haritanın oluşturulması işlemlerindeki hassasiyet olarak ifade edilir. Bunlar; projeksiyon sistemindeki Jeodezik, Fotogrametrik, Topografik ve Kartografik doğruluklardır.

Tamamlık (Noksansızlık): Küçük ölçekli haritalardaki arazi parçası küçük görüldüğünden her detayı göstermek mümkün olmamaktadır. Harita ölçeği büyüdükçe

gösterilen detay da, o oranda fazlalaşır. Detay yollar, kanallar, binalar, şehirler, sanayi alanları ve bitki örtüsü ile ilgili konulardır. Bunlar gerek tabiat, gerekse insan kuvvetiyle çok sık değişir ve geliştirilir. Bu olaylar özellikle küçük ölçekli haritaların yaşlanmasına sebep olur. Bu durum küçük ölçekli haritaların periyodik olarak revizyonunu diğer deyimle en yeni duruma getirilmesini gerektirir. Bu konu ise ekonomik ve amaca uygun olarak harita bilgilerinin sağlanması ve uygun röprodüksiyon metotlarının uygulanması ile gerçekleştirilebilir.

Gaye (Amaca) Uygunluk: Haritalar hangi gayeye göre yapılacaklarsa ona uygun projeksiyon sistemi ve ölçek seçilir. Gayeye uygun seçilen bu projeksiyon sistemi haritanın şekil ve ebat faktörlerini meydana getirir. Teknik gaye için yapılan harita ve plânlar büyük ölçeklidir. Buna karşılık coğrafya haritaları küçük ölçekli olup, kullanıcılara yüzölçümü bozulması yapmaması nedeniyle kolayca mukayese imkânı verirler. Jeodezi, astronomi ve denizcilik amacı ile kullanılan haritalarda açı doğruluğunun olması gereklidir. Arazide kullanılan haritalar küçük ve kolay kullanılır ebatta, duvar haritaları ise büyük ebatta olmalıdır.

Açıklık ve anlaşılabilirlik: Bir haritada, detayların belirtildiği özel işaretler ve renklerle görüntü meydana getirilmektedir. Açıklık ve anlaşılabilirlik için özel işaretlerin mümkün olduğu kadar aslına uygun bir şekilde belirtilmesi, renklerin de birbirine uygun düşecek tonlardan seçilmesi ve konulara uygun renk tonlarının kullanılması temel prensiptir.

Kolay okunabilirlik: Harita özel işaretleri bir insanın rahatça görebileceği büyüklükte ve okumayı kolaylaştırıcı aralıkta olmalıdır. Bir haritanın okunabilme niteliği özel işaretlerinin uygun dağılımına, yazı ve baskısının mükemmelliğine bağlıdır.

Nefaset/Güzellik (estetiklik) : Bir haritaya genel olarak bakıldığında verdiği iyi tesir o haritanın güzellik (estetiklik) ölçüsüdür. Bu iyi tesir ise harita içindeki bütün elemanların birbirine uyumlandırılması suretiyle sağlanır. Renk tonlarının uygun

seçimi, yazı puntolarının uygun büyüklükte olması, harita üzerindeki yerleştirme ve iyi bir baskı tekniği, güzellik için esas olan unsurlardır (www.hgk.msb.gov.tr).

2.4. Haritalarda Bulunması Gereken Temel Unsurlar

Çeşitli boyut ve türde olan haritalar, farklı amaçlara hizmet etmek için üretilir. Üretilen bu haritalardan bazıları genel harita niteliğini taşıırken, bazıları ise olağan dışı özelliklerin dağılımı ve konumunu gösteren tematik harita niteliğinde olabilmektedir. Haritalar ne türde olursa olsun, kullanımlarını kolaylaştıracak bir takım özelliklerden oluşmaktadır. Haritayı oluşturan özelliklerden herhangi birinin olmaması haritaların okunmasını ve birtakım işlemlerin yapılmasını zorlaştırır (Şekil 2).

Şekil 2: Kıbrıs Adası Siyasi Haritası (www.hgk.msb.gov.tr)

Haritanın Adı:Haritaların amacı ve içeriğini belirten kısa bir özet niteliğindedir. Türkiye Karayolları Haritası, Türkiye Fiziki Haritası, Dünya Siyasi Haritası vb. başlıklar o haritanın içerik ve kullanım amacını yansıtır. Harita çizimine başlanmadan önce harita kullanım amacı belirlenip başlığının konulması gerekir.

Tarih:Haritalar geçici veya anlık; olay, olgu ve özelliklerin dağılımını gösterebileceğinden, haritalarda tarih belirtmek faydalıdır. Harita okuyucularının olay, olgu ve özelliklerin ne zamana ait olduklarını ayrıca bunların ne zaman kodlanıp haritalara aktırıldıklarını öğrenebilmeleri açısından haritalara tarih yazılması gereklidir.

Ölçek:Haritalardaki küçültme oranını gösteren, harita elemanıdır. Harita yapımında, arazide ölçülen uzunlukların bir kâğıda gerçek büyüklükte çizilmesi mümkün değildir. Dolayısıyla, küçültme yapmak gerekir. Harita üzerindeki bir uzunluğun, yeryüzündeki gerçek uzunluğa oranı ölçek olarak adlandırılır. Gerek haritaların üretilmesinde gerekse kullanılmasında ölçek önemli bir yer teşkil eder. Haritadan faydalanırken öncelikle ölçeğin bilinmesi gerekir. Harita ölçeği, haritanın içeriğine etki eden önemli faktördür. Haritanın ölçeği ne kadar büyük olursa; içeriği de o kadar zengin ve doğruya yakın olur. Buradan anlaşılacağı üzere ölçek haritanın içeriğini, doğruluğunu ve aynı zamanda da kullanım alanlarını belirleyen bir ölçüttür. Ölçeği olmayan bir çizim harita olarak kabul edilemez. Ölçek yardımıyla haritadaki uzunluk veya alanın gerçekte ne kadar küçültülerek bir düzlem üzerine aktarıldığı tespit edilir.

Lejand:Olay, olgu ve özelliklerin miktarı, derecesi veya oranı haritalar üzerinde gösterilirken, sembol, şekil, renk, tarama veya başka yöntemlerden yararlanılır. Bazı semboller açıklama veya yorum gerektirmeyecek şekilde dahi olsa, bu sembollerin açıklamaları lejant bölümünde yer alır. Çeşitli sembol ve işaretlerin bulunduğu bölüm lejant olarak adlandırılır. Lejant haritanın anahtarıdır ve harita üzerine aktarılan olay, olgu ve özelliklerin anlaşılmasını, açıklanmasını ve bunların yorumlanmasını sağlar.

Kuzey Oku:Harita üzerinde yön tayin edilirken yön okundan yararlanılır. Genel olarak küçük ölçekli haritalara yön oku konulmayabilir. Bu durumda yön, harita üzerinde coğrafi koordinat sistemi vasıtasıyla gösterilir. Coğrafi koordinat sistemini; kuzey güney yönlü uzanan meridyenler ile doğu batı yönlü uzanan paraleller oluşturur. Haritada coğrafi koordinatların gösterilmediği durumlarda ise yön, kuzeyi gösteren yön oku ile belirtilir.

Koordinat Sistemi:Arazi veya harita üzerindeki bir noktanın, kabul edilen bir başlangıç (referans) sistemine göre yerini tayin etmek için haritalara çizilen çizgi ve işaretlerden oluşan şebekeye (ağa) koordinat sistemi denir. Koordinat sistemlerinde bir noktanın yerini belirlemeye yarayan elemanlara ve bu elemanların değerine de koordinat denir.

Veri Kaynağı:Tematik haritalarda verilerin kaynağını harita üzerinde göstermek haritanın güvenilirliğini ve kullanılabilirliğini artırır.

Kullanılan Projeksiyon:Haritaların özellikle hangi projeksiyon ile çizildiğini harita üzerinde göstermek, harita okuyucularını bilinçlendirmek açısından önemlidir, ancak tematik haritalarda projeksiyon sistemi gösterilmeyebilir (Koç, 2008).

2.5. Tematik Harita

Tematik haritalar bir topografik altlık üzerinde o bölge ile mekânsal referanslı olan her konuda bilgi aktaran kartografik ürünlerdir. Jeoloji, ulaşım, taşımacılık, hava sıcaklığı, hava basıncı, ziraat, maden, üretim, hava kirliliği, toprak kirliliği, turizm vb. konuları anlatırken bu konularla ilgili tematik haritalar konuların daha iyi anlaşılabilmesi için mutlaka kullanılmalıdır (Güngördü, 2008).

Yeryüzüne dağılmış farklı coğrafi özelliğe sahip birçok bilgi grafiksel olarak ifade edilebilir. Kartograflar tematik haritaları tasarlarlarken birçok değişkeni bir arada düşünürler. Bunların en önemlisi haritanın okuyucuya hitap edebilmesidir. Tematik haritalarda hangi detayların olacağına karar vermek önemlidir. Örneğin, politik veya

bilim için bir harita yapıldığında idari sınırların gösterilmesi zorunlu iken, bir biyolog için hazırlanan haritada yükseklik detayı çok daha önemlidir.

Tematik haritalar için veri kaynağı önemlidir ve dikkatle irdelenmelidir. Kartograflar demografik haritadan çevresel haritaya kadar ne tür harita üretirlerse üretsiner doğru, güncel ve sağlam kaynaklı veriye ihtiyaç duymaktadırlar. Tematik haritalarda kullanılan verinin doğru ve güncel olmasının yanı sıra bu verilerin harita üzerinde birer katman olarak gösterilmesi gerekmektedir. Örneğin tek değişkenli haritalar tek bir veri içerdiğinden sadece o verinin varlığını araştırmak ve sadece o veriyi veri kalitesi açısından irdelemek yeterlidir. Çift katmanlı haritalar ise iki katmanın dağılımını ve korelasyonunu betimler. Yağmur miktarının yükseklik verisi ile birlikte haritalanması buna örnektir. Çok katmanlı haritalar ise yağmur oranı, yükseklik ve bitki örtüsü vb. birçok veri katmanını içerisinde barındırır.

Uluslararası Kartografya Kuruluşu [ICACI] tarafından tematik harita “özel detayları ve konseptleri sunmak için tasarlanmış haritalar” olarak tanımlanmaktadır. Bütün tematik haritaların amacı bazı özel coğrafi dağılımların yapısal karakteristiklerini sunmaktır. Bu söz konusu özel coğrafi dağılımlara ilişkin fiziksel ve kültürel fenomenlerin ve soyut düşüncelerin haritasının yapılmasını içerir. Yapısal detaylar mesafe ve doğrultu ilişkilerini, konum bilgilerini veya manyetik değişikliklere ait coğrafi öznitelikleri içerir.

Tematik haritalar niteliksel (qualitatif) ve niceliksel (quantitatif) olmak üzere iki alt gruba ayrılır. Niteliksel tematik haritanın esas amacı bir nominal verinin konumsal veya coğrafi dağılımını göstermektir. Örneğin, ülkemizdeki başlıca kömür yataklarının dağılımı haritası bir niteliksel haritadır. Bu tip haritalarda, okuyucu sunulan göreceli alan büyüklükleri haricinde, niceliksel bilgi elde edilemez. Hangi bölgenin en fazla kömür ürettiği bilgisi bu haritadan alınamaz. Diğer yandan Niceliksel (quantitatif) tematik haritalar, sayısal verinin coğrafi görünüşlerini vermektedir. Örneklerin çoğunda; hububat, insan, vergi gibi tek bir değişken seçilir ve harita bu detayın bölgeden bölgeye olan değişikliklerine odaklanır. Bu tip haritalar sayısal detayı sıralı ölçekle veya oransal ölçekle gösterilir (İnal, 2006).

Her tematik harita iki önemli elemandan oluşur. Bunlar altlık harita ve tematik katmandır. Tematik harita okuyucusu, haritayı okurken, bu ikisini hem görünüş hem de düşünsel olarak birleştirmelidir. Coğrafi altlık haritanın kullanım amacı, tematik katmanla ilişkilendirilebilecek konumsal bilgi sağlamaktır. Bu harita iyi tasarlanmalı ve haritanın mesajını ifade edebilecek seviyede bilgi içermelidir (İnal, 2006).

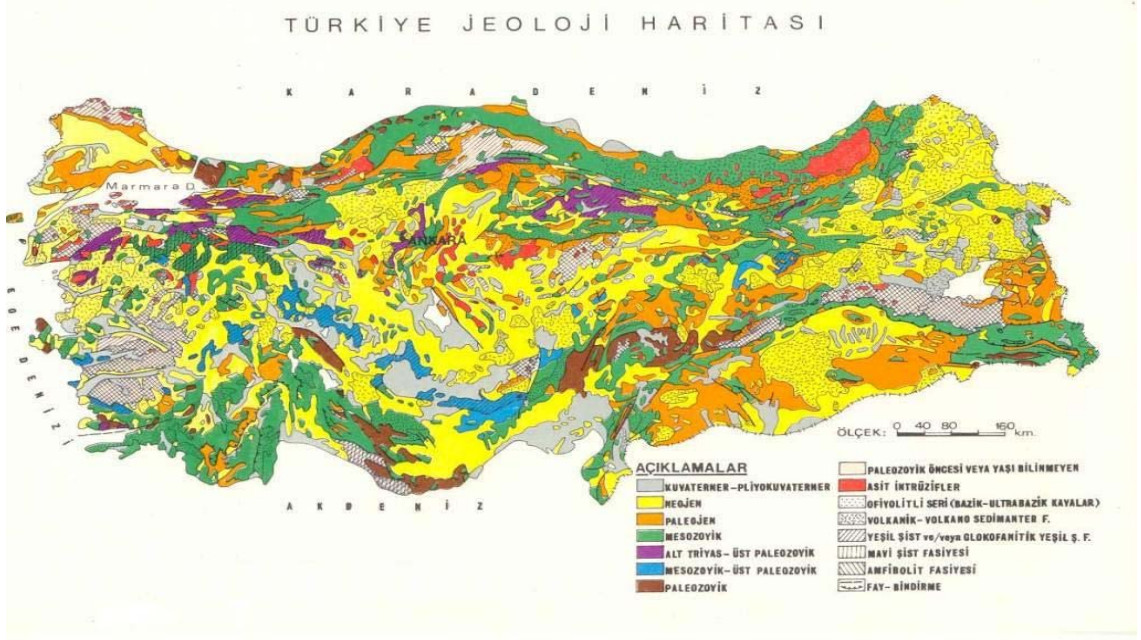
2.6. Tematik Harita Örnekleri

Turizm Haritaları: Turizm faaliyetleri (deniz ve kumsallar, doğal güzellikler, kış turizm alanları, milli parklar vb.) ve bunların dağılışının harita üzerinde gösterilmesi sonucu oluşan haritalardır (Güngördü, 2008). (Şekil 3)

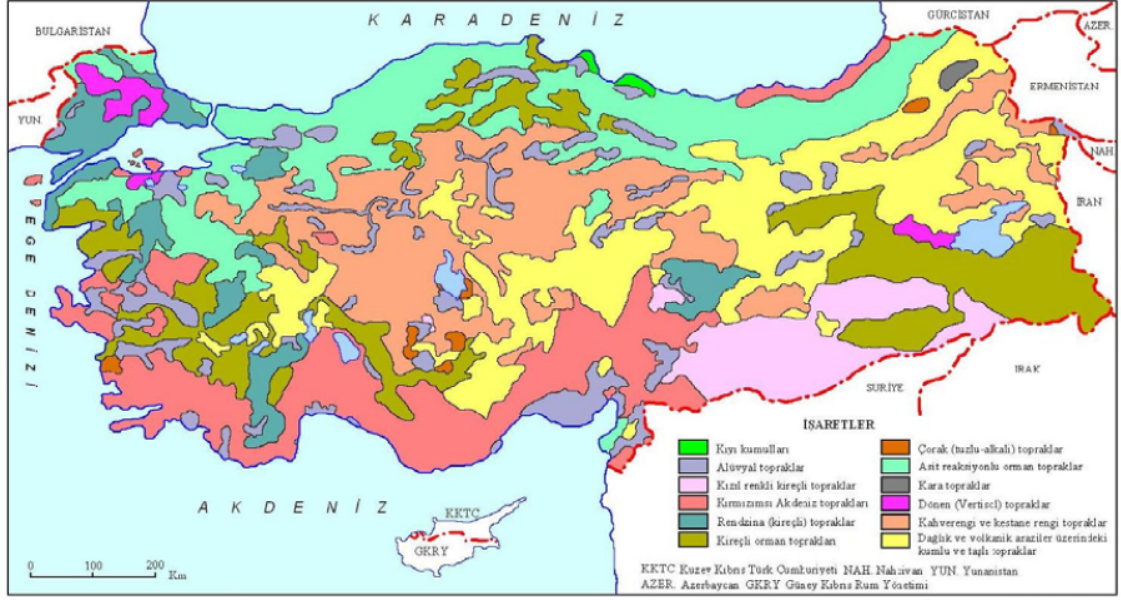
Şekil 3: Denizli İli Turizm Haritası (www.pamukkale.gov.tr)

Jeoloji Haritaları: Litolojik birimlerin ve formasyonların özel işaret ve sembollerle gösterilmesiyle oluşan haritalardır (Bilgin, 1996). (Şekil 4)

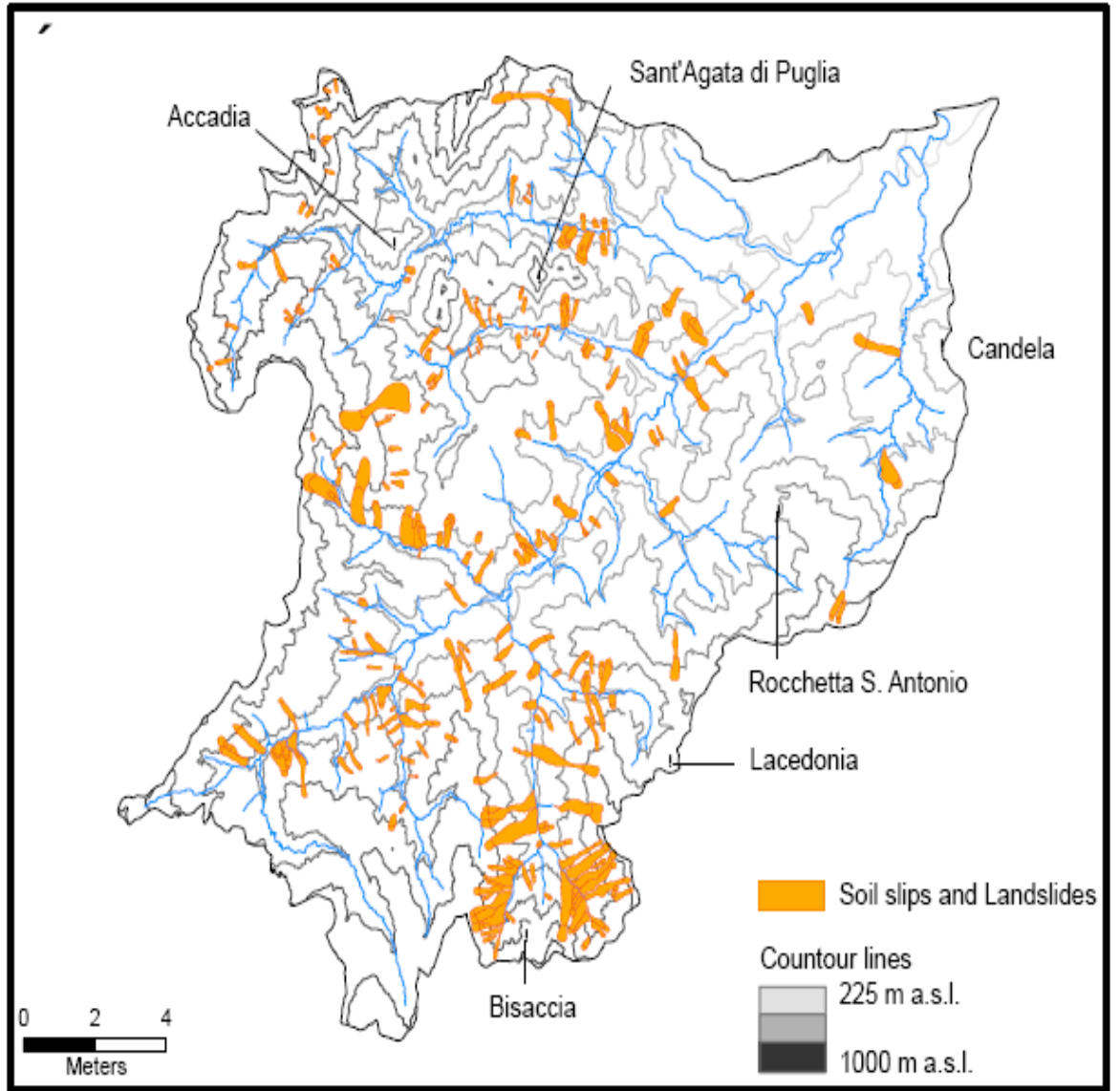

Şekil 4: Türkiye Jeoloji Haritası (www.mta.gov.tr)

Toprak Haritaları: Bir bölgenin toprak özellikleri ve dağılışları hakkında bilgi veren haritalardır (Güngördü, 2011). (Şekil 5 ve Şekil 6)

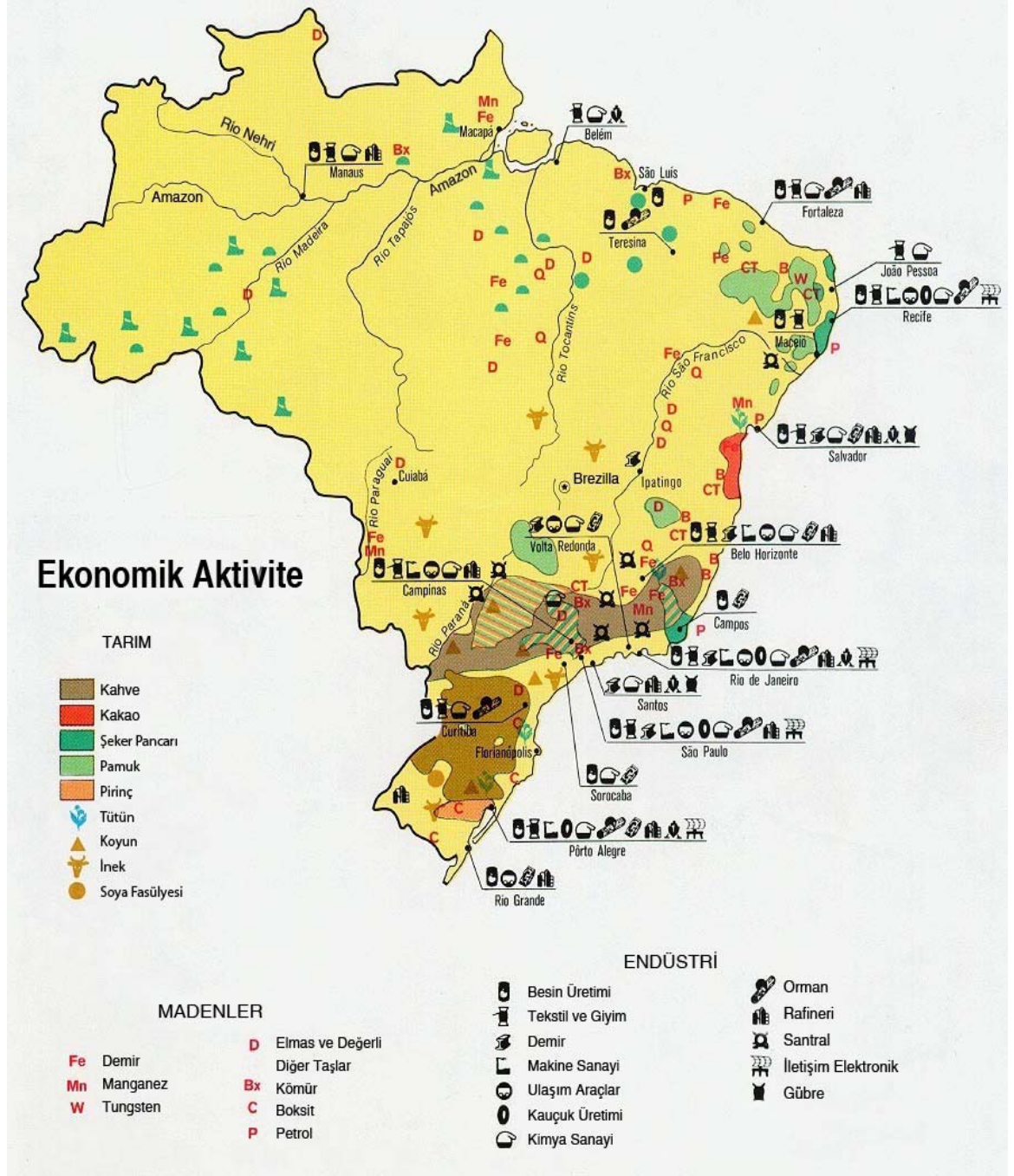

Şekil 5: Türkiye'nin Toprak Tipleri Dağılış Haritası (Güngördü, 2011)

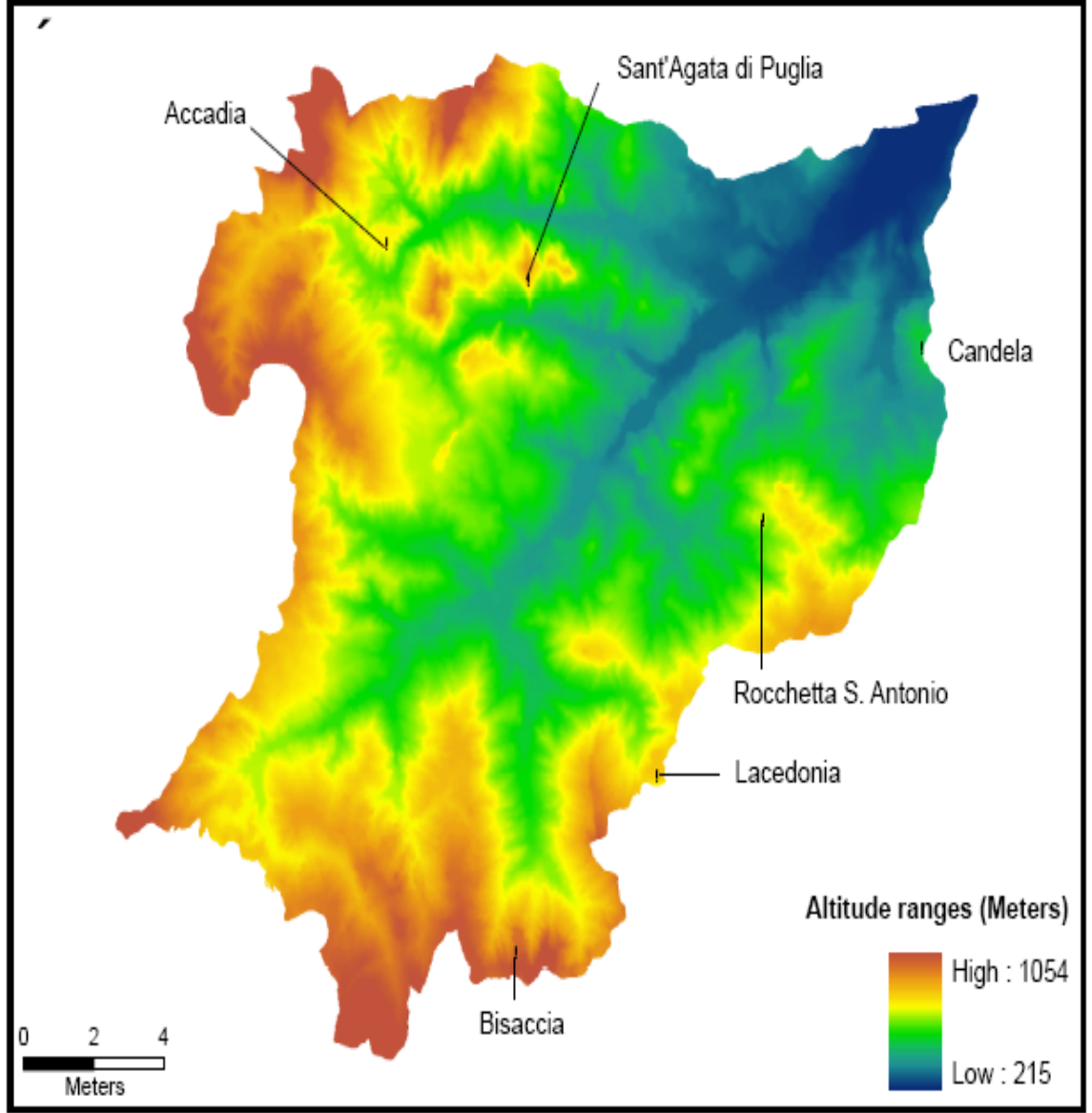
Şekil 6: Toprak Kayması ve Heyelan Haritası (Lisio ve Russo, 2010)

Ekonomik Haritalar:Dünya'nın bütününün yâda bir bölümünün ekonomik özelliklerini gösteren haritalardır (Bilgin, 1996). (Şekil 7)

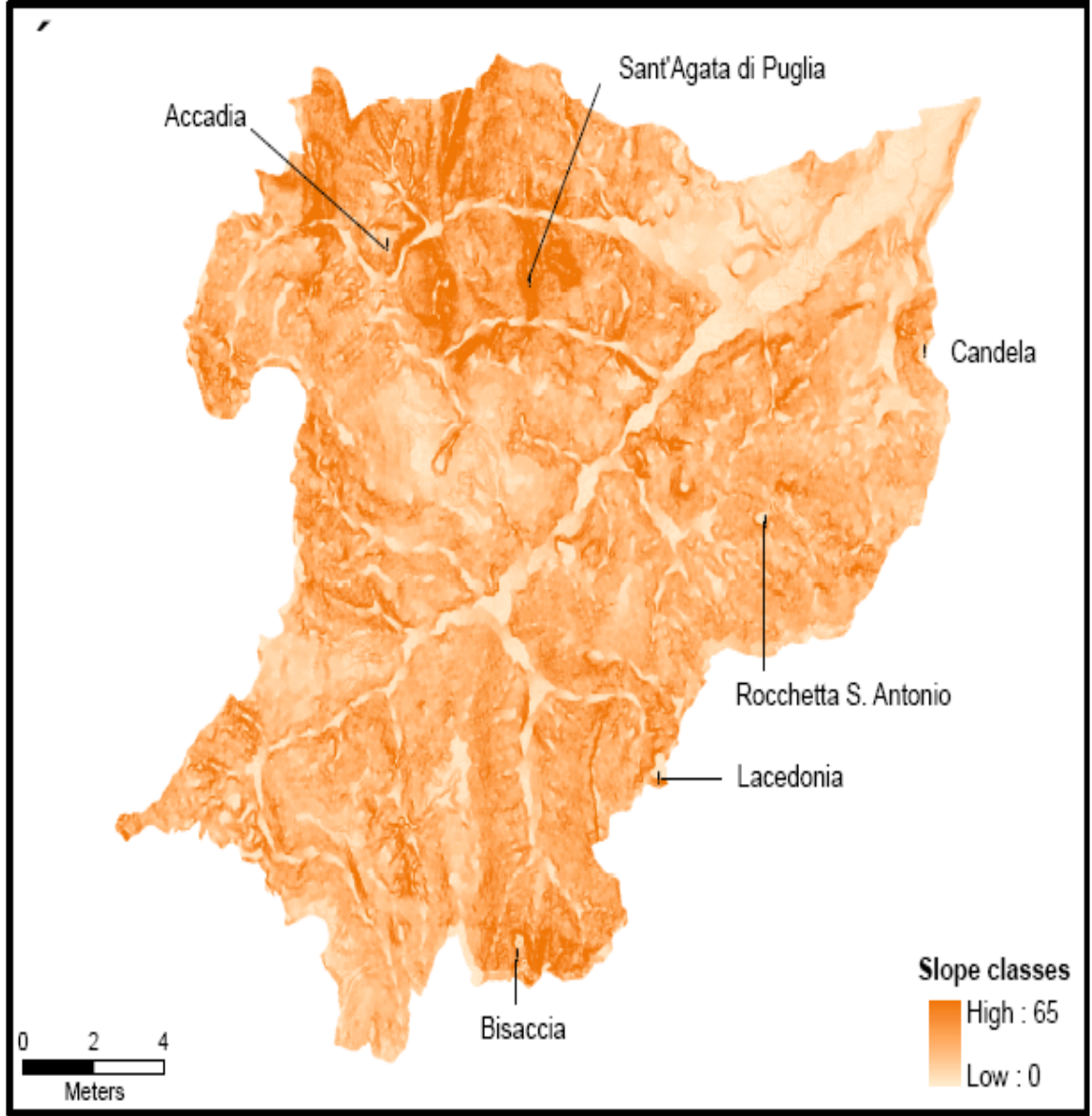
Şekil 7: Brezilya'nın Ekonomik Aktivite Dağılışı Haritası (Koç, 2008)

Yükseklik Haritası:Bir bölgenin yâda ülkenin sadece yükseklik verilerini içerisinde barındıran haritalardır (Güngördü, 2008). (Şekil 8)

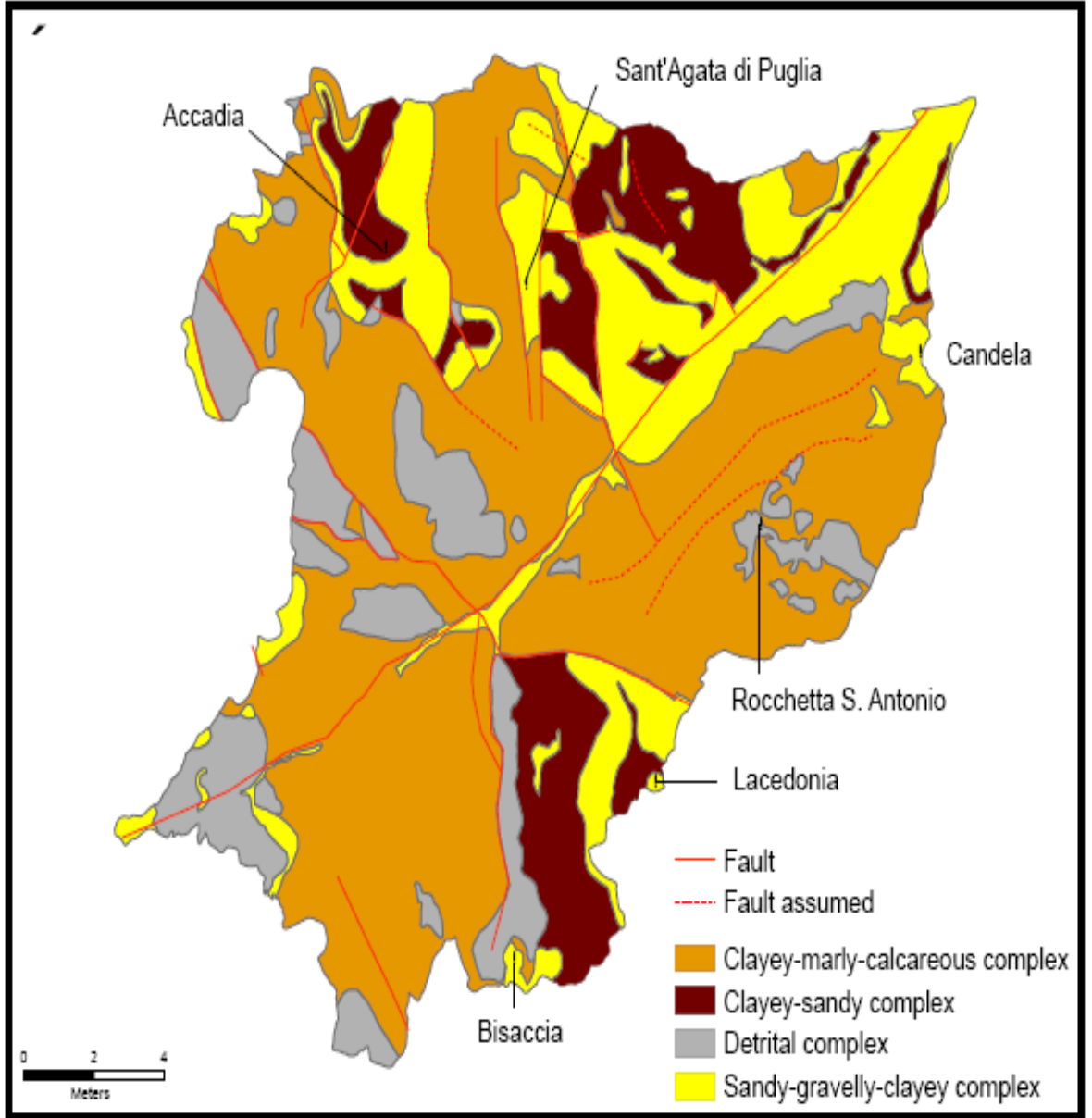
Şekil 8: Yükseklik Dağılışı Haritası (Lıııı ve Russo, 2010)

Eğim Haritası: Bir bölgenin arazi yapısını eğim gruplarına ayırarak gösteren haritalardır (Güngördü, 2008). (Şekil 9)

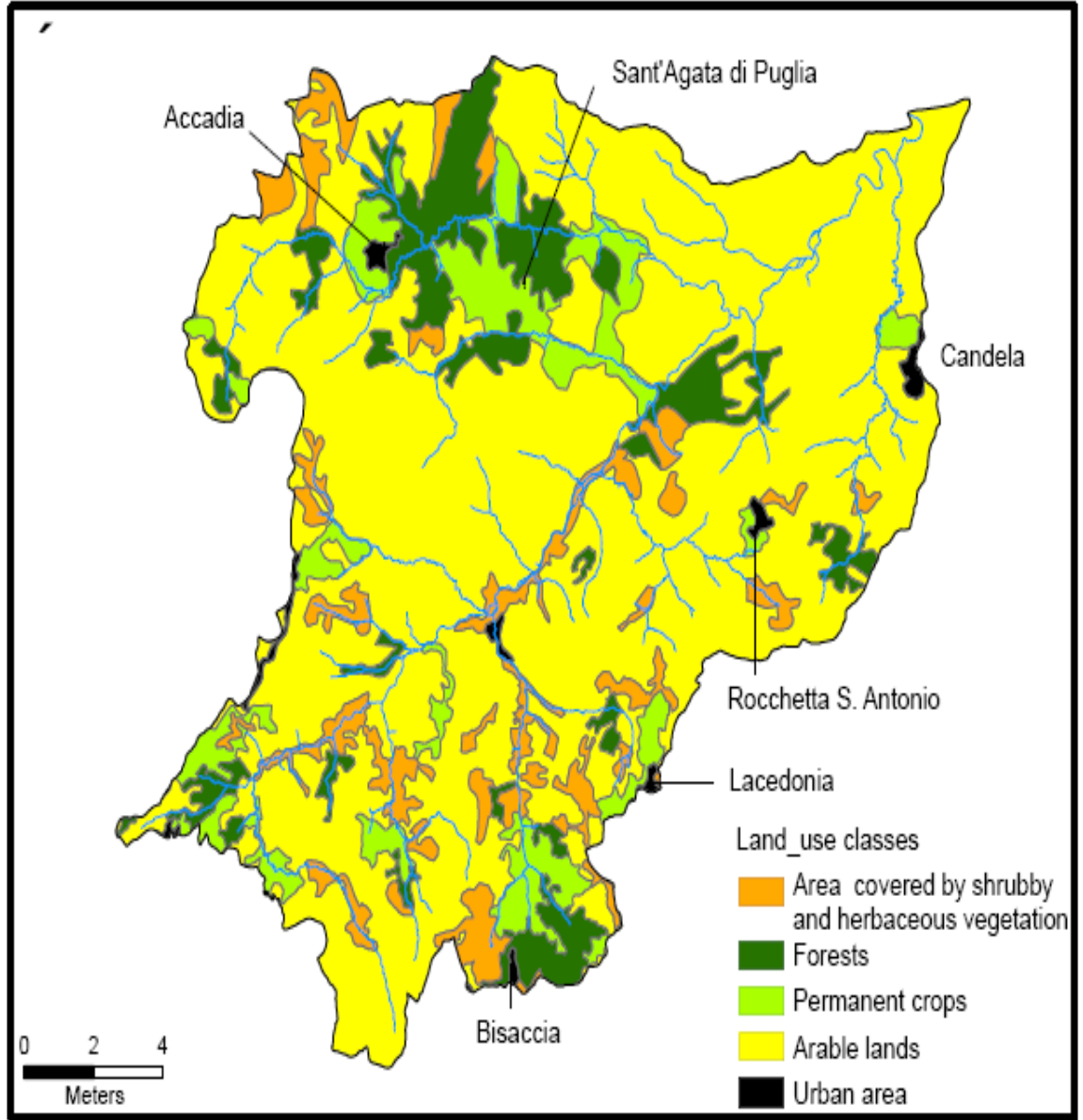
Şekil 9: Eğim Haritası (LıSıO ve Russo, 2010)

Morfografya Haritası:Arazideki yeryüzü şekillerini (dağ, plato, ova, tepe, akarsu vadileri vb.) gösteren haritalardır (Güngördü, 2008). (Şekil 10)

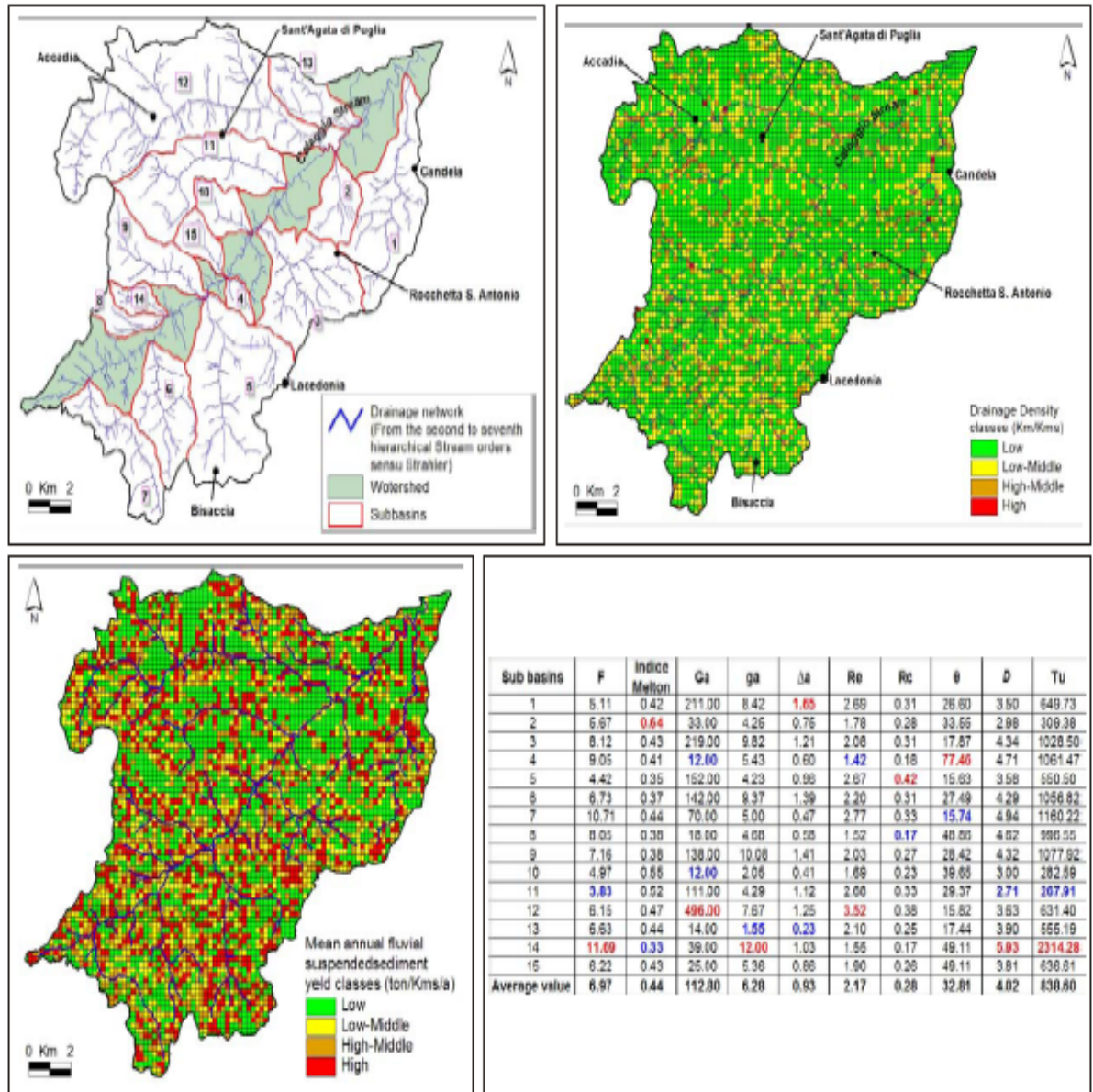
Şekil 10: Morfografya Haritası (Lisio ve Russo, 2010)

Arazi Kullanım Haritası: Bir bölgede arazinin nasıl kullanıldığını gösteren haritalardır (Güngördü, 2008). (Şekil 11)

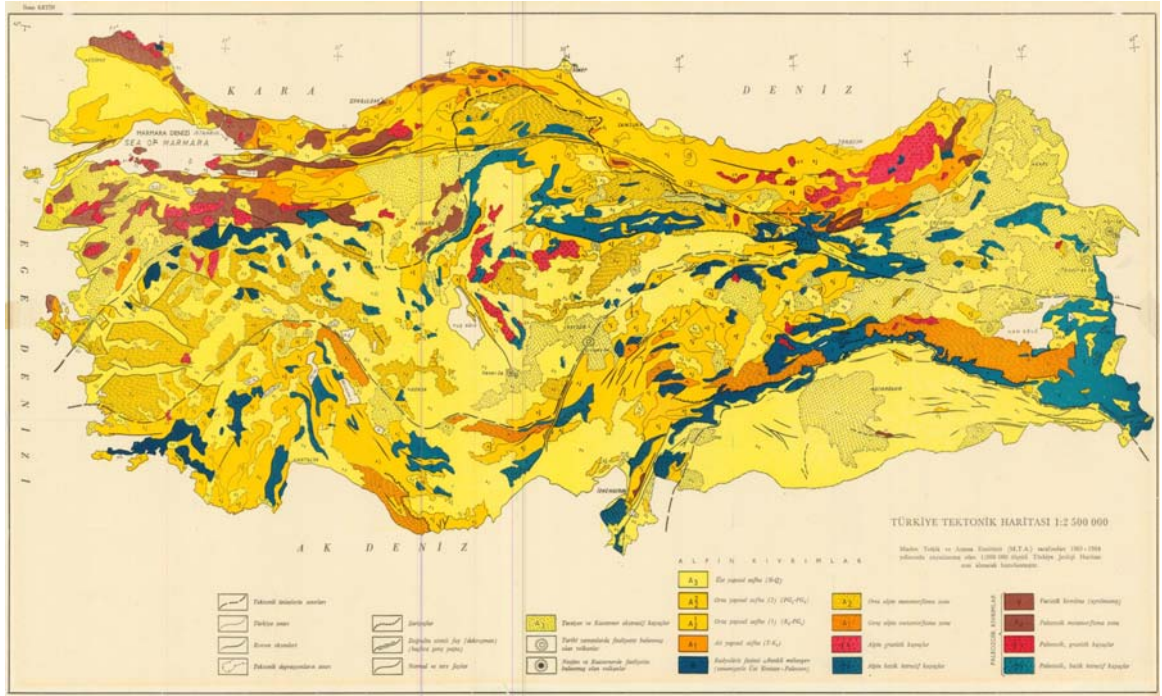
Şekil 11: Arazi Kullanım Haritası (Lisio ve Russo, 2010)

Hidrografiya Haritası: Bir bölgenin yeraltı ve yer üstü su potansiyelleri hakkında bilgi aktaran haritalardır (Güngördü, 2008). (Şekil 12)

Şekil 12: Hidrografiya ve Yeraltı Drenaj haritası (Lisio ve Russo, 2010)

Tektonik Harita: Bir bölgenin levha hareketlerini gösteren haritalardır (Güngördü, 2008). (Şekil 13)

Şekil 13: Türkiye'nin Tektonik Haritası (www.mta.gov.tr)

2.7. Neden Anket?

Sosyal içerikli bilimsel çalışmalarda birçok veri toplama tekniği mevcuttur. Bunlardan en yaygın olarak kullanılanı anket yöntemidir. Öğretmenler coğrafya derslerinde tematik haritaları etkin bir şekilde kullanarak eğitimin daha kalıcı olmasını sağlayabilirler. Bu yüzden coğrafya ders kitapları ve yardımcı kaynaklarında bulunan tematik haritalar konularla ilgili ve öğrenci seviyelerine uygun olarak özenle hazırlanmalıdır. Bu bağlamda öncelikle ders kitaplarındaki haritaların doğruluk, tamamlık, açıklık, okunabilirlik vb. kriterlere göre yeterli olup olmadığı irdelenmelidir. Yapılan çalışmalar incelendiğinde bu tespitin ortaya konulmasında “Anket yöntemi” etkili bir araç olarak görülmektedir. Anket yöntemi sosyal bilimlerde en çok tercih edilen veri toplama tekniğidir (Doğanavşargil ve Vahip, 2007; Jacob, 2011; Zurlo, Pes, Siegrist, 2010).

Anket tekniğinin bilimsel araştırmalarda çok kullanılmasının sebepleri şu şekilde sıralanmaktadır.

- Ekonomik bir veri toplama aracı olması,
- Araştırmanın amacına yönelik çok fazla veri toplanabilmesi,
- Geniş kitlelere ulaşılabilmesi için daha büyük örneklemle evrene yaklaşmak mümkün olabileceğinden verilerin güvenilirliğinin ve geçerliğinin artması,
- Bireylerin davranışsal, düşünsel, duygusal, inançsal, güdüsel ve algısal özelliklerine ilişkin bilgilerin sağlanabilmesi,
- Verilere çok hızlı ulaşma imkânı olması ve kısa sürede çeşitli kanallarla örneklem gruba ulaşp, geriye dönüşün sağlanabilmesi.

Bu bilgilere ek olarak anketin veri toplama teknikleri arasında yaygın kullanılmasının en önemli sebebi, bilgisayar destekli istatistik programlarının giderek gelişmesi ve anketlerden elde edilen verilerin bu programlarda analiz edilmesinin kolay olmasıdır (Ural ve Kılıç 2006).

2.8. Neden SPSS?

Anket yöntemi ile toplanan verilerin bütüncül yaklaşımlarla değerlendirilmesi ve sonuçların en az maliyetle en kısa zamanda ve en az işgücü kullanılarak kullanıcıya sunulması gerekir. Bu bağlamda Statistical Package for the Social Sciences [SPSS] en etkili istatistik paket programıdır. SPSS bilgisayar programı, ilk sürümü 1968 yılında piyasaya verilmiş istatistiksel analize yönelik bir bilgisayar programıdır. Özellikle Sosyal Bilimlerde, pazar araştırmalarında, sağlık araştırmalarında başta anket şirketleri, hükümetler ve eğitim kurumları olmak üzere pek çok kurum tarafından kullanılan bir istatistik yazılımıdır. Kullanımı grafiksel bir kullanıcı ara yüzüne bağlı olup, açılır menüler yardımıyla kolaylaştırılmıştır. Ayrıca makro dilleri yardımıyla kullanıcı kendi amaçları doğrultusunda programı yönlendirebilmektedir. SPSS programının Windows ve UNIX işletim sistemleri için farklı sürümleri mevcuttur. Windows sürümü daha sık güncellenmekte ve diğer versiyonlara göre daha fazla özellik içermektedir. (Orhan ve Yüksel, 2007; Şchiopu, Petre and Negoia, 2009; Büyüköztürk, 2009; Ural ve Kılıç 2006; <http://tr.wikipedia.org/>).

Ki-Kare analizi, sayısal olmayan değişkenler arasındaki ilişkinin var olmadığı başlangıç hipotezi (H0) kurularak daha sonrasında bu hipotezin kabul / red durumunu belirlemek için yapılan istatistiki bir testtir (Akgül ve Çevik, 2005). İki ya da daha fazla sınıflı iki nitel değişken arasında bağımsızlık olup olmadığını incelemek için ki-kare bağımsızlık testine başvurmak gerekir (Yüzer, 1996).

Bu testin beş farklı uygulama alanı vardır:

- Nicel ya da nitel özellikler ya da değişkenler arasında bağımlılık olup olmadığının araştırılması (ki-kare bağımsızlık testi),
- Örnek sonuçlarının belirli bir teorik ihtimal dağılımına uygun olup olmadığının araştırılması (ki-kare uygunluk testi),
- İki ya da daha fazla örneğin aynı ana kütleden gelip gelmediğinin araştırılması (bağdaşıklık testi),
- Ana kütle varyanslarının testleri ve tahminleri,
- İkiden fazla ana kütle oranının birbirine eşi olup olmadığının ve çeşitli ana kütle oranlarının birbirine eşit olup olmadığının araştırılması (Orhunbilge, 1997).

Literatürde; SPSS programı kullanılarak analiz yapılmış birçok çalışma mevcuttur. Orhanbilge (1997) yaptığı çalışmada, anaokulu öğretmenlerinin eğitim durumu, mezun oldukları bölüm, yaşları, hizmet süreleri, drama eğitimi alma durumları ve çalıştıkları yas grubu, birer kategorik bağımsız değişken olarak ele almıştır. Ardından bu değişkenler, öğretmenlerin eğitim programlarında drama etkinliğine yer verme durumunu ölçen bağımlı değişkenlerle çaprazlanmıştır. Her bir katılımcının ölçekte yer alan maddelere verdikleri yanıtlara ait frekans dağılım tabloları oluşturulmuş ve örneklem düzeyinde bu frekans dağılımlarının istatistiksel açıdan birbirinden anlamlı ölçüde farklı olup olmadığına; bağımlı değişkenlerle bağımsız değişkenler arasında bir ilişkinin olup olmadığına bakılmıştır. Bu çalışmada katılımcıların çoklu yanıt vermelerini sağlayan kategorik ölçek yapısı, analiz aşamasında parametrik olmayan bir istatistiksel analiz yöntemini gerektirmiştir. Bunun için SPSS programı ve parametrik olmayan bir istatistiksel analiz yöntemi olan “Ki Kare Testi” uygulanmıştır.

2008 yılında yapılan bir diğer çalışmada SPSS, travmatik beyin yaralanmalarında insanların sosyal becerilerinin geliştirilmesine yönelik yapılacak çalışmaların değerlendirilmesinde etkili bir ölçüm aracı olarak kullanılmıştır. SPSS raporlama ve sonuçları sunuş etkinliği açısından birkaç çalışma örnek alınarak irdelenmiş ve bu yeteneklerinin anket ölçüm çalışmalarında çok kullanışlı olduğu

ispatlanmıştır. Bu çalışmalarda, SPSS'in yüksek doğruluklu sonuçlar verdiği görülmüştür (Long, McDonald, Tate, Togher and Bornhofen, 2008).

Yapılan diğer bir çalışmada “diadic” verilerin analizi sürecinde SPSS kullanılmıştır. Bu çalışmanın sonucunda, SPSS'in grafik ara yüzünün özellikle büyük hacimli geniş veri setlerinin analizinde çok kullanışlı olduğu tespit edilmiştir. SPSS'de çapraz çizelgeler oluşturularak farklı sorunların birbiri ile ilişkilendirilmesi ve testlerin yapılması daha kolaydır. Çok seçenekli olarak cevaplanmış sorular için SPSS paket programı kullanılarak frekans ve yüzdeler kolaylıkla alınabilmektedir. Ancak bağımsızlık ilkesi kaybolduğundan yorumlar sadece yüzde değerleri kullanılarak yapılabilmektedir. Birleştirilerek girilen veri kombinasyonlarının tercih edilme dereceleri de ortaya çıkması açısından değerlendirilebilir bilgiler sağlamaktadır. Ancak, her bir seçeneğin ayrı ayrı tercih edilme derecelerinin belirlenmesi ayrı sütunlardaki kodlama girişi ile elde edilebilmektedir (Alferes ve Kenny, 2009).

Anket çalışmalarının değerlendirilmesinde SPSS yazılımının yanı sıra, Data Analysis and Statistical Software (STATA) ve Statistical Analysis Software (SAS) gibi paket yazılımları da kullanılmaktadır. Bu paket programlarının hangisinin daha etkin sonuçlar verdiği ile ilgili bir çok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalarda SPSS ve STATA'nın aynı hassasiyette sonuçlar verdiği, buna rağmen SAS'ın daha az hassas sonuçlar verdiği görülmektedir. SAS programının daha karmaşık bir yapıda olduğu yine buna benzer olarak STATA programının da yeni kullanıcılar için, özellikle karmaşık anket çalışmalarının değerlendirilmesinde eksik kaldığı tespit edilmiştir. Buna karşın SPSS programı yeni kullanıcılar için çok daha kullanışlıdır. Çünkü SPSS programı grafik yâda buton tabanlı bir kullanıcı ara yüzüne sahiptir (Oyeyemi, Adewara, Adeyemi, 2010; Lara, Ramos, Raya, Sanchez and Tarira, 2009) .

2.9. Konu İle İlgili Araştırmalar

Ediger (1998), “maps and globes in the social studies” adlı araştırmasında, sosyal çalışma sınıflarında harita ve küre kullanımı üzerine dikkat çekmektedir. Harita ve küre kullanıldığı zaman öğrencilerin önemli genellemeler yapabildiğini, farklı harita türlerini kullanabildiğini, harita ve küre üzerinde bir yerin konumunu bulabildikleri saptanmıştır.

Güngördü (2001) tarafından yayınlanan “liselerde coğrafya dersi öğretimi” adlı çalışmada liselerde okutulan coğrafya derslerine ait üniteler, ünitelerin önemi, hedefler ve bu hedeflere uygun davranışlar, öğretme-öğrenme etkinlikleri, kullanılacak araç ve gereçler, uygulanacak yöntem ve teknikler, terimler, ölçme ve değerlendirmeye yer vermiştir. Bu çalışma coğrafya öğretmen adaylarına ve coğrafya öğretmenlerine yönelik kılavuz kitap olacak şekilde düzenlenmiştir.

Güngördü (2003b) tarafından yapılan “öğretimde görsellik ve görsel araçlarda bulunması gereken özellikler” adlı çalışmada öğrencide istendik davranışların geliştirilmesi için görsel ve işitsel yöntemlerin birlikte kullanılması gerekliliğini ve gösteri yöntemine değinmiştir. Öğretimde kullanılan araç ve gereçlerin öğretimdeki rolleri, araç ve gereçlerde bulunması gereken özellikler ve son olarak da görsel, işitsel, hem görsel hem de işitsel araçlar özellikleri ile birlikte verilmiştir.

Michahaelidou ve diğerleri (2004) tarafından yapılan “the ability of elementary scholl children to analyse general reference and thematic maps” (İlkokul öğrencilerinin tematik haritalar ile analiz yeteneği) konulu araştırma üçüncü sınıf 106, dördüncü sınıf 106, beşinci sınıf 119 ve altıncı sınıf 106 olmak üzere toplam 437 öğrenci üzerinde yapılmıştır.

Bu araştırma sonucuna göre,

- Tematik haritalar öğrencilerin harita becerisine katkıda bulunmuştur.
- Çocuklar daha önce herhangi bir tematik harita ile ilgili eğitim almamalarına rağmen küçük ölçekli ve büyük ölçekli haritaların mekânsal analizlerin de başarılı olmuşlardır.
- Harita becerileri üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerde büyük ölçekli haritalarda daha yüksek iken beşinci sınıf öğrencilerde ise küçük ölçekli haritalarda daha yüksektir.
- Araştırmada öğrencilere harita becerilerin anlatılması ile ilgili konuların öğretilmesine büyük ölçekli haritalar kullanılarak başlanması gerektiği sonucu çıkmıştır.

Şengün ve Turan (2004) tarafından yapılan “coğrafya eğitiminde bilgisayar destekli ders sunumunun öğretimdeki rolünün öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi” konulu araştırma 140 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucuna göre coğrafya eğitiminde görsel-işitsel araçlardan olan bilgisayar destekli ders sunumunun öğrenmeye etkisi, dersin daha çekici, anlaşılır ve kalıcı olması öğrenciler tarafından olumlu bulunmuştur.

Yalçinkaya (2004) tarafından 618 öğrenci ve 71 öğretmen üzerinde ilköğretim okulu yedinci sınıf sosyal bilgiler ders kitaplarında yer alan haritaların nitelikleri ve kullanılabilirlik düzeylerine ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri konulu bir araştırma yapılmıştır. Araştırmada yedinci sınıf sosyal bilgiler ders kitaplarındaki haritalardan konuların işlenişinde öğretmen ve öğrencilerin yararlanma durumunun orta düzeyde olduğunu belirtmiştir.

Bednarz, S., Acheson and Bednarz, R. (2006), “maps and map learning in social studies” adlı makalesinde coğrafya ve coğrafyacılar için haritaların çok önemli bir konuma sahip olduğunu vurgulamaktadır. Bunun nedeni yenilikler ve coğrafi teknolojinin geniş bir alana yayılmasıdır. Silikon cipler ve bilgisayarlar daha akıllı ve daha ucuz olduğundan beri, Coğrafi Bilgi Sistemleri [CBS], global pozisyon alabilen uydu alıcıları ve uçaklardan dünyanın daha hassas görüntülerinin alınması, fakültelerdeki her seviyeden coğrafya kullanıcılarının daha isine yarayabilir hale gelmiştir.

Demiralp (2006), “coğrafya öğretiminde gösteri yöntemi kullanılarak harita ve küre kullanım becerilerinin geliştirilmesi” adlı araştırmasında, gösteri yönteminin coğrafya eğitimine uygun olup olmadığını, katkı yapıp yapmayacağını belirlemeye çalışmıştır. Özellikle, gösteri yönteminin coğrafya eğitiminde üst düzey bilişsel becerilerin kazandırılmasında etkili bir şekilde kullanılabilir olup olmadığını ortaya koymaktadır. Çalışmanın harita ve küre kullanım becerileri konusunda Türkiye’de yapılan ilk araştırma olması nedeniyle, tezde harita ve küre kullanım becerilerinin neler olduğu, kullanımında hangi teknik ve yöntemlerden yararlanılabileceği yönünde bilgiler sunulmuştur. Araştırmada, harita ve küre kullanım becerilerinin her sınıf ve düzeyde aşamalı olarak nasıl öğretilbileceğini ortaya koymak amacıyla da harita ve küre kullanım becerilerinin çeşitli sınıf düzeylerinde hiyerarşisi oluşturulmuştur.

Dumlu (2006) tarafından yapılan “coğrafya eğitiminde araç-gereç ve materyal kullanmanın önemi ve liselerin durumu” konulu araştırma 100 coğrafya öğretmeni ve 613 orta öğretim öğrencisine uygulanmıştır. Bu araştırma sonucuna göre öğretmenlerin % 39’unun materyalleri sürekli kullandığı % 54’ünün ise bazen kullandıkları ortaya çıkmıştır. Öğrenciler derslerde materyal kullanmanın gerekli olduğu yönünde olumlu görüş bildirmiştir.

Eroğlu (2006) tarafından “görsel ve işitsel materyal kullanımının ortaöğretim onbirinci sınıf öğrencilerinin biyoteknoloji ile ilgili kavramları öğrenmeleri ve tutumları üzerine etkisi” konulu araştırma yapılmıştır. Bu araştırma lise onbirinci sınıf

öğrencilerinin oluşturduğu, biyoloji dersi alan şubeler arasından, tesadüfî örnekleme yöntemine göre seçilmiş olan iki şubesinin, deney grubu 24, kontrol grubu 28 olmak üzere toplam 52 öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Görsel ve işitsel materyallerin kullanıldığı sınıflarda, öğrencilerin konuları daha iyi öğrendikleri ve daha başarılı oldukları görülmüştür. Görsel ve işitsel materyal destekli öğretim etkinliği sonrasında öğrencilerin biyoloji dersine yönelik tutumlarında bir değişiklik gözlenmezken, biyoteknolojiye yönelik tutumlarında ise olumlu yönde değişim tespit edilmiştir.

Güngördü (2006) tarafından yayınlanan “coğrafya öğretim yöntemleri ve çağdaş öğretim yaklaşımları” adlı çalışmada coğrafyanın ne olduğu, Türkiye’ de ve dünyada coğrafyanın önemi, coğrafya öğretiminin amaçları, fiziki, beşeri ve ekonomik coğrafya konularının ne şekilde öğretilceği, araç ve gereçlerden nasıl yararlanılacağı, kazanımların öğrencilere verilme sürecinde hangi tematik haritaların kullanılacağı, karşılaşılan sorunlar, sorunları nasıl giderileceği konusunda bilgi vermek amacıyla hazırlanmıştır. Bu çalışma coğrafya öğretmenlerine ve coğrafya öğretmeni adaylarına faydalı olması için ders kitabı şeklinde düzenlenmiştir.

Çelik (2007) tarafından yapılan “ortaöğretim coğrafya derslerinde bilgisayar destekli animasyon kullanımının öğrenci başarısına etkisi” konulu araştırma deney grubu 26, kontrol grubu 29 olmak üzere toplam 55 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Bilgisayar destekli animasyon tekniğinin orta öğretim coğrafya derslerinde kullanımının öğrencilerin akademik başarısına ve bu başarının kalıcılığına olan etkisi araştırılmış ve sonuç olarak deney grubunun kontrol grubuna göre sorulara daha açıklayıcı cevaplar verdiği görülmüştür.

Akar (2008) tarafından 821 öğrenci ve 60 öğretmen üzerinde yapılan araştırmada Sosyal Bilgiler öğretmenleri, ilköğretim altıncı sınıf öğrencilerinin harita kullanma becerileri kazanılmışlık düzeyleri ile ilgili öğrencilerin orta düzeyde harita kullanma becerisine sahip olduklarını yönünde görüş bildirmişlerdir. Ayrıca öğretmenler, öğrencilerin harita okuma gibi daha kolay harita becerileri yapabildiklerini; ancak daha üst düzeyde beceri isteyen haritadaki bilgiyi kullanarak yeni bilgileri üretmede öğrencilerin başarısız olduklarını ifade etmişlerdir.

Akkuş (2008) tarafından 2005 eğitim öğretim yılında uygulamaya konulan CDÖP’nin öğretmenler tarafından nasıl değerlendirildiğini belirlemek amacıyla Ankara, Adana, Balıkesir, Burdur, Elazığ, Hakkâri, Isparta, Karaman, Konya, Mersin, İstanbul illerinden bulunan ortaöğretim kurumlarında görev yapan 237 öğretmen üzerinde bir araştırma yapılmıştır. Bu araştırmaya göre öğretmenlerin coğrafya dersinde

kullandıkları araç gereçlerin kullanım sıklığı bakımından haritaların, yazı tahtası ve ders kitabı ikilisinden sonra ikinci sırada yer aldığı görülmüştür.

Avcı (2008) tarafından dokuzuncu sınıf öğrencilerinin ve bu öğrencilerin coğrafya öğretmenlerinin 2005 yılında yürürlüğe giren yeni coğrafya öğretim programı uygulamalarıyla ilgili görüşleri ve görüşlerini etkileyen etmenler ile ilgili bir araştırma yapılmıştır. Bu çalışmada “coğrafya öğretim programında yer alan kazanımlar için istenilen coğrafi beceri (harita, gözlem, arazi çalışma, sorgulama, tablo- grafik hazırlama ve yorumlama vb.) sayısı uygun niteliktedir” sorusuna öğretmenlerin katılmadığı görülmüştür.

Güngördü (2008) tarafından yayınlanan “eğitim fakülteleri için harita bilgisi ve uygulamaları” adlı çalışmada coğrafya derslerinde daha kolay ve anlaşılır hale gelmesi için kullanılan en önemli materyal olan haritalar anlatılmıştır. Bu çalışma coğrafi olayları bilme ve yorumlamada, neden-sonuç ilişkisini açıklamada coğrafya eğitimi alanlara yol göstermektedir.

Koç (2008) tarafından yapılan “coğrafya öğretim programındaki kazanımların öğrencilerin harita beceri düzeyleri üzerine etkisi” konulu araştırma İstanbul ilinde özel ve resmi okullarda öğrenim görmekte olan 900 öğrenci üzerinde yapılmıştır.

Bu araştırma sonucuna göre;

- Dokuzuncu ve onuncu sınıfta öğrenim gören öğrencilerin harita beceri düzeyleri onbirinci sınıfta öğrenim gören öğrencilerin harita beceri düzeylerinden daha yüksektir.
- Haritalar yapma, haritaları kullanma, haritaları okuma ve yorumlama gibi beceriler ile mantıksal ve matematiksel zeka arasında güçlü bir ilişkinin olduğunu ortaya koymaktadır.
- Sayısal alanda öğrenim gören öğrencilerin taslak harita oluşturma ve fiziksel özellikleri tanımlama becerisi düzeylerinin eşit ağırlık ve sosyal alanlarda öğrenim gören öğrencilerden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Özel okulda öğrenim gören öğrencilerin harita beceri düzeyi, devlet okulunda öğrenim gören öğrencilerin harita beceri düzeyi puanlarından daha yüksektir.
- Eşit ağırlık ve sayısal alanlarda öğrenim gören öğrencilerin konum ve koordinat belirleme becerisi düzeylerinin, sosyal alanda öğrenim gören öğrencilerden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Dokuz ve onuncu sınıfta öğrenim gören öğrencilerin sembolleri anlama ve

yorumlama becerisi düzeylerinin, onbirinci sınıfta öğrenim gören öğrencilerden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

- Eşit ağırlık ve sayısal alanlarda öğrenim gören öğrencilerinin profil çıkarma becerisi düzeylerinin sosyal alanda öğrenim gören öğrencilerinden, yine sayısal alanda öğrenim gören öğrencilerin profil çıkarma becerisi düzeylerinin de eşit ağırlık alanında öğrenim gören öğrencilerden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

- Eşit ağırlık ve sayısal alanlarda öğrenim gören öğrencilerin ölçek kullanma beceri düzeylerinin sosyal alanda öğrenim gören öğrencilerden, yine sayısal alanda öğrenim gören öğrencilerin ölçek kullanma becerisi düzeylerinin de eşit ağırlık alanında öğrenim gören öğrencilerden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

- Eşit ağırlık ve sayısal alanlarda öğrenim gören öğrencilerin uzaklık, alan ve eğim ölçme beceri düzeylerinin sosyal alanda öğrenim gören öğrencilerden, yine sayısal alanda öğrenim gören öğrencilerin uzaklık, alan ve eğim ölçme beceri düzeylerinin de eşit ağırlık alanında öğrenim gören öğrencilerden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

- Sayısal alanda öğrenim gören öğrencilerin taslak harita oluşturma ve fiziksel özellikleri tanımlama becerisi düzeylerinin eşit ağırlık ve sosyal alanlarda öğrenim gören öğrencilerden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Buğdaycı ve Bildirici (2009) tarafından yapılan “harita kullanımının coğrafya eğitimindeki önemi” konulu araştırma ilk ve orta öğretimde okutulan sosyal Bilgiler ve coğrafya derslerinde harita kullanımını yaygınlaştırarak haritalardan maksimum seviyede faydalanılması ve bunun sonucunda derslerde başarı düzeyini artıracaklarını ortaya koymuştur.

Top (2009) tarafından ortaöğretim dokuzuncu sınıf coğrafya ders kitaplarının niteliği hakkında öğretmen görüşlerinin tespit edilmesi amacıyla 57 öğretmen üzerinde bir araştırma yapılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenler haritaların konuları açıklamada yetersiz kaldığını belirtmiştir.

Şendil (2011) tarafından yapılan “ilköğretim 7. sınıf sosyal bilgiler dersinde üç boyutlu plastik kabartma haritanın öğrenmeye etkisi” konulu araştırma, deney grubu 39 ve kontrol grubu 39 olmak üzere toplam 78 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Bu araştırma Plastik kabartma harita ile yapılan eğitimin daha kalıcı olduğunu ortaya koymuştur.

3. YÖNTEM

Bu araştırmada anket yöntemi uygulanmıştır. Anket yöntemi, geçmişte veya halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan dokuzuncu sınıf coğrafya dersi müfredatında tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmen görüşleri nelerdir? Kazanımların öğrencilere verilme sürecinde hangi tematik haritalara ihtiyaç vardır? gibi sorulara Anket yöntemiyle cevaplar aranmaya çalışılmıştır. Araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama teknikleri ve verilerin analizi incelenmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet, öğretmenlikteki hizmet süresi, mezun olunan yüksek öğretim programı, haftalık ders saati, coğrafya öğretmenliğini seçme nedeni, seminer ve kurs alıp almama durumuna ilişkin dağılım yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada “Ortaöğretim coğrafya dersi müfredatında tematik harita ihtiyacının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi” yapılmıştır. Bu çalışma için anket yöntemi kullanılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini ise Ankara İli Büyükşehir Belediyesi mücavir alan sınırları içerisinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi ortaöğretim kurumlarında görev yapan coğrafya öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme oluşturan okullarda uygulanabilmesi için Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü’nden gerekli izin alınmıştır.

3.3. Verilen Toplanması

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından konu ile ilgili kaynakların incelenmesiyle oluşturulan anket formu hazırlanmıştır. Hazırlanan anket formu pilot uygulaması olarak Mamak İlçesinde görev yapan 20 coğrafya öğretmenine uygulanmıştır. Ankette yer alan sorular alan kapsama yeterliliği, kullanılan kavramların ve soru biçimlerinin anlaşılabilirliği bakımından sınanıp gerekli düzeltmeler yapılarak son şekline getirilmiştir. Tekrar düzenlenmiş olan anket formu Anakara İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı orta öğretim kurumlarında görev yapan ve ulaşılabilen coğrafya öğretmenlerine yüz yüze uygulanmıştır.

Bu çalışmada dört bölümden ve 42 sorudan oluşan anket kullanılmıştır. Anketin birinci bölümünde öğretmenlerin demografik özellikleriyle ilgili sorulara, ikinci bölümünde orta öğretim dokuzuncu sınıf coğrafya dersi müfredatında tematik harita ihtiyacı olup olmadığını belirleyici sorulara, üçüncü bölümde dokuzuncu sınıf coğrafya dersi müfredatında mevcut durumun tematik harita ihtiyacını karşılama durumunu belirleyici sorulara ve dördüncü bölümde dokuzuncu sınıf coğrafya dersi müfredatında yer alan kazanımların öğrencilere verilme sürecinde hangi tematik haritalara ihtiyaç duyulduğunu belirleyici sorulara yer verilmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Örneklemin sorulara verdikleri cevapların şıklara dağılımı, SPSS 17.0 istatistik paket programı kullanılarak Kikare Homojenlik Analizi ile elde edilmiştir. Ki-Kare (X^2) analizi, Sayısal olmayan değişkenler arasındaki ilişkinin var olmadığı başlangıç hipotezi (H_0) kurularak daha sonrasında bu hipotezin kabul / red durumunu belirlemek için yapılan istatistik bir testtir (Akgül ve Çevik, 2005). Bu analiz yapılırken, %95 güven düzeyi (p), (% 5 önem düzeyi) esas alınmıştır.

Hazırlanmış olan anket ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirliğinin hesaplanabilmesi için SPSS istatistik programında Cronbach Alfa Katsayısı (Alfa Yöntemi) ölçülmüştür. Alpha (Alfa) katsayısı 0.952 bulunmuş ve ($0.80 \leq \alpha < 1.00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçektir) hazırlanan anket ölçeği güvenilir bulunmuştur (Özdamar, 2002).

Özdamar'a (2002) göre Alfa Katsayısı:

$0.00 \leq \alpha < 0.40$ ise ölçek güvenilir değildir.

$0.40 \leq \alpha < 0.60$ ise ölçek düşük güvenilirliktedir.

$0.60 \leq \alpha < 0.80$ ise ölçek oldukça güvenilirdir.

$0.80 \leq \alpha < 1.00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçektir.

Geçerlilik, bir ölçme aracıyla ölçülmek istenilen bir özelliği, bir başka özellikle karıştırmadan doğru ölçebilme derecesidir. Geçerlilik, bir ölçme aracının geliştirildiği konuda amaca yönelik olmasıdır. Bu çalışmanın geçerliliğini sağlamak için alan uzmanları ve öğretmenlerin görüşlerinden yararlanılmıştır. Böylece anket formu son şekline getirilmiştir.

4. BULGULAR ve YORUM

Anket formu Ankara ili mücavir alan sınırı içerisinde kalan Altındağ, Çankaya, Etimesgut, Keçiören, Mamak, Sincan ve Yenimahalle ilçelerindeki ortaöğretim kurumlarında görev yapan 140 coğrafya öğretmenine uygulanmıştır. Anketten elde edilen veriler SPSS 17.0 Paket Programı kullanılarak yorumlanmıştır. Burada ($\bar{X}$) madde ortalamasını, (n) kişi sayısını, (%) yüzde oranlarını göstermektedir. Hazırlanmış olan anketin ikinci bölümünde madde ortalaması 5' e yakın ise araştırmaya katılan öğretmenlerin madde ile olumlu oldukları, 1'e yakın ise öğretmenlerin madde ile olumsuz tutum içerisinde oldukları, üçüncü bölümde madde ortalaması 1' e yakın ise araştırmaya katılan öğretmenlerin madde ile olumlu oldukları, 5'e yakın ise öğretmenlerin madde ile olumsuz tutum içerisinde oldukları kabul edilmiştir.

Bu bölümde araştırmaya katılan öğretmenlerin vermiş oldukları yanıtlar doğrultusunda ortaya çıkan puan değerleri yüzdelik dilimler halinde ortaya koyulacaktır. Ayrıca her maddeye ait puan ortalaması da hesaplamaya katılarak ortalama değer hakkında daha net bilgi edinilmesine katkı sağlanacaktır. Bu bulgular tablolarla gösterilecektir. Bu araştırmanın 2. ve 3. bölümünde 5'li Likert ölçeği uygulanmıştır. Öğretmenlerden araştırmaya yönelik ifadeler için 5 seçenekten oluşan değerlendirme kriterlerinden birisini işaretlemeleri istenmiştir. “Hiç” seçeneği 1 puan, “Az” seçeneği 2 puan, “Orta” seçeneği 3 puan, “Çok” seçeneği 4 puan, “Tam” seçeneği 5 puan olarak belirlenmiştir. Sonuçların hangi düzeyde olduğunun yorumlanabilmesi için bir gruplandırma yapılmıştır. Gruplandırmada en yüksek puan olan 5 puandan en düşük olan 1 puan çıkarılmış ($5-1=4$), elde edilen sonuç 5 kriter olduğu için 5'e bölünmüş ($4 / 5=0.80$) ve bulunan değer, grup aralığı olarak belirlenerek en küçük değer olan 1' e eklenmiş ve grup aralıkları oluşturulmuştur. ($1.00+0.80= 1.80$, $1.80+0.80= 2.60$, $2.60+0.80= 3.40$, $3.40+0.80= 4.20$, $4.20+0.80= 5.00$)

$X_1= 1.00 - 1.79$ puan aralığı ihtiyacı veya ihtiyacın karşılanma durumunun “Hiç” düzeyinde olduğunu,

$X_2= 1.80 - 2.59$ puan aralığı ihtiyacı veya ihtiyacın karşılanma durumunun “Az” düzeyinde olduğunu,

$X_3= 2.60 - 3.39$ puan aralığı ihtiyacı veya ihtiyacın karşılanma durumunun “Orta” düzeyinde olduğunu,

$X_4 = 3.40 - 4.19$ puan aralığı ihtiyacı veya ihtiyacın karşılanma durumunun “Çok” düzeyinde olduğunu,

$X_5 = 4.20 - 4.99$ puan aralığı ihtiyacı veya ihtiyacın karşılanma durumunun “Tam” düzeyinde olduğunu gösterdiği kabul edilmiştir.

4.1. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Kişisel Bilgilerine İlişkin Bulgular

Aşağıdaki tablolarda araştırmaya katılan öğretmenlere ait kişisel bilgiler frekans ve yüzdelik dağılım şeklinde gösterilmiştir.

Tablo 1

Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	n	%
Kadın	77	55.0
Erkek	63	45.0
Toplam	140	100.0

Tablo 1’ de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan 140 coğrafya öğretmenin %55’i kadın, %45’i erkektir.

Tablo 2

Öğretmenlerin Yaşlara Göre Dağılımı

Yaş	n	%
21 – 30	12	8.6
31 – 40	63	45.0
41 – 50	57	40.7
51 ve üzeri	8	5.7
Toplam	140	100.0

Tablo 2’ de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin yaşları incelendiğinde %8.6’sı 21 – 30 yaş aralığında, %45’i 31 – 40 yaş aralığında, %40.7’si 41-50 yaş aralığında, %5.7’si ise 51 ve üzeri yaş aralığında olduğu görülmektedir.

Tablo 3

Öğretmenlerin Çalıştığı Kurumlara Göre Dağılımı

Çalışılan Kurum	n	%
Genel Lise	52	37.1
Anadolu Lisesi	51	36.5
Meslek Lisesi	36	25.7
Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi	1	0.7
Toplam	140	100.0

Tablo 3’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin çalıştığı orta öğretim kurumları incelendiğinde %37.1’i Genel Lisede, %36.5’i Anadolu Lisesinde, %25.7’si Meslek Lisesinde, %0.7’si ise Güzel Sanatlar ve Spor Lisesinde görev yaptığı anlaşılmıştır.

Tablo 4

Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Dağılımı

Mesleki Kıdem	n	%
1 – 5	15	10.7
6 – 10	11	7.9
11 – 15	39	27.8
16 – 20	47	33.6
21 ve üzeri	28	20.0
Toplam	140	100.0

Tablo 4’ de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki kıdemleri incelendiğinde %10.7’si 1 – 5 yıl arası, %7.9’u 6 – 10 yıl arası, %27.8’i 11 – 15 yıl arası, %33.6’sı 16 – 20 yıl arası, %20’si ise 21yıl ve üzeri öğretmenlik yaptıklarını ortaya koymaktadır.

Tablo 5

Öğretmenlerin Mezun Olduğu Eğitim Kurumlarına Göre Dağılımı

Çalışılan Kurum	n	%
Eğitim Enstitüsü veya Yüksek Öğretmen Okulu	2	1.4
Eğitim Fakültesi	77	55.0
Fen Edebiyat Fakültesi	46	32.9
Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi	15	10.7
Toplam	140	100.0

Tablo 5’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin mezun oldukları bölümler incelendiğinde %1.4’ünün Eğitim Enstitüsü veya Yüksek Öğretmen Okulu mezunu, %55’inin Eğitim Fakültesi mezunu, %32.9’unun Fen Edebiyat Fakültesi mezunu, %10.7’sinin ise Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi mezunu olduğu ortaya çıkmaktadır.

Tablo 6

Öğretmenlerin Haftalık Ders Saatlerine Göre Dağılımı

Haftalık Ders Saati	n	%
1 – 5 saat	2	1.4
6 – 10 saat	12	8.6
11 – 15 saat	20	14.3
16 – 20 saat	45	32.1
21 saat ve üzeri	61	43.6
Toplam	140	100.0

Tablo 6’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin haftalık ders saatleri incelendiğinde %1.4’ünün haftada 1 – 5 saat derse girdiği, %8.6’sının haftada 6 – 10 saat derse girdiği, %14.3’ünün haftada 11 – 15 saat derse girdiği, %32.1’inin haftada 16 – 20 saat derse girdiği, %43.6’sının ise haftada 21 saat ve üzeri derse girdiği görülmektedir.

Tablo 7

Öğretmenlerin Coğrafya Öğretmenliğini Seçme Nedenine Göre Dağılımı

Öğretmenliği Seçme Nedeni	n	%
İdealim olduğu için	50	35.7
Orta öğretimdeki alanım gereği	38	27.1
Ailem ve çevremin isteği üzerine	5	3.6
Diğer	47	33.6
Toplam	140	100.0

Tablo 7’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin coğrafya öğretmenliğini seçme nedeni incelendiğinde %35.7’si ideali olduğu için, % 27.1’i orta öğretimdeki alanları gereği, % 3.6’sı ailesi ve çevresinin isteği üzerine, % 33.6’sı ise herhangi bir neden belirtmediğini göstermiştir.

Tablo 8

Öğretmenlerin Kurs Durumlarına Göre Dağılımı

Eğitim Yılı	Kurs Durumu				Toplam	
	Evet		Hayır		n	%
	n	%	n	%		
1995 – 1997	2	1.4	-	-	-	-
1998 – 2000	1	0.7	-	-	-	-
2001 – 2003	1	0.7	-	-	-	-
2004 – 2006	4	2.9	-	-	-	-
2007 – 2009	13	9.3	-	-	-	-
2010 ve Sonrası	65	46.4	-	-	-	-
Toplam	86	61.4	54	38.6	140	100.0

Tablo 8’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin bugüne kadar coğrafya alanı ile ilgili yurtiçi veya yurt dışı eğitim alma duruma göre dağılımı incelendiğinde %61.4’ünün eğitim aldığı ve %38.6’sının ise eğitim almadığı görülmüştür. Araştırmaya katılan öğretmenlerin coğrafya ile ilgili eğitim aldıkları yıllar incelendiğinde eğitim almış olan 86 coğrafya öğretmenin %2.3’ünün 1995 – 1997 yılları arasında, %1.2’sinin 1998 – 2000 yılları arasında, %1.2’sinin 2001 – 2003 yılları arasında, %4.6’sının 2004 – 2006 yılları arasında, %15.1’inin 2007 – 2009 yılları arasında, %75.6’sının ise 2010 ve sonrası yıllarda eğitim aldıkları görülmüştür. Araştırmaya katılan öğretmenlerin hangi konuda coğrafya eğitimi aldıkları incelendiğinde %94.2’sinin Coğrafya müfredatı konusunda, %5.8’inin ise coğrafya ile ilgili çeşitli seminerler aldıkları görülmüştür.

4.2. Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorum

Aşağıdaki tabloda öğretmenlerin dokuzuncu sınıf coğrafya dersi öğretim programında yer alan kazanımların öğrencilere verilme sürecinde tematik haritalara ihtiyaç olup olmadığına yönelik görüşleri incelenmiştir. Bu sonuçlar tabloda yüzdelik dağılım, ortalama, Ki kare, Standart Sapma ve anlamlılık şeklinde gösterilmiştir (Tablo 9)

Tablo 9

Öğretmenlerin Dokuzuncu Sınıf Coğrafya Ders Müfredatında Yer Alan Kazanımlara Ait Tematik Harita İhtiyacına Yönelik Görüşleri

Ortaöğretim Dokuzuncu Sınıf Coğrafya Ders Müfredatında Yer Alan Kazanımlar	n	Hiç %	n	Az %	n	Orta %	n	Çok %	n	Tam %	Toplam n	Toplam %	S, X, X² ve p
Doğal unsurların yaşantısındaki etkisinden yola çıkarak doğa ve insan ilişkisini anlamlandırır.	0	0.0	35	25.0	50	35.7	38	27.2	17	12.1	140	100.0	S= 0.97 X= 3.26 X ² = 15.943 P= 0.001 Anlamlı
Doğayı oluşturan dört temel ortamdan yola çıkarak doğal sistemlerin coğrafyanın konuları içerisindeki yerini belirler.	0	0.0	31	22.1	54	38.6	36	25.7	19	13.6	140	100.0	S= 0.97 X= 3.31 X ² = 18.114 P= 0.000 Anlamlı
Bilgileri haritalara aktarmada kullanılan yöntem ve teknikleri kullanım amaçları açısından karşılaştırır.	0	0.0	13	9.3	29	20.7	55	39.3	43	30.7	140	100.0	S= 0.94 X= 3.91 X ² = 28.114 P= 0.000 Anlamlı
Koordinat sistemi ve haritayı oluşturan unsurlardan yola çıkarak zaman ve yere ait özellikler hakkında çıkarımlarda bulunur.	0	0.0	9	6.4	19	13.6	53	37.9	59	42.1	140	100.0	S= 0.89 X= 4.16 X ² = 52.343 P= 0.000 Anlamlı

Eş yükselti eğrileriyle çizilmiş bir harita üzerinde ana yer şekillerini ayırt eder.	0	0.0	9	6.4	20	14.3	42	30.0	69	49.3	140	100.0	S= 0.92 X= 4.22 X ² = 60.171 P= 0.000 Anlamlı
Eş yükselti eğrilerini yer şekillerinin temel özellikleriyle ilişkilendirir.	0	0.0	6	4.3	22	15.7	41	29.3	71	50.7	140	100.0	S= 0.88 X= 4.26 X ² = 66.914 P= 0.000 Anlamlı
Dünyanın şekli ve hareketlerinin sonuçlarını farklı iklim kuşaklarının oluşumuna etkileri açısından yorumlar.	0	0.0	14	10.0	30	21.4	45	32.1	51	36.4	140	100.0	S= 0.99 X= 3.95 X ² = 23.486 P= 0.000 Anlamlı
Hava olaylarının oluşum süreçleri ile atmosferin özelliklerini ilişkilendirir.	0	0.0	31	22.1	41	29.3	42	30.0	26	18.6	140	100.0	S= 1.03 X= 3.45 X ² = 5.200 P= 0.158 Anlamsız
Hava durumu ile iklim özelliklerini etkileri açısından karşılaştırır.	0	0.0	25	17.9	34	24.3	51	36.4	30	21.4	140	100.0	S= 1.01 X= 3.61 X ² = 10.914 P= 0.012 Anlamlı
Harita ve grafikleri kullanarak iklim elemanlarının oluşumu ve dağılışı üzerinde etkili olan faktörleri sorgular.	0	0.0	9	6.4	41	29.3	42	30.0	48	34.3	140	100.0	S= 0.95 X= 3.92 X ² = 26.571 P= 0.000 Anlamlı

Harita ve diğer görsel materyallerden yararlanarak farklı iklim tiplerinin özellikleri ve dağılışı hakkında çıkarımlarda bulunur.	0	0.0	9	6.4	27	19.3	44	31.4	60	42.9	140	100.0	S= 0.93 X= 4.11 X ² = 41.314 P= 0.000 Anlamlı
Dünyanın tektonik oluşumundaki değişim ve sürekliliğe kanıtlar gösterir.	0	0.0	19	13.6	43	30.7	47	33.6	31	22.1	140	100.0	S= 0.98 X= 3.64 X ² = 13.714 P= 0.003 Anlamlı
Jeolojik zamanların özelliklerini tektonikle ilişkilendirerek açıklar.	0	0.0	28	20.0	43	30.7	42	30.0	27	19.3	140	100.0	S= 1.02 X= 3.49 X ² = 6.457 P= 0.091 Anlamsız
İç ve dış kuvvetlerin oluşum süreçlerini açıklar.	1	0.7	37	26.4	41	29.3	35	25.0	26	18.6	140	100.0	S= 1.08 X= 3.34 X ² = 36.857 P= 0.000 Anlamlı
İç ve dış kuvvetleri, farklı yer şekillerinin oluşumuna etkileri açısından sınıflandırır.	0	0.0	29	20.7	37	26.4	44	31.4	30	21.4	140	100.0	S= 1.05 X= 3.54 X ² = 4.171 P= 0.244 Anlamsız
İnsan faaliyetlerinden yola çıkarak beşerî sistemlerin coğrafyanın konuları içerisindeki yerini belirler.	2	1.4	22	15.7	42	30.0	43	30.7	31	22.1	140	100.0	S= 1.05 X= 3.56 X ² = 40.786 P= 0.000 Anlamlı

Yerleşmelerin konumunu belirleyen ve gelişimini etkileyen faktörleri geçmişten günümüze fonksiyonel değişiklikler açısından analiz eder.	0	0.0	20	14.3	43	30.7	48	34.3	29	20.7	140	100.0	S= 0.97 X= 3.61 X ² = 14.114 P= 0.003 Anlamlı
Yerleşme doku ve tiplerinin oluşmasında etkili olan nedenleri sorgular.	0	0.0	19	13.6	29	20.7	56	40.0	36	25.7	140	100.0	S= 0.98 X= 3.78 X ² = 20.971 P= 0.000 Anlamlı
Harita ve grafikler kullanarak yaşadığı yerleşim biriminin coğrafi özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur.	0	0.0	10	7.1	33	23.6	37	26.4	60	42.9	140	100.0	S= 0.98 X= 4.05 X ² = 35.943 P= 0.000 Anlamlı
Görsel ve yazılı materyallerden yararlanarak yaşadığı yerleşim alanının farklı zaman periyotlarındaki değişim ve sürekliliğini coğrafi açıdan analiz eder.	0	0.0	19	13.6	32	22.9	48	34.3	41	29.3	140	100.0	S= 1.01 X= 3.79 X ² = 13.429 P= 0.004 Anlamlı
Haritalardan yararlanarak ülkemizdeki yer şekillerinin temel özelliklerini ve dağılışını analiz eder.	0	0.0	12	8.6	15	10.7	48	34.3	65	46.4	140	100.0	S= 0.94 X= 4.19 X ² = 57.086 P= 0.000 Anlamlı
Türkiye'nin yer şekillerinin oluşum sürecini iç ve dış kuvvetlerle ilişkilendirir.	0	0.0	8	5.7	38	27.1	50	35.7	44	31.4	140	100.0	S= 0.90 X= 3.93 X ² = 29.829 P= 0.000 Anlamlı

Haritalar kullanarak Türkiye'nin iklimini etkileyen faktörler hakkında çıkarımlarda bulunur.	0	0.0	8	5.7	16	11.4	53	37.9	63	45.0	140	100.0	S= 0.87 X= 4.22 X ² = 62.800 P= 0.000 Anlamlı
İklime ait kanıtlardan yararlanarak Türkiye de görülen iklim tiplerinin özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur.	0	0.0	7	5.0	27	19.3	53	37.9	53	37.9	140	100.0	S= 0.88 X= 4.09 X ² = 42.743 P= 0.000 Anlamlı
Tablolar, grafikler ve haritalardan yararlanarak Türkiye'deki iklim elemanlarının özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur.	0	0.0	11	7.9	20	14.2	56	40.0	53	37.9	140	100.0	S= 0.91 X= 4.08 X ² = 44.743 P= 0.000 Anlamlı
Dünyadaki farklı bölge örneklerini, özellikleri ve bölge belirlemede kullanılan kriterler açısından analiz eder.	0	0.0	11	7.9	31	22.1	52	37.1	46	32.9	140	100.0	S= 0.93 X= 3.95 X ² = 28.629 P= 0.000 Anlamlı
Çeşitli ölçeklerdeki bölge örneklerini kullanarak bölge sınırlarının amaca göre değişebilirliğini açıklar.	0	0.0	14	10.0	30	21.4	52	37.2	44	31.4	140	100.0	S= 0.96 X= 3.90 X ² = 23.886 P= 0.000 Anlamlı
Haritalardan yararlanarak çeşitli coğrafi kriterlerle belirlenmiş bölgelerde bulunan ülkeleri ayırt eder.	0	0.0	7	5.0	34	24.3	42	30.0	57	40.7	140	100.0	S= 0.92 X= 4.06 X ² = 37.657 P= 0.000 Anlamlı

İnsanların gereksinimlerinden yola çıkarak doğal çevreyi kullanma biçimlerini örnekendirir.	0	0.0	23	16.4	46	32.9	46	32.9	25	17.9	140	100.0	S= 0.97 X= 3.52 X ² = 13.886 P= 0.003 Anlamlı
Doğal çevrenin insan faaliyetlerine etkilerini ve insanların doğal çevreye uyum süreçlerini karşılıklı ilişkileri çerçevesinde analiz eder.	0	0.0	25	17.9	44	31.4	48	34.3	23	16.4	140	100.0	S= 0.97 X= 3.49 X ² = 14.114 P= 0.003 Anlamlı
Örneklerden yararlanarak doğal ortamda insan etkisiyle meydana gelen değişimlerin sonuçlarını analiz eder.	1	0.7	27	19.3	35	25.0	54	38.6	23	16.4	140	100.0	S= 1.01 X= 3.51 X ² = 52.857 P= 0.003 Anlamlı

***p<0.001

** p<0.01

* p<0.05

Öğretmenlerin dokuzuncu sınıf coğrafya ders müfredatında yer alan kazanımlardaki tematik harita ihtiyacına yönelik görüşleri ile ilgili bulgular Tablo 9’da verilmiştir. Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin kazanımlara ait tematik harita ihtiyacına yönelik görüşleri aşağıdaki gibi yorumlanmıştır.

“Doğal unsurların yaşantısındaki etkisinden yola çıkarak doğa ve insan ilişkisini anlamlandırır” kazanımında tematik harita ihtiyacını öğretmenlerin %25’i “Az”, %35.7’si “Orta”, %27.2’si “Çok”, %12.1’inin ise “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X = 3.26$ olduğu için ($X_3 = 2.60 - 3.39$) verilen cevaplar tematik harita ihtiyacının “Orta” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p < 0.01$) fark olduğu görülmüştür.

“Doğayı oluşturan dört temel ortamdan yola çıkarak doğal sistemlerin coğrafyanın konuları içerisindeki yerini belirler” kazanımında tematik harita ihtiyacını öğretmenlerin %22.1’i “Az”, %38.6’sı “Orta”, %25.7’si “Çok”, %13.6’sı ise “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X = 3.31$ olduğu için ($X_3 = 2.60 - 3.39$) verilen cevaplar tematik harita ihtiyacının “Orta” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p < 0.001$) fark olduğu görülmüştür.

“Bilgileri haritalara aktarmada kullanılan yöntem ve teknikleri kullanım amaçları açısından karşılaştırır” kazanımında tematik harita ihtiyacını öğretmenlerin %9.3’ü “Az”, %20.7’si “Orta”, %39.3’ü “Çok”, %30.7’si ise “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X = 3.91$ olduğu için ($X_4 = 3.40 - 4.19$) verilen cevaplar tematik harita ihtiyacının “Çok” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p < 0.001$) fark olduğu görülmüştür.

“Koordinat sistemi ve haritayı oluşturan unsurlardan yola çıkarak zaman ve yere ait özellikler hakkında çıkarımlarda bulunur” kazanımında tematik harita ihtiyacını öğretmenlerin %6.4’ü “Az”, %13.6’sı “Orta”, %37.9’u “Çok”, %42.1’i ise “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X = 4.16$ olduğu için ($X_4 = 3.40 - 4.19$) verilen cevaplar tematik harita ihtiyacının “Çok” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma

ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p<0.001$) fark olduğu görülmüştür.

“Eş yükselti eğrileriyle çizilmiş bir harita üzerinde ana yer şekillerini ayırt eder” kazanımında tematik harita ihtiyacını öğretmenlerin %6.4’ünün ihtiyacı “Az” olarak belirttiği, %14.3’ünün ihtiyacı “Orta” olarak belirttiği, %30’unun ihtiyacı “Çok” olarak belirttiği, %49.3’ünün ise ihtiyacı “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X= 4.22$ olduğu için ($X_5=4.20-4.99$) verilen cevaplar tematik harita ihtiyacının “Tam” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p<0.001$) fark olduğu görülmüştür.

“Eş yükselti eğrilerini yer şekillerinin temel özellikleriyle ilişkilendirir” kazanımında tematik harita ihtiyacını öğretmenlerin %4.3’ü “Az”, %15.7’si “Orta”, %29.3’ü “Çok”, %50.7’si ise “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X= 4.26$ olduğu için ($X_5=4.20-4.99$) verilen cevaplar tematik harita ihtiyacının “Tam” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p<0.001$) fark olduğu görülmüştür.

“Dünyanın şekli ve hareketlerinin sonuçlarını farklı iklim kuşaklarının oluşumuna etkileri açısından yorumlar” kazanımında tematik harita ihtiyacını öğretmenlerin %10’u “Az”, %21.4’ü “Orta”, %32.1’i “Çok”, %36.4’ü ise “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X= 3.95$ olduğu için ($X_4=3.40-4.19$) verilen cevaplar tematik harita ihtiyacının “Çok” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p<0.001$) fark olduğu görülmüştür.

“Hava olaylarının oluşum süreçleri ile atmosferin özelliklerini ilişkilendirir” kazanımında tematik harita ihtiyacını öğretmenlerin %22.1’i “Az”, %29.3’ü “Orta”, %30’u “Çok”, %18.6’sı ise “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X= 3.45$ olduğu için ($X_4=3.40-4.19$) verilen cevaplar tematik harita ihtiyacının “Çok” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p>0.05$) fark olmadığı görülmüştür.

“Hava durumu ile iklim özelliklerini etkileri açısından karşılaştırır” kazanımında tematik harita ihtiyacını öğretmenlerin %17.9’u “Az”, %24.3’ü “Orta”,

%36.4'ü “Çok”, %21.4'ü ise “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X = 3.61$ olduğu için ($X_4=3.40-4.19$) verilen cevaplar tematik harita ihtiyacının “Çok” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p<0.01$) fark olduğu görülmüştür.

“Harita ve grafikleri kullanarak iklim elemanlarının oluşumu ve dağılışı üzerinde etkili olan faktörleri sorgular” kazanımında tematik harita ihtiyacını öğretmenlerin %6.4'ü “Az”, %29.3'ü “Orta”, %30'u “Çok”, %34.3'ü ise “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X = 3.92$ olduğu için ($X_4=3.40-4.19$) verilen cevaplar tematik harita ihtiyacının “Çok” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p<0.001$) fark olduğu görülmüştür.

“Harita ve diğer görsel materyallerden yararlanarak farklı iklim tiplerinin özellikleri ve dağılışı hakkında çıkarımlarda bulunur” kazanımında tematik harita ihtiyacını öğretmenlerin %6.4'ü “Az”, %19.3'ü “Orta”, %31.4'ü “Çok”, %42.9'u ise “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X = 4.11$ olduğu için ($X_4=3.40-4.19$) verilen cevaplar tematik harita ihtiyacının “Çok” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p<0.001$) fark olduğu görülmüştür.

“Dünyanın tektonik oluşumundaki değişim ve sürekliliğe kanıtlar gösterir” kazanımında tematik harita ihtiyacını öğretmenlerin %13.6'sı “Az”, %30.7'si “Orta”, %33.6'sı “Çok”, %22.1'i ise “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X = 3.64$ olduğu için ($X_4=3.40-4.19$) verilen cevaplar tematik harita ihtiyacının “Çok” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p<0.01$) fark olduğu görülmüştür.

“Jeolojik zamanların özelliklerini tektonikle ilişkilendirerek açıklar” kazanımında tematik harita ihtiyacını öğretmenlerin %20'si “Az”, %30.7'si “Orta”, %30'u “Çok”, %19.3'ü ise “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X = 3.49$ olduğu için ($X_4=3.40-4.19$) verilen cevaplar tematik harita ihtiyacının “Çok” düzeyde olduğunu

ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p>0.05$) fark olmadığı görülmüştür.

“İç ve dış kuvvetlerinin oluşum süreçlerini açıklar” kazanımında tematik harita ihtiyacını öğretmenlerin %0.7’si “Hiç”, %26.4’ü “Az”, %29.3’ü “Orta”, %25.0’ı “Çok”, %18.6’sı ise “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X= 3.34$ olduğu için ($X_3=2.60-3.39$) verilen cevaplar tematik harita ihtiyacının “Çok” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p<0.001$) fark olduğu görülmüştür.

“İç ve dış kuvvetleri, farklı yer şekillerinin oluşumuna etkileri açısından sınıflandırır” kazanımında tematik harita ihtiyacını öğretmenlerin %20.7’si “Az”, %26.4’ü “Orta”, %31.4’ü “Çok”, %21.4’ü ise “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X= 3.54$ olduğu için ($X_4=3.40-4.19$) verilen cevaplar tematik harita ihtiyacının “Çok” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p>0.05$) fark olmadığı görülmüştür.

“İnsan faaliyetlerinden yola çıkarak beşerî sistemlerin coğrafyanın konuları içerisindeki yerini belirler” kazanımında tematik harita ihtiyacını öğretmenlerin %1.4’ü “Hiç”, %15.7’si “Az”, %30’u “Orta”, %30.7’si “Çok”, %22.1’i ise “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X= 3.56$ olduğu için ($X_4=3.40-4.19$) verilen cevaplar tematik harita ihtiyacının “Çok” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p<0.001$) fark olduğu görülmüştür.

“Yerleşmelerin konumunu belirleyen ve gelişimini etkileyen faktörleri geçmişten günümüze fonksiyonel değişiklikler açısından analiz eder” kazanımında tematik harita ihtiyacını öğretmenlerin %14.3’ü “Az”, %30.7’si “Orta”, %34.3’ü “Çok”, %20.7’si ise “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X= 3.61$ olduğu için ($X_4=3.40-4.19$) verilen cevaplar tematik harita ihtiyacının “Çok” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p<0.01$) fark olduğu görülmüştür.

“Yerleşme doku ve tiplerinin oluşmasında etkili olan nedenleri sorgular” kazanımında tematik harita ihtiyacını öğretmenlerin %13.6’sı “Az”, %20.7’si “Orta”, %40’ı “Çok”, %25.7’si ise “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X = 3.78$ olduğu için ($X_4 = 3.40 - 4.19$) verilen cevaplar tematik harita ihtiyacının “Çok” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p < 0.001$) fark olduğu görülmüştür.

“Harita ve grafikler kullanarak yaşadığı yerleşim biriminin coğrafi özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur” kazanımında tematik harita ihtiyacını öğretmenlerin %7.1’i “Az”, %23.6’sı “Orta”, %26.4’ü “Çok”, %42.9’u ise “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X = 4.05$ olduğu için ($X_4 = 3.40 - 4.19$) verilen cevaplar tematik harita ihtiyacının “Çok” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p < 0.001$) fark olduğu görülmüştür.

“Görsel ve yazılı materyallerden yararlanarak yaşadığı yerleşim alanının farklı zaman periyotlarındaki değişim ve sürekliliğini coğrafi açıdan analiz eder” kazanımında tematik harita ihtiyacını öğretmenlerin %13.6’sı “Az”, %22.9’u “Orta”, %34.3’ü “Çok”, %29.3’ü ise “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X = 3.79$ olduğu için ($X_4 = 3.40 - 4.19$) verilen cevaplar tematik harita ihtiyacının “Çok” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p < 0.01$) fark olduğu görülmüştür.

“Haritalardan yararlanarak ülkemizdeki yer şekillerinin temel özelliklerini ve dağılışını analiz eder” kazanımında tematik harita ihtiyacını öğretmenlerin %8.6’sı “Az”, %10.7’si “Orta”, %34.3’ü “Çok”, %46.4’ü ise “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X = 4.19$ olduğu için ($X_4 = 3.40 - 4.19$) verilen cevaplar tematik harita ihtiyacının “Çok” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p < 0.001$) fark olduğu görülmüştür.

“Türkiye’nin yer şekillerinin oluşum sürecini iç ve dış kuvvetlerle ilişkilendirir” kazanımında tematik harita ihtiyacını öğretmenlerin %5.7’si “Az”, %27.1’i “Orta”, %35.7’si “Çok”, %31.4’ü ise “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin

verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X = 3.93$ olduğu için ($X_4 = 3.40 - 4.19$) verilen cevaplar tematik harita ihtiyacının “Çok” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p < 0.001$) fark olduğu görülmüştür.

“Haritalar kullanarak Türkiye’nin iklimini etkileyen faktörler hakkında çıkarımlarda bulunur” kazanımında tematik harita ihtiyacını öğretmenlerin %5.7’si “Az”, %11.4’ü “Orta”, %37.9’u “Çok”, %45’i ise “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X = 4.22$ olduğu için ($X_5 = 4.20 - 4.99$) verilen cevaplar tematik harita ihtiyacının “Tam” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p < 0.001$) fark olduğu görülmüştür.

“İklimle ait kanıtlardan yararlanarak Türkiye’de görülen iklim tiplerinin özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur” kazanımında tematik harita ihtiyacını öğretmenlerin %5’i “Az”, %19.3’ü “Orta”, %37.9’u “Çok”, %37.9’u ise “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X = 4.09$ olduğu için ($X_4 = 3.40 - 4.19$) verilen cevaplar tematik harita ihtiyacının “Çok” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p < 0.001$) fark olduğu görülmüştür.

“Tablolar, grafikler ve haritalardan yararlanarak Türkiye’deki iklim elemanlarının özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur” kazanımında tematik harita ihtiyacını öğretmenlerin %7.9’u “Az”, %14.2’si “Orta”, %40’ı “Çok”, %37.9’u ise “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X = 4.08$ olduğu için ($X_4 = 3.40 - 4.19$) verilen cevaplar tematik harita ihtiyacının “Çok” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p < 0.001$) fark olduğu görülmüştür.

“Dünyadaki farklı bölge örneklerini, özellikleri ve bölge belirlemede kullanılan kriterler açısından analiz eder” kazanımında tematik harita ihtiyacını öğretmenlerin %7.9’u “Az”, %22.1’i “Orta”, %37.1’i “Çok”, %32.9’u ise “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X = 3.95$ olduğu için ($X_4 = 3.40 - 4.19$) verilen cevaplar tematik harita ihtiyacının “Çok” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik

harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p<0.001$) fark olduğu görülmüştür.

“Çeşitli ölçeklerdeki bölge örneklerini kullanarak bölge sınırlarının amaca göre değişebilirliğini açıklar” kazanımında tematik harita ihtiyacını öğretmenlerin %10’u “Az”, %21.4’ü “Orta”, %37.2’si “Çok”, %31.4’ü ise “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X= 3.90$ olduğu için ($X_4=3.40-4.19$) verilen cevaplar tematik harita ihtiyacının “Çok” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p<0.001$) fark olduğu görülmüştür.

“Haritalardan yararlanarak çeşitli coğrafi kriterlerle belirlenmiş bölgelerde bulunan ülkeleri ayırt eder” kazanımında tematik harita ihtiyacını öğretmenlerin %5’i “Az”, %24.3’ü “Orta”, %30’u “Çok”, %40.7’si ise “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X= 4.06$ olduğu için ($X_4=3.40-4.19$) verilen cevaplar tematik harita ihtiyacının “Çok” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p<0.001$) fark olduğu görülmüştür.

“İnsanların gereksinimlerinden yola çıkarak doğal çevreyi kullanma biçimlerini örneklendirir” kazanımında tematik harita ihtiyacını öğretmenlerin %16.4’ü “Az”, %32.9’u “Orta”, %32.9’u “Çok”, %17.9’u ise “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X= 3.52$ olduğu için ($X_4=3.40-4.19$) verilen cevaplar tematik harita ihtiyacının “Çok” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p<0.01$) fark olduğu görülmüştür.

“Doğal çevrenin insan faaliyetlerine etkilerini ve insanların doğal çevreye uyum süreçlerini karşılıklı ilişkileri çerçevesinde analiz eder” kazanımında tematik harita ihtiyacını öğretmenlerin %17.9’u “Az”, %31.4’ü “Orta”, %34.3’ü “Çok” %16.4’ü ise “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X= 3.49$ olduğu için ($X_4=3.40-4.19$) verilen cevaplar tematik harita ihtiyacının “Çok” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p<0.01$) fark olduğu görülmüştür.

“Örneklerden yararlanarak doğal ortamda insan etkisiyle meydana gelen değişimlerin sonuçlarını analiz eder” kazanımında tematik harita ihtiyacını öğretmenlerin %0.7’si “Hiç”, %19.3’ü “Az”, %25’i “Orta”, %38.6’sı “Çok” olarak belirttiği, % 16.4’ü ise “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X = 3.51$ olduğu için ($X_4 = 3.40 - 4.19$) verilen cevaplar tematik harita ihtiyacının “Çok” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p < 0.01$) fark olduğu görülmüştür (Tablo 9).

4.3. İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorum

Aşağıdaki tabloda öğretmenlerin dokuzuncu sınıf coğrafya ders müfredatında yer alan kazanımların öğrencilere verilme sürecinde kullanılan kaynaklardaki tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumuna yönelik görüşleri belirtilmiştir. Bu sonuçlar tabloda yüzdelik dağılım, ortalama, Ki kare, Standart Sapma ve anlamlılık şeklinde gösterilmiştir (Tablo 10).

Tablo 10

Öğretmenlerin Dokuzuncu Sınıf Coğrafya Ders Müfredatında Yer Alan Kazanımların Öğrencilere Verilme Sürecinde Kullanılan Mevcut Kaynaklardaki Tematik Haritaların İhtiyacı Karşılama Durumuna Yönelik Görüşleri

Ortaöğretim Dokuzuncu Sınıf Coğrafya Ders Müfredatında Yer Alan Kazanımlar	n	Hiç %	n	Az %	n	Orta %	n	Çok %	n	Tam %	Toplam n	%	S, X, X² ve p
Doğal unsurların yaşantısındaki etkisinden yola çıkarak doğa ve insan ilişkisini anlamlandırır.	7	5.0	41	29.3	63	45.0	27	19.3	2	1.4	140	100.0	S= 0.85 X= 2.83 X ² = 89.714 P= 0.000 Anlamlı
Doğayı oluşturan dört temel ortamdan yola çıkarak doğal sistemlerin coğrafyanın konuları içerisindeki yerini belirler.	9	6.4	34	24.3	67	47.9	27	19.3	3	2.1	140	100.0	S= 0.88 X= 2.86 X ² = 90.857 P= 0.000 Anlamlı
Bilgileri haritalara aktarmada kullanılan yöntem ve teknikleri kullanım amaçları açısından karşılaştırır.	2	1.4	34	24.3	58	41.4	42	30.0	4	2.9	140	100.0	S= 0.84 X= 3.09 X ² = 85.143 P= 0.000 Anlamlı
Koordinat sistemi ve haritayı oluşturan unsurlardan yola çıkarak zaman ve yere ait özellikler hakkında çıkarımlarda bulunur.	2	1.4	27	19.3	57	40.7	50	35.7	4	2.9	140	100.0	S= 0.83 X= 3.19 X ² = 92.071 P= 0.000 Anlamlı

Eş yükselti eğrileriyle çizilmiş bir harita üzerinde ana yer şekillerini ayırt eder.	7	5.0	28	20.0	43	30.7	57	40.7	5	3.6	140	100.0	S= 0.96 X= 3.17 X ² = 72.714 P= 0.000 Anlamlı
Eş yükselti eğrilerini yer şekillerinin temel özellikleriyle ilişkilendirir.	6	4.3	25	17.8	54	38.6	49	35.0	6	4.3	140	100.0	S= 0.92 X= 3.17 X ² = 74.786 P= 0.000 Anlamlı
Dünyanın şekli ve hareketlerinin sonuçlarını farklı iklim kuşaklarının oluşumuna etkileri açısından yorumlar.	3	2.1	31	22.2	57	40.7	42	30.0	7	5.0	140	100.0	S= 0.89 X= 3.14 X ² = 75.429 P= 0.000 Anlamlı
Hava olaylarının oluşum süreçleri ile atmosferin özelliklerini ilişkilendirir.	8	5.7	28	20.0	64	45.7	37	26.5	3	2.1	140	100.0	S= 0.99 X= 2.99 X ² = 85.786 P= 0.000 Anlamlı
Hava durumu ile iklim özelliklerini etkileri açısından karşılaştırır.	8	5.7	30	21.4	62	44.3	37	26.5	3	2.1	140	100.0	S= 0.89 X= 2.98 X ² = 180.929 P= 0.000 Anlamlı
Harita ve grafikleri kullanarak iklim elemanlarının oluşumu ve dağılışı üzerinde etkili olan faktörleri sorgular.	4	2.9	33	23.5	54	38.6	44	31.4	5	3.6	140	100.0	S= 0.90 X= 3.09 X ² = 73.643 P= 0.000 Anlamlı

Harita ve diğer görsel materyallerden yararlanarak farklı iklim tiplerinin özellikleri ve dağılışı hakkında çıkarımlarda bulunur.	5	3.6	27	19.3	58	41.4	44	31.4	6	4.3	140	100.0	S= 0.90 X= 3.14 X ² = 77.500 P= 0.000 Anlamlı
Dünyanın tektonik oluşumundaki değişim ve sürekliliğe kanıtlar gösterir.	6	4.3	30	21.4	68	48.6	34	24.3	2	1.4	140	100.0	S= 0.83 X= 2.97 X ² = 100.000 P= 0.000 Anlamlı
Jeolojik zamanların özelliklerini tektonikle ilişkilendirerek açıklar.	10	7.1	36	25.8	62	44.3	30	21.4	2	1.4	140	100.0	S= 0.89 X= 2.84 X ² = 74.429 P= 0.000 Anlamlı
İç ve dış kuvvetlerin oluşum süreçlerini açıklar.	13	9.3	27	19.3	63	45.0	36	25.7	1	0.7	140	100.0	S= 0.92 X= 2.89 X ² = 80.143 P= 0.000 Anlamlı
İç ve dış kuvvetleri, farklı yer şekillerinin oluşumuna etkileri açısından sınıflandırır.	12	8.6	34	24.3	55	39.3	37	26.4	2	1.4	140	100.0	S= 0.95 X= 2.88 X ² = 63.500 P= 0.000 Anlamlı
İnsan faaliyetlerinden yola çıkarak beşerî sistemlerin coğrafyanın konuları içerisindeki yerini belirler.	18	12.9	24	17.1	60	42.9	35	25.0	3	2.1	140	100.0	S= 1.01 X= 2.86 X ² = 64.786 P= 0.000 Anlamlı

Yerleşmelerin konumunu belirleyen ve gelişimini etkileyen faktörleri geçmişten günümüze fonksiyonel değişiklikler açısından analiz eder.	13	9.3	34	24.3	54	38.6	37	26.4	2	1.4	140	100.0	S= 0.96 X= 2.86 X ² = 60.500 P= 0.000 Anlamlı
Yerleşme doku ve tiplerinin oluşmasında etkili olan nedenleri sorgular.	9	6.4	37	26.5	54	38.6	38	27.1	2	1.4	140	100.0	S= 0.92 X= 2.91 X ² = 67.643 P= 0.000 Anlamlı
Harita ve grafikler kullanarak yaşadığı yerleşim biriminin coğrafi özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur.	7	5.0	26	18.6	62	44.3	41	29.2	4	2.9	140	100.0	S= 0.89 X= 3.06 X ² = 83.786 P= 0.000 Anlamlı
Görsel ve yazılı materyallerden yararlanarak yaşadığı yerleşim alanının farklı zaman periyotlarındaki değişim ve sürekliliğini coğrafi açıdan analiz eder.	7	5.0	36	25.7	56	40.0	38	27.2	3	2.1	140	100.0	S= 0.90 X= 2.96 X ² = 71.929 P= 0.000 Anlamlı
Haritalardan yararlanarak ülkemizdeki yer şekillerinin temel özelliklerini ve dağılışını analiz eder.	5	3.6	30	21.4	50	35.7	49	35.0	6	4.3	140	100.0	S= 0.93 X= 3.15 X ² = 69.357 P= 0.000 Anlamlı
Türkiye'nin yer şekillerinin oluşum sürecini iç ve dış kuvvetlerle ilişkilendirir.	5	3.6	35	25.0	48	34.3	51	36.4	1	0.7	140	100.0	S= 0.89 X= 3.06 X ² = 79.857 P= 0.000 Anlamlı

Haritalar kullanarak Türkiye'nin iklimini etkileyen faktörler hakkında çıkarımlarda bulunur.	7	5.0	26	18.6	51	37.1	52	36.4	4	2.9	140	100.0	S= 0.92 X= 3.14 X ² = 75.929 P= 0.000 Anlamlı
İklimde ait kanıtlardan yararlanarak Türkiye de görülen iklim tiplerinin özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur.	7	5.0	20	14.3	57	40.7	50	35.7	6	4.3	140	100.0	S= 0.92 X= 3.20 X ² = 82.643 P= 0.000 Anlamlı
Tablolar, grafikler ve haritalardan yararlanarak Türkiye'deki iklim elemanlarının özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur.	2	1.4	32	22.9	50	35.7	49	35.0	7	5.0	140	100.0	S= 0.90 X= 3.19 X ² = 73.500 P= 0.000 Anlamlı
Dünyadaki farklı bölge örneklerini, özellikleri ve bölge belirlemede kullanılan kriterler açısından analiz eder.	4	2.9	34	24.3	52	37.1	45	32.1	5	3.6	140	100.0	S= 0.90 X= 3.09 X ² = 71.643 P= 0.000 Anlamlı
Çeşitli ölçeklerdeki bölge örneklerini kullanarak bölge sınırlarının amaca göre değişebilirliğini açıklar.	5	3.6	34	24.3	55	39.2	41	29.3	5	3.6	140	100.0	S= 0.91 X= 3.05 X ² = 71.143 P= 0.000 Anlamlı
Haritalardan yararlanarak çeşitli coğrafi kriterlerle belirlenmiş bölgelerde bulunan ülkeleri ayırt eder.	4	2.9	32	22.9	56	40.0	45	32.1	3	2.1	140	100.0	S= 0.87 X= 3.08 X ² = 81.786 P= 0.000 Anlamlı

İnsanların gereksinimlerinden yola çıkarak doğal çevreyi kullanma biçimlerini örneklendirir.	8	5.7	39	27.9	57	40.7	35	25.0	1	0.7	140	100.0	S= 0.88 X= 2.87 X ² = 76.429 P= 0.000 Anlamlı
Doğal çevrenin insan faaliyetlerine etkilerini ve insanların doğal çevreye uyum süreçlerini karşılıklı ilişkileri çerçevesinde analiz eder.	12	8.6	31	22.1	58	41.4	37	26.5	2	1.4	140	100.0	S= 0.94 X= 2.90 X ² = 68.643 P= 0.003 Anlamlı
Örneklerden yararlanarak doğal ortamda insan etkisiyle meydana gelen değişimlerin sonuçlarını analiz eder.	11	7.9	35	25.0	56	40.0	36	25.7	2	1.4	140	100.0	S= 0.93 X= 2.88 X ² = 66.500 P= 0.000 Anlamlı

***p<0.001

** p<0.01

Öğretmenlerin dokuzuncu sınıf coğrafya ders müfredatında yer alan kazanımların öğrencilere verilme sürecinde kullandıkları kaynaklardaki tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumuna yönelik görüşleri ile ilgili bulgular Tablo 9’da verilmiştir. Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin kullandıkları kaynaklarda bulunan tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumuna yönelik görüşleri aşağıdaki gibi yorumlanmıştır.

“Doğal unsurların yaşantısındaki etkisinden yola çıkarak doğa ve insan ilişkisini anlamlandırır” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde kullanılan kaynaklarda yer alan tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumuna ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde % 5’inin ihtiyacı “Hiç”, %29.3’ünün ihtiyacı “Az”, %45’inin ihtiyacı “Orta”, %19.3’ünün ihtiyacı “Çok”, %1.4’ünün ise ihtiyacı karşılama durumunu “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X = 2.83$ olduğu için ($X_3 = 2.60 - 3.39$) verilen cevaplar mevcut kaynaklardaki tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumunun “Orta” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p < 0.001$) fark olduğu görülmüştür.

“Doğayı oluşturan dört temel ortamdan yola çıkarak doğal sistemlerin coğrafyanın konuları içerisindeki yerini belirler” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde kullanılan kaynaklarda yer alan tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumuna ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde %6.4’ünün ihtiyacı “Hiç”, %24.3’ünün ihtiyacı “Az”, %47.9’unun ihtiyacı “Orta”, %19.3’ünün ihtiyacı “Çok”, %2.1’inin ise ihtiyacı karşılama durumunu “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X = 2.86$ olduğu için ($X_3 = 2.60 - 3.39$) verilen cevaplar mevcut kaynaklardaki tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumunun “Orta” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p < 0.001$) fark olduğu görülmüştür.

“Bilgileri haritalara aktarmada kullanılan yöntem ve teknikleri kullanım amaçları açısından karşılaştırır” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde kullanılan kaynaklarda yer alan tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumuna ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde %1.4’ünün ihtiyacı “Hiç”, %24.3’ünün ihtiyacı “Az”, %41.4’ünün ihtiyacı “Orta”, %30’unun ihtiyacı “Çok”, %2.9’unun ise ihtiyacı karşılama durumunu “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri

cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X = 3.09$ olduğu için ($X_3 = 2.60 - 3.39$) verilen cevaplar mevcut kaynaklardaki tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumunun “Orta” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p < 0.001$) fark olduğu görülmüştür.

“Koordinat sistemi ve haritayı oluşturan unsurlardan yola çıkarak zaman ve yere ait özellikler hakkında çıkarımlarda bulunur” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde kullanılan kaynaklarda yer alan tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumuna ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde %1.4’ünün ihtiyacı “Hiç”, %19.3’ünün ihtiyacı “Az”, %40.7’sinin ihtiyacı “Orta”, %35.7’sinin ihtiyacı “Çok”, %2.9’unun ise ihtiyacı karşılama durumunu “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X = 3.19$ olduğu için ($X_3 = 2.60 - 3.39$) verilen cevaplar mevcut kaynaklardaki tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumunun “Orta” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p < 0.001$) fark olduğu görülmüştür.

“Eş yükselti eğrileriyle çizilmiş bir harita üzerinde ana yer şekillerini ayırt eder” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde kullanılan kaynaklarda yer alan tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumuna ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde %5’inin ihtiyacı “Hiç”, %20’sinin ihtiyacı “Az”, %30.7’sinin ihtiyacı “Orta”, %40.7’sinin ihtiyacı “Çok”, %3.6’sının ise ihtiyacı karşılama durumunu “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X = 3.17$ olduğu için ($X_3 = 2.60 - 3.39$) verilen cevaplar mevcut kaynaklardaki tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumunun “Orta” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p < 0.001$) fark olduğu görülmüştür.

“Eş yükselti eğrilerini yer şekillerinin temel özellikleriyle ilişkilendirir” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde kullanılan kaynaklarda yer alan tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumuna ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde %4.3’ünün ihtiyacı “Hiç”, %17.8’inin ihtiyacı “Az”, %38.6’sının ihtiyacı “Orta”, %35’inin ihtiyacı “Çok”, %4.3’ünün ise ihtiyacı karşılama durumunu “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X = 3.17$ olduğu için ($X_3 = 2.60 - 3.39$) verilen cevaplar mevcut

kaynaklardaki tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumunun “Orta” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p<0.001$) fark olduğu görülmüştür.

“Dünyanın şekli ve hareketlerinin sonuçlarını farklı iklim kuşaklarının oluşumuna etkileri açısından yorumlar” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde kullanılan kaynaklarda yer alan tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumuna ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde %2.1’inin ihtiyacı “Hiç”, %22.2’sinin ihtiyacı “Az”, %40.7’sinin ihtiyacı “Orta”, %30’unun ihtiyacı “Çok”, %5’inin ise ihtiyacı karşılama durumunu “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X= 3.14$ olduğu için ($X_3=2.60-3.39$) verilen cevaplar mevcut kaynaklardaki tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumunun “Orta” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p<0.001$) fark olduğu görülmüştür.

“Hava olaylarının oluşum süreçleri ile atmosferin özelliklerini ilişkilendirir” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde kullanılan kaynaklarda yer alan tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumuna ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde %5.7’sinin ihtiyacı “Hiç”, %20’sinin ihtiyacı “Az”, %45.7’sinin ihtiyacı “Orta”, %26.5’inin ihtiyacı “Çok”, %2.1’inin ise ihtiyacı karşılama durumunu “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X= 2.99$ olduğu için ($X_3=2.60-3.39$) verilen cevaplar mevcut kaynaklardaki tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumunun “Orta” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p<0.001$) fark olduğu görülmüştür.

“Hava durumu ile iklim özelliklerini etkileri açısından karşılaştırır” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde kullanılan kaynaklarda yer alan tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumuna ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde % 5.7’sinin ihtiyacı “Hiç”, %21.4’ünün ihtiyacı “Az”, %44.3’ünün ihtiyacı “Orta”, %26.5’inin ihtiyacı “Çok”, %2.1’inin ise ihtiyacı karşılama durumunu “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X= 2.98$ olduğu için ($X_3=2.60-3.39$) verilen cevaplar mevcut kaynaklardaki tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumunun “Orta” düzeyde

olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p<0.001$) fark olduğu görülmüştür.

“Harita ve grafikleri kullanarak iklim elemanlarının oluşumu ve dağılışı üzerinde etkili olan faktörleri sorgular kazanımının öğrencilere verilme sürecinde kullanılan kaynaklarda yer alan tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumuna ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde %2.9’unun ihtiyacı “Hiç”, %23.5’inin ihtiyacı “Az”, %38.6’sının ihtiyacı “Orta”, %31.4’ünün ihtiyacı “Çok”, %3.6’sının ise ihtiyacı karşılama durumunu “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X= 3.09$ olduğu için ($X_3=2.60-3.39$) verilen cevaplar mevcut kaynaklardaki tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumunun “Orta” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p<0.001$) fark olduğu görülmüştür.

“Harita ve diğer görsel materyallerden yararlanarak farklı iklim tiplerinin özellikleri ve dağılışı hakkında çıkarımlarda bulunur” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde kullanılan kaynaklarda yer alan tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumuna ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde %3.6’sının ihtiyacı “Hiç”, %19.3’ünün ihtiyacı “Az”, %41.4’ünün ihtiyacı “Orta”, %31.4’ünün ihtiyacı “Çok”, %4.3’ünün ise ihtiyacı karşılama durumunu “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X= 3.14$ olduğu için ($X_3=2.60-3.39$) verilen cevaplar mevcut kaynaklardaki tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumunun “Orta” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p<0.001$) fark olduğu görülmüştür.

“Dünyanın tektonik oluşumundaki değişim ve sürekliliğe kanıtlar gösterir” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde kullanılan kaynaklarda yer alan tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumuna ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde %4.3’ünün ihtiyacı “Hiç”, %21.4’ünün ihtiyacı “Az”, %48.6’sının ihtiyacı “Orta”, %24.3’ünün ihtiyacı “Çok”, %1.4’ünün ise ihtiyacı karşılama durumunu “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X= 2.97$ olduğu için ($X_3=2.60-3.39$) verilen cevaplar mevcut kaynaklardaki tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumunun “Orta” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik

öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p<0.001$) fark olduğu görülmüştür.

“Jeolojik zamanların özelliklerini tektonikle ilişkilendirerek açıklar” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde kullanılan kaynaklarda yer alan tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumuna ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde %7.1’inin ihtiyacı “Hiç”, %25.8’inin ihtiyacı “Az”, %44.3’ünün ihtiyacı “Orta”, %21.4’ünün ihtiyacı “Çok”, %1.4’ünün ise ihtiyacı karşılama durumunu “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X= 2.84$ olduğu için ($X_3=2.60-3.39$) verilen cevaplar mevcut kaynaklardaki tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumunun “Orta” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p<0.001$) fark olduğu görülmüştür.

“İç ve dış kuvvetlerin oluşum süreçlerini açıklar” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde kullanılan kaynaklarda yer alan tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumuna ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde %9.3’ünün ihtiyacı “Hiç”, %19.3’ünün ihtiyacı “Az”, %45’inin ihtiyacı “Orta”, %25.7’sinin ihtiyacı “Çok”, %0.7’sinin ise ihtiyacı karşılama durumunu “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X= 2.89$ olduğu için ($X_3=2.60-3.39$) verilen cevaplar mevcut kaynaklardaki tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumunun “Orta” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p<0.001$) fark olduğu görülmüştür.

“İç ve dış kuvvetleri, farklı yer şekillerinin oluşumuna etkileri açısından sınıflandırır” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde kullanılan kaynaklarda yer alan tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumuna ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde %8.6’sının ihtiyacı “Hiç”, %24.3’ünün ihtiyacı “Az”, %39.3’ünün ihtiyacı “Orta”, %26.4’ünün ihtiyacı “Çok”, %1.4’ünün ise ihtiyacı karşılama durumunu “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X= 2.88$ olduğu için ($X_3=2.60-3.39$) verilen cevaplar mevcut kaynaklardaki tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumunun “Orta” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p<0.001$) fark olduğu görülmüştür.

“İnsan faaliyetlerinden yola çıkarak beşerî sistemlerin coğrafyanın konuları içerisindeki yerini belirler” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde kullanılan kaynaklarda yer alan tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumuna ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde %12.9’unun ihtiyacı “Hiç”, %17.1’inin ihtiyacı “Az”, %42.9’unun ihtiyacı “Orta”, %25’inin ihtiyacı “Çok”, %2.1’inin ise ihtiyacı karşılama durumunu “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X = 2.86$ olduğu için ($X_3 = 2.60 - 3.39$) verilen cevaplar mevcut kaynaklardaki tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumunun “Orta” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p < 0.001$) fark olduğu görülmüştür.

“Yerleşmelerin konumunu belirleyen ve gelişimini etkileyen faktörleri geçmişten günümüze fonksiyonel değişiklikler açısından analiz eder” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde kullanılan kaynaklarda yer alan tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumuna ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde %9.3’ünün ihtiyacı “Hiç”, %24.3’ünün ihtiyacı “Az”, %38.6’sının ihtiyacı “Orta”, %26.4’ünün ihtiyacı “Çok”, %1.4’ünün ise ihtiyacı karşılama durumunu “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X = 2.86$ olduğu için ($X_3 = 2.60 - 3.39$) verilen cevaplar mevcut kaynaklardaki tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumunun “Orta” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p < 0.001$) fark olduğu görülmüştür.

“Yerleşme doku ve tiplerinin oluşmasında etkili olan nedenleri sorgular” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde kullanılan kaynaklarda yer alan tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumuna ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde %6.4’ünün ihtiyacı “Hiç”, %26.5’inin ihtiyacı “Az”, %38.6’sının ihtiyacı “Orta”, %27.1’inin ihtiyacı “Çok”, %1.4’ünün ise ihtiyacı karşılama durumunu “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X = 2.91$ olduğu için ($X_3 = 2.60 - 3.39$) verilen cevaplar mevcut kaynaklardaki tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumunun “Orta” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p < 0.001$) fark olduğu görülmüştür.

“Harita ve grafikler kullanarak yaşadığı yerleşim biriminin coğrafi özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde kullanılan kaynaklarda yer alan tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumuna ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde %5’inin ihtiyacı “Hiç”, %18.6’sının ihtiyacı “Az”, %44.3’ünün ihtiyacı “Orta”, %9.2’sinin ihtiyacı “Çok”, %2.9’unun ise ihtiyacı karşılama durumunu “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X = 3.06$ olduğu için ($X_3 = 2.60 - 3.39$) verilen cevaplar mevcut kaynaklardaki tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumunun “Orta” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p < 0.001$) fark olduğu görülmüştür.

“Görsel ve yazılı materyallerden yararlanarak yaşadığı yerleşim alanının farklı zaman periyotlarındaki değişim ve sürekliliğini coğrafi açıdan analiz eder” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde kullanılan kaynaklarda yer alan tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumuna ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde %5’inin ihtiyacı “Hiç”, %25.7’sinin ihtiyacı “Az”, %40’ının ihtiyacı “Orta”, %27.2’sinin ihtiyacı “Çok”, %2.1’inin ise ihtiyacı karşılama durumunu “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X = 2.96$ olduğu için ($X_3 = 2.60 - 3.39$) verilen cevaplar mevcut kaynaklardaki tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumunun “Orta” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p < 0.001$) fark olduğu görülmüştür.

“Haritalardan yararlanarak ülkemizdeki yer şekillerinin temel özelliklerini ve dağılışını analiz eder” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde kullanılan kaynaklarda yer alan tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumuna ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde %3.6’sının ihtiyacı “Hiç”, %21.4’ünün ihtiyacı “Az”, %35.7’sinin ihtiyacı “Orta”, %35’inin ihtiyacı “Çok”, %4.3’ünün ise ihtiyacı karşılama durumunu “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X = 3.15$ olduğu için ($X_3 = 2.60 - 3.39$) verilen cevaplar mevcut kaynaklardaki tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumunun “Orta” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p < 0.001$) fark olduğu görülmüştür.

“Türkiye’nin yer şekillerinin oluşum sürecini iç ve dış kuvvetlerle ilişkilendirir” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde kullanılan kaynaklarda yer alan tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumuna ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde %3.6’sının ihtiyacı “Hiç”, %25’inin ihtiyacı “Az”, %34.3’ünün ihtiyacı “Orta”, %36.4’sının ihtiyacı “Çok”, %0.7’sinin ise ihtiyacı karşılama durumunu “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X = 3.06$ olduğu için ($X_3 = 2.60 - 3.39$) verilen cevaplar mevcut kaynaklardaki tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumunun “Orta” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p < 0.001$) fark olduğu görülmüştür.

“Haritalar kullanarak Türkiye’nin iklimini etkileyen faktörler hakkında çıkarımlarda bulunur” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde kullanılan kaynaklarda yer alan tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumuna ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde %5’ünün ihtiyacı “Hiç”, %18.6’sının ihtiyacı “Az”, %37.1’inin ihtiyacı “Orta”, %36.4’sının ihtiyacı “Çok”, %2.9’unun ise ihtiyacı karşılama durumunu “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X = 3.14$ olduğu için ($X_3 = 2.60 - 3.39$) verilen cevaplar mevcut kaynaklardaki tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumunun “Orta” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p < 0.001$) fark olduğu görülmüştür.

“İklime ait kanıtlardan yararlanarak Türkiye de görülen iklim tiplerinin özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde kullanılan kaynaklarda yer alan tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumuna ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde %5’ünün ihtiyacı “Hiç”, %14.3’ünün ihtiyacı “Az”, %40.7’sinin ihtiyacı “Orta”, %35.7’sinin ihtiyacı “Çok”, %4.3’ünün ise ihtiyacı karşılama durumunu “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X = 3.20$ olduğu için ($X_3 = 2.60 - 3.39$) verilen cevaplar mevcut kaynaklardaki tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumunun “Orta” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p < 0.001$) fark olduğu görülmüştür.

“Tablolar, grafikler ve haritalardan yararlanarak Türkiye’deki iklim elemanlarının özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde kullanılan kaynaklarda yer alan tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumuna ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde %1.4’ünün ihtiyacı “Hiç”, %22.9’unun ihtiyacı “Az”, %35.7’sinin ihtiyacı “Orta”, %35’inin ihtiyacı “Çok”, %5’inin ise ihtiyacı karşılama durumunu “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X = 3.19$ olduğu için ($X_3 = 2.60 - 3.39$) verilen cevaplar mevcut kaynaklardaki tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumunun “Orta” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p < 0.001$) fark olduğu görülmüştür.

“Dünyadaki farklı bölge örneklerini, özellikleri ve bölge belirlemede kullanılan kriterler açısından analiz eder” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde kullanılan kaynaklarda yer alan tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumuna ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde %2.9’unun ihtiyacı “Hiç”, %24.3’ünün ihtiyacı “Az”, %37.1’inin ihtiyacı “Orta”, %32.1’sinin ihtiyacı “Çok”, %3.6’sının ise ihtiyacı karşılama durumunu “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X = 3.09$ olduğu için ($X_3 = 2.60 - 3.39$) verilen cevaplar mevcut kaynaklardaki tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumunun “Orta” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p < 0.001$) fark olduğu görülmüştür.

“Çeşitli ölçeklerdeki bölge örneklerini kullanarak bölge sınırlarının amaca göre değişebilirliğini açıklar” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde kullanılan kaynaklarda yer alan tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumuna ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde %3.6’sının ihtiyacı “Hiç”, %24.3’ünün ihtiyacı “Az”, %39.2’sinin ihtiyacı “Orta”, %29.3’ünün ihtiyacı “Çok”, %3.6’sının ise ihtiyacı karşılama durumunu “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X = 3.05$ olduğu için ($X_3 = 2.60 - 3.39$) verilen cevaplar mevcut kaynaklardaki tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumunun “Orta” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p < 0.001$) fark olduğu görülmüştür.

“Haritalardan yararlanarak çeşitli coğrafi kriterlerle belirlenmiş bölgelerde bulunan ülkeleri ayırt eder” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde kullanılan kaynaklarda yer alan tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumuna ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde %2.9’unun ihtiyacı “Hiç”, %22.9’unun ihtiyacı “Az”, %40’ının ihtiyacı “Orta”, %32.1’inin ihtiyacı “Çok”, %2.1’inin ise ihtiyacı karşılama durumunu “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X = 3.08$ olduğu için ($X_3 = 2.60 - 3.39$) verilen cevaplar mevcut kaynaklardaki tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumunun “Orta” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p < 0.001$) fark olduğu görülmüştür.

“İnsanların gereksinimlerinden yola çıkarak doğal çevreyi kullanma biçimlerini örneklendirir” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde kullanılan kaynaklarda yer alan tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumuna ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde %5.7’sinin ihtiyacı “Hiç”, %27.9’unun ihtiyacı “Az”, %40.7’sinin ihtiyacı “Orta”, %25’inin ihtiyacı “Çok”, %0.7’sinin ise ihtiyacı karşılama durumunu “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X = 2.87$ olduğu için ($X_3 = 2.60 - 3.39$) verilen cevaplar mevcut kaynaklardaki tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumunun “Orta” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p < 0.001$) fark olduğu görülmüştür.

“Doğal çevrenin insan faaliyetlerine etkilerini ve insanların doğal çevreye uyum süreçlerini karşılıklı ilişkileri çerçevesinde analiz eder” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde kullanılan kaynaklarda yer alan tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumuna ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde %8.6’sının ihtiyacı “Hiç”, %22.1’inin ihtiyacı “Az”, %41.4’ünün ihtiyacı “Orta”, %26.5’inin ihtiyacı “Çok”, %1.4’ünün ise ihtiyacı karşılama durumunu “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X = 2.90$ olduğu için ($X_3 = 2.60 - 3.39$) verilen cevaplar mevcut kaynaklardaki tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumunun “Orta” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p < 0.001$) fark olduğu görülmüştür.

“Örneklerden yararlanarak doğal ortamda insan etkisiyle meydana gelen değişimlerin sonuçlarını analiz eder” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde kullanılan kaynaklarda yer alan tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumuna ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde %7.9’unun ihtiyacı “Hiç”, %25’inin ihtiyacı “Az”, %40’ının ihtiyacı “Orta”, %25.7’sinin ihtiyacı “Çok”, %1.4’ünün ise ihtiyacı karşılama durumunu “Tam” olarak belirttiği görülmüştür. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğine bu kazanıma ait değerlendirme $X = 2.88$ olduğu için ($X_3 = 2.60 - 3.39$) verilen cevaplar mevcut kaynaklardaki tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumunun “Orta” düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kazanıma ait tematik harita ihtiyacına yönelik öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar arasında anlamlı ($p < 0.001$) fark olduğu görülmüştür.

4.4. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorum

Aşağıdaki tablolarda dokuzuncu sınıf coğrafya ders müfredatında yer alan kazanımların öğrencilere verilme sürecinde öğretmenlerin ihtiyaç duydukları tematik haritalara yönelik öğretmen görüşleri belirtilmiştir. Tablolar incelenerek araştırmaya katılan öğretmenlerin, coğrafya ders müfredatında yer alan kazanımların öğrencilere verilme sürecinde ihtiyaç duydukları tematik haritalara yönelik görüşleri aşağıdaki gibi yorumlanmıştır.

Tablo 11

Öğretmenlerin “Doğal Unsurların Yaşantısındaki Etkisinden Yola Çıkararak Doğa ve İnsan İlişkisini Anlamlandırır” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri

Tematik Haritalar	Evet		Hayır		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Dünya ve Türkiye Fiziki Haritaları	98	70.0	42	30.0	140	100.0
Madenlerin Dağılışı Haritası	64	45.7	76	54.3	140	100.0
Nüfus Dağılışı Haritası	99	70.7	41	29.3	140	100.0
Morfografya Haritası	30	21.4	110	78.6	140	100.0
Hidrografya Haritası	75	53.6	65	46.4	140	100.0
Toprak Haritası	70	50.0	70	50.0	140	100.0
Jeoloji Haritası	34.0	24.3	106	75.7	140	100.0
Arazi Kullanım Haritaları	88	62.9	52	37.1	140	100.0
Yağış Dağılışı Haritası	78	55.7	62	44.3	140	100.0
Sıcaklık Dağılışı Haritası	81	57.9	59	42.1	140	100.0
Buzulların Dağılışı Haritası	35	25.0	105	75.0	140	100.0

Tablo 11’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin “doğal unsurların yaşantısındaki etkisinden yola çıkarak doğa ve insan ilişkisini anlamlandırır” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde ihtiyaç duyulan tematik haritalara yönelik görüşleri incelenmiştir. elde edilen verilere göre dünya ve türkiye fiziki haritalarına %70.0 oranında, madenlerin dağılışı haritasına %45.7 oranında, nüfus dağılışı haritasına %70.7 oranında, morfografya haritasına %21.4 oranında, hidrografya haritasına %53.6 oranında, toprak haritasına %50.0 oranında, jeoloji haritasına %24.3 oranında, arazi kullanım haritasına %62.9 oranında, yağış dağılışı haritasına %55.7 oranında, sıcaklık

dağılışı haritasına %57.9 oranında ve buzulların dağılışı haritasına %25.0 oranında ihtiyaç olduğu saptanmıştır.

Tablo 12

Öğretmenlerin “Doğayı Oluşturan Dört Temel Ortamdan Yola Çıkarak Doğal Sistemlerin Coğrafyanın Konuları İçerisindeki Yerini Belirler” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri

Tematik Haritalar	Evet		Hayır		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Dünya ve Türkiye Fiziki Haritaları	81	57.9	59	42.1	140	100.0
Madenlerin Dağılışı Haritası	63	45.0	77	55.0	140	100.0
Nüfus Dağılışı Haritası	65	46.4	75	53.6	140	100.0
Morfografya Haritası	34	24.3	106	75.7	140	100.0
Hidrografya Haritası	100	71.4	40	28.6	140	100.0
Toprak Haritası	77	55.0	63	45.0	140	100.0
Jeoloji Haritası	53	37.9	87	62.1	140	100.0
Arazi Kullanım Haritaları	61	43.6	79	56.4	140	100.0
Yağış Dağılışı Haritası	76	54.3	64	45.7	140	100.0
Sıcaklık Dağılışı Haritası	72	51.4	68	48.6	140	100.0
Buzulların Dağılışı Haritası	34	24.3	106	75.7	140	100.0

Tablo 12’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin “doğayı oluşturan dört temel ortamdan yola çıkarak doğal sistemlerin coğrafyanın konuları içerisindeki yerini belirler” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde ihtiyaç duyulan tematik haritalara yönelik görüşleri incelenmiştir. elde edilen verilere göre dünya ve türkiye fiziki haritalarına %57.9 oranında, madenlerin dağılışı haritasına %45.0 oranında, nüfus dağılışı haritasına %46.4 oranında, morfografya haritasına %24.3 oranında, hidrografya

haritasına %71.4 oranında, toprak haritasına %55.0 oranında, jeoloji haritasına %37.9 oranında, arazi kullanım haritasına %43.6 oranında, yağış dağılışı haritasına % 54.3 oranında, sıcaklık dağılışı haritasına %51.4 oranında ve buzulların dağılışı haritasına %24.3 oranında ihtiyaç olduğu saptanmıştır.

Tablo 13

Öğretmenlerin “Bilgileri Haritalara Aktarmada Kullanılan Yöntem ve Teknikleri Kullanım Amaçları Açısından Karşılaştırır” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri

Tematik Haritalar	Evet		Hayır		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Kabartma Haritalar	121	86.4	19	13.6	140	100.0
Yükseklik Dağılışı Haritaları	63	45.0	77	55.0	140	100.0
Gölge Haritalar	65	46.4	75	53.6	140	100.0
Siyasi Haritalar	63	45.0	77	55.0	140	100.0
Dünya ve Türkiye Fiziki Haritaları	87	62.1	53	37.9	140	100.0
Ulaşım Haritaları	77	55.0	63	45.0	140	100.0
Sıcaklık Dağılışı Haritası	53	37.9	87	62.1	140	100.0
Nüfus Dağılışı Haritası	61	43.6	79	56.4	140	100.0
Madenlerin Dağılışı Haritası	76	54.3	64	45.7	140	100.0
Morfografya Haritası	72	51.4	68	48.6	140	100.0
Hidrografya Haritası	42	30.0	98	70.0	140	100.0
Toprak Haritası	28	20.0	112	80.0	140	100.0
Jeoloji Haritası	27	19.3	113	80.7	140	100.0
Eğim Haritaları	54	38.6	86	61.4	140	100.0
Ormanların Dağılışı Haritaları	41	29.3	99	70.7	140	100.0

Tablo 13’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin “bilgileri haritalara aktarmada kullanılan yöntem ve teknikleri kullanım amaçları açısından karşılaştırır” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde ihtiyaç duyulan tematik haritalara yönelik görüşleri incelenmiştir. elde edilen verilere göre kabartma haritalara %86.4 oranında, yükseklik dağılışı haritasına %45.0 oranında, gölgeli haritalar %46.4 oranında, siyasi haritalara %45.0 oranında, dünya ve türkiye fiziki haritalarına %62.1 oranında, ulaşım haritalarına %55.0 oranında, sıcaklık dağılışı haritasına %37.9 oranında, nüfus dağılışı haritasına %43.6 oranında, madenlerin dağılışı haritasına %54.3 oranında, morfografya haritasına %51.4 oranında, hidrografya haritasına %30.0 oranında, toprak haritasına %20.0 oranında, jeoloji haritasına %19.3 oranında, eğim haritasına %38.6 oranında ve ormanların dağılışı haritasına %29.3 oranında ihtiyaç olduğu saptanmıştır.

Tablo 14

Öğretmenlerin “Koordinat Sistemi ve Haritayı Oluşturan Unsurlardan Yola Çıkararak Zaman ve Yere Ait Özellikler Hakkında Çıkarımlarda Bulunur” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri

Tematik Haritalar	Evet		Hayır		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Dünya ve Türkiye Fiziki Haritaları	111	79.3	29	20.7	140	100.0
Topografya Haritası	0	0.0	140	100.0	140	100.0
Morfografya Haritası	25	17.9	115	82.1	140	100.0
Hidrografya Haritası	20	14.3	120	85.7	140	100.0
Model Küre	90	64.3	50	35.7	140	100.0
Siyasi Haritalar	0	0.0	140	100.0	140	100.0
Kabartma Haritalar	50	35.7	90	64.3	140	100.0
Yükseklik Dağılışı Haritaları	33	23.6	107	76.4	140	100.0
Jeoloji Haritası	22	15.7	118	84.3	140	100.0

Tablo 14’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin “koordinat sistemi ve haritayı oluşturan unsurlardan yola çıkarak zaman ve yere ait özellikler hakkında çıkarımlarda bulunur” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde ihtiyaç duyulan tematik haritalara yönelik görüşleri incelenmiştir. elde edilen verilere göre dünya ve türkiye fiziki haritalarına %79.3 oranında, morfografya haritasına %17.9 oranında, hidrografya haritasına %14.3 oranında, model küreye %64.3 oranında, kabartma haritalara %35.7 oranında, yükseklik dağılışı haritasına %23.6 oranında ve jeoloji haritasına %15.7 oranında ihtiyaç olduğu saptanmıştır.

Tablo 15

Öğretmenlerin “Eş Yükselti Eğrileriyle Çizilmiş Bir Harita Üzerinde Ana Yer Şekillerini Ayırt Eder Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri

Tematik Haritalar	Evet		Hayır		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Dünya ve Türkiye Fiziki Haritaları	83	59.3	57	40.7	140	100.0
Topografya Haritası	0	0.0	140	100.0	140	100.0
Morfografya Haritası	39	27.9	101	72.1	140	100.0
Hidrografya Haritası	31	22.1	109	77.9	140	100.0
Model Küre	22	15.7	118	84.3	140	100.0
Siyasi Haritalar	0	0.0	140	100.0	140	100.0
Kabartma Haritalar	87	62.1	53	37.9	140	100.0
Yükseklik Dağılışı Haritası	87	62.1	53	37.9	140	100.0
Jeoloji Haritası	22	15.7	118	84.3	140	100.0
Eğim Haritaları	81	57.9	59	42.1	140	100.0

Tablo 15’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin “eş yükselti eğrileriyle çizilmiş bir harita üzerinde ana yer şekillerini ayırt eder” kazanımının öğrencilere verilme

sürecinde ihtiyaç duyulan tematik haritalara yönelik görüşleri incelenmiştir. elde edilen verilere göre dünya ve türkiye fiziki haritalarına %59.3 oranında, morfografya haritasına %27.9 oranında, hidrografya haritasına %22.1 oranında, model küreye %15.7 oranında, kabartma haritalara %62.1 oranında, yükseklik dağılışı haritasına %62.1 oranında, jeoloji haritasına %15.7 oranında ve eğim haritasına %57.9 oranında ihtiyaç olduğu saptanmıştır.

Tablo 16

Öğretmenlerin “Eş Yükselti Eğrilerini Yer Şekillerinin Temel Özellikleri ile İlişkilendirir” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri

Tematik Haritalar	Evet		Hayır		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Dünya ve Türkiye Fiziki Haritaları	82	58.6	58	41.4	140	100.0
Topografya Haritası	0	0.0	140	100.0	140	100.0
Eğim Haritası	84	60.0	56	40.0	140	100.0
Eş Yükselti Eğrileri Haritası	113	80.7	27	19.3	140	100.0
Kabartma Haritalar	79	56.4	61	43.6	140	100.0
Yükseklik Dağılışı Haritası	74	52.9	66	47.1	140	100.0
Morfografya Haritası	50	35.7	90	64.3	140	100.0
Hidrografya Haritası	33	23.6	107	76.4	140	100.0
Jeoloji Haritası	22	15.7	118	84.3	140	100.0

Tablo 16’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin “eş yükselti eğrilerini yer şekillerinin temel özellikleriyle ilişkilendirir” kazanımın öğrencilere verilme sürecinde ihtiyaç duyulan tematik haritalara yönelik görüşleri incelenmiştir. elde edilen verilere göre dünya ve türkiye fiziki haritalarına %58.6 oranında, eğim haritasına %60.0 oranında, eş yükselti eğrileri haritasına %80.7 oranında, kabartma haritalara %56.4

oranında, yükseklik dağılışı haritasına %52.9 oranında, morfografya haritasına %35.7 oranında, hidrografya haritasına %23.6 oranında ve jeoloji haritasına %15.7 oranında ihtiyaç olduğu saptanmıştır.

Tablo 17

Öğretmenlerin “Dünyanın Şekli ve Hareketlerinin Sonuçlarını Farklı İklim Kuşaklarının Oluşumuna Etkileri Açısından Yorumlar” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri

Tematik Haritalar	Evet		Hayır		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Dünya ve Türkiye Fiziki Haritaları	80	57.1	60	42.9	140	100.0
Dünyanın Tektonik Haritası	37	26.4	103	73.6	140	100.0
Yükseklik Dağılışı Haritası	25	17.9	115	82.1	140	100.0
Gezegenler Haritası	31	22.1	109	77.9	140	100.0
Sıcaklık Kuşakları Haritası	104	74.3	36	25.7	140	100.0
Morfografya Haritası	12	8.6	128	91.4	140	100.0
Hidrografya Haritası	21	15.0	119	85.0	140	100.0
Toprak Haritası	15	10.7	125	89.3	140	100.0
Jeoloji Haritası	19	13.6	121	86.4	140	100.0
Dünyanın Yıllık Ocak ve Temmuz ayları Sıcaklık Dağılışı Haritası	111	79.3	29	20.7	140	100.0

Tablo 17’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin “dünyanın şekli ve hareketlerinin sonuçlarını farklı iklim kuşaklarının oluşumuna etkileri açısından yorumlar” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde ihtiyaç duyulan tematik haritalara yönelik görüşleri incelenmiştir. elde edilen verilere göre dünya ve türkiye fiziki haritalarına %57.1 oranında, dünya tektonik haritasına %26.4 oranında, yükseklik dağılışı haritasına %17.9 oranında, gezegenler haritasına %22.1 oranında, sıcaklık

kuşakları haritasına %74.3 oranında, morfografya haritasına %8.6 oranında, hidrografya haritasına %15.0 oranında, toprak haritasına %10.7 oranında, jeoloji haritasına %13.6 oranında ve dünyanın yıllık ocak ve temmuz ayları sıcaklık dağılışı haritasına %79.3 oranında ihtiyaç olduğu saptanmıştır.

Tablo 18

Öğretmenlerin “Hava Olaylarının Oluşum Süreçleri İle Atmosferin Özelliklerini İlişkilendirir” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri

Tematik Haritalar	Evet		Hayır		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Yükseklik Dağılışı Haritası	49	35.0	91	65.0	140	100.0
Basınç Haritaları	123	87.9	17	12.1	140	100.0
Ocak ve Temmuz Aylarına Ait İzoterm Haritaları	122	87.1	18	12.9	140	100.0
Sıcaklık Dağılışı Haritası	122	87.1	18	12.9	140	100.0
Nüfus Dağılışı Haritası	23	16.4	117	83.6	140	100.0
Madenlerin Dağılışı Haritası	9	6.4	131	93.6	140	100.0
Morfografya Haritası	8	5.7	132	94.3	140	100.0
Hidrografya Haritası	27	19.3	113	80.7	140	100.0
Toprak Haritası	15	10.7	125	89.3	140	100.0
Jeoloji Haritası	14	11.4	124	88.6	140	100.0
Nem Oranlarının Dağılışı Haritaları	96	68.6	44	31.4	140	100.0

Tablo 18’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin “hava olaylarının oluşum süreçleri ile atmosferin özelliklerini ilişkilendirir” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde ihtiyaç duyulan tematik haritalara yönelik görüşleri incelenmiştir. elde edilen verilere göre yükseklik dağılışı haritasına %35.0 oranında, basınç haritalarına %87.9

oranında, ocak ve temmuz aylarına ait izoterm haritalarına %87.1 oranında, sıcaklık dağılışı haritasına %87.1 oranında, nüfus dağılışı haritasına %16.4 oranında, madenlerin dağılışı haritasına %6.4 oranında, morfografya haritasına %5.7 oranında, hidrografya haritasına %19.3 oranında, toprak haritasına %10.7 oranında, jeoloji haritasına %11.4 oranında ve nem oranlarının dağılışı haritasına %79.3 oranında ihtiyaç olduğu saptanmıştır.

Tablo 19

Öğretmenlerin “Hava Durumu İle İklim Özelliklerini Etkileri Açısından Karşılaştırır” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri

Tematik Haritalar	Evet		Hayır		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
İklim Tipleri Dağılışı Haritası	121	86.4	19	13.6	140	100.0
Basınç Haritaları	102	72.9	38	27.1	140	100.0
Ocak ve Temmuz Aylarına Ait İzoterm Haritaları	114	81.4	26	18.6	140	100.0
Sıcaklık Dağılışı Haritası	114	81.4	26	18.6	140	100.0
Dünyadaki Başlıca Yerel Rüzgarlara Ait Haritalar	96	68.6	44	31.4	140	100.0
Madenlerin Dağılışı Haritası	10	7.1	130	92.9	140	100.0
Nüfus Dağılışı Haritası	18	12.9	122	87.1	140	100.0
Morfografya Haritası	7	5.0	133	95.0	140	100.0
Hidrografya Haritası	18	12.9	122	87.1	140	100.0
Toprak Haritası	11	7.9	129	92.1	140	100.0
Jeoloji Haritası	12	8.6	128	91.4	140	100.0
Nem Oranlarının Dağılışı Haritaları	90	64.3	50	35.7	140	100.0
Çöllerin Dağılışı Haritası	54	38.6	86	61.4	140	100.0
Buzulların Dağılışı Haritası	47	33.6	93	66.4	140	100.0

Tablo 19’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin “hava durumu ile iklim özelliklerini etkileri açısından karşılaştırır” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde ihtiyaç duyulan tematik haritalara yönelik görüşleri incelenmiştir. elde edilen verilere göre iklim tipleri dağılışı haritasına %86.4 oranında, basınç haritasına %72.9 oranında, ocak ve temmuz aylarına ait izoterm haritalarına %81.4 oranında, sıcaklık dağılışı haritasına %81.4 oranında, dünyadaki başlıca yerel rüzgarlara ait haritalara %68.6 oranında, madenlerin dağılışı haritasına %7.1 oranında, nüfus dağılışı haritasına %12.9 oranında, morfografya haritasına %5.0 oranında, toprak haritasına %7.9 oranında, jeoloji haritasına %8.6 oranında, nem oranlarının dağılışı haritasına %64.3 oranında, çöllerin dağılışı haritasına %38.6 oranında ve buzulların dağılışı haritasına %33.6 oranında ihtiyaç olduğu saptanmıştır.

Tablo 20

Öğretmenlerin “Harita ve Grafikleri Kullanarak İklim Elemanlarının Oluşumu ve Dağılışı Üzerinde Etkili Olan Faktörleri Sorgular” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri

Tematik Haritalar	Evet		Hayır		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
İklim Tipleri Dağılışı Haritası	121	86.4	19	13.6	140	100.0
Basınç Haritaları	111	79.3	29	20.7	140	100.0
Ocak ve Temmuz Aylarına Ait İzoterm Haritaları	116	82.9	24	17.1	140	100.0
Sıcaklık Dağılışı Haritası	116	82.9	24	17.1	140	100.0
Dünyadaki Başlıca Yerel Rüzgarlara Ait Haritalar	94	67.1	46	32.9	140	100.0
Madenlerin Dağılışı Haritası	12	8.6	128	91.4	140	100.0
Nüfus Dağılışı Haritası	18	12.9	122	87.1	140	100.0
Morfografya Haritası	11	7.9	129	92.1	140	100.0
Hidrografya Haritası	26	18.6	114	81.4	140	100.0
Toprak Haritası	11	7.9	129	92.1	140	100.0
Jeoloji Haritası	9	6.4	131	93.6	140	100.0
Nem Oranlarının Dağılışı Haritaları	94	67.1	46	32.9	140	100.0
Çöllerin Dağılışı Haritası	57	40.7	83	59.3	140	100.0
Çevre Kirliliği Dağılışı Haritası	33	23.6	107	76.4	140	100.0
Buzulların Dağılışı Haritası	40	28.6	100	71.4	140	100.0

Tablo 20’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin “harita ve grafikleri kullanarak iklim elemanlarının oluşumu ve dağılışı üzerinde etkili olan faktörleri sorgular” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde ihtiyaç duyulan tematik haritalara yönelik görüşleri incelenmiştir. elde edilen verilere göre iklim tipleri dağılışı haritasına

%86.4 oranında, basınç haritasına %79.3 oranında, ocak ve temmuz aylarına ait izoterm haritalarına %82.9 oranında, sıcaklık dağılışı haritasına %82.9 oranında, dünyadaki başlıca yerel rüzgarlara ait haritalara %67.1 oranında, madenlerin dağılışı haritasına %8.6 oranında, nüfus dağılışı haritasına %12.9 oranında, morfografya haritasına %7.9 oranında, hidrografya haritasına %18.6 oranında, toprak haritasına %7.9 oranında, jeoloji haritasına %6.4 oranında, nem oranlarının dağılışı haritasına %67.1 oranında, çöllerin dağılışı haritasına %40.7 oranında, çevre kirliliği dağılışı haritasına %23.6 oranında ve buzulların dağılışı haritasına %28.6 oranında ihtiyaç olduğu saptanmıştır.

Tablo 21

Öğretmenlerin “Harita ve Diğer Görsel Materyallerden Yararlanarak Farklı İklim Tiplerinin Özellikleri ve Dağılışı Hakkında Çıkarımlarda Bulunur Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri

Tematik Haritalar	Evet		Hayır		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
İklim Tipleri Dağılışı Haritası	131	93.6	9	6.4	140	100.0
Basınç Haritaları	86	61.4	54	38.6	140	100.0
Ocak ve Temmuz Aylarına Ait İzoterm Haritaları	103	73.6	37	26.4	140	100.0
Sıcaklık Dağılışı Haritası	109	77.9	31	22.1	140	100.0
Dünyadaki Başlıca Yerel Rüzgarlara Ait Haritalar	83	59.3	57	40.7	140	100.0
Nem Dağılışı Haritası	83	59.3	57	40.7	140	100.0
Buzulların Dağılışı Haritası	43	30.7	97	69.3	140	100.0
Morfografya Haritası	11	7.9	129	92.1	140	100.0
Hidrografya Haritası	28	20.0	112	80.0	140	100.0
Toprak Haritası	16	11.4	124	88.6	140	100.0

Tablo 21’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin “harita ve diğer görsel materyallerden yararlanarak farklı iklim tiplerinin özellikleri ve dağılışı hakkında çıkarımlarda bulunur” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde ihtiyaç duyulan tematik haritalara yönelik görüşleri incelenmiştir. elde edilen verilere göre iklim tipleri dağılışı haritasına %93.6 oranında, basınç haritasına %61.4 oranında, ocak ve temmuz aylarına ait izoterm haritalarına %73.6 oranında, sıcaklık dağılışı haritasına %77.9 oranında, dünyadaki başlıca yerel rüzgarlara ait haritalara %59.3 oranında, nem dağılışı haritasına %59.3 oranında, buzulların dağılışı haritasına %30.7 oranında, morfografya haritasına %7.9 oranında, hidrografya haritasına %20.0 oranında ve toprak haritasına ihtiyaç olduğu saptanmıştır.

Tablo 22

Öğretmenlerin “Dünyanın Tektonik Oluşumundaki Değişim ve Sürekliliğe Kanıtlar Gösterir” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri

Tematik Haritalar	Evet		Hayır		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Dünya ve Türkiye Fiziki Haritaları	73	52.1	67	47.9	140	100.0
Dünyanın Tektonik Haritası	128	91.4	12	8.6	140	100.0
Morfografya Haritası	46	32.9	94	67.1	140	100.0
Hidrografya Haritası	20	14.3	120	85.7	140	100.0
Toprak Haritası	23	16.4	117	83.6	140	100.0
Jeoloji Haritası	96	68.6	44	31.4	140	100.0
Jeomorfoloji Haritası	88	62.9	52	37.1	140	100.0
Deprem Haritası	106	75.7	34	24.3	140	100.0
Çöl Alanlarının Dağılışı Haritası	10	7.1	130	92.9	140	100.0

Tablo 22’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin “dünyanın tektonik oluşumundaki değişim ve sürekliliğe kanıtlar gösterir” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde ihtiyaç duyulan tematik haritalara yönelik görüşleri incelenmiştir. elde edilen verilere göre dünya ve türkiye fiziki haritalarına %52.1 oranında, dünyanın tektonik haritasına %91.4 oranında, morfografya haritasına %32.9 oranında, hidrografya haritasına % 14.3 oranında, toprak haritasına %16.4 oranında, jeoloji haritasına %68.6 oranında, jeomorfoloji haritasına %62.9 oranında, deprem haritasına %75.7 oranında ve çöl alanlarının dağılışı haritasına %7.1 oranında ihtiyaç olduğu saptanmıştır.

Tablo 23

Öğretmenlerin “Jeolojik Zamanların Özelliklerini Tektonikle İlişkilendirerek Açıklar” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri

Tematik Haritalar	Evet		Hayır		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Dünya ve Türkiye Fiziki Haritaları	66	47.1	74	52.9	140	100.0
Dünyanın Tektonik Haritası	109	77.9	31	22.1	140	100.0
Morfografya Haritası	36	25.7	104	74.3	140	100.0
Hidrografya Haritası	12	8.6	128	91.4	140	100.0
Kıtalar Üzerindeki Tektonik Hareketler Haritası	108	77.1	32	22.9	140	100.0
Jeoloji Haritası	96	68.6	44	31.4	140	100.0
Jeomorfoloji Haritası	74	52.9	66	47.1	140	100.0
Levhalar Üzerindeki Fosillerin Dağılışı Haritası	113	80.7	27	19.3	140	100.0
Jeolojik Zamanlara Göre Kıtalar Üzerindeki Fosil Dağılışı Haritası	114	81.4	26	18.6	140	100.0

Tablo 23’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin “jeolojik zamanların özelliklerini tektonikle ilişkilendirerek açıklar” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde

ihtiyaç duyulan tematik haritalara yönelik görüşleri incelenmiştir. elde edilen verilere göre dünya ve türkiye fiziki haritalarına %47.1 oranında, dünyanın tektonik haritasına %77.9 oranında, morfografya haritasına %25.7 oranında, hidrografya haritasına % 8.6 oranında, kıtalar üzerindeki tektonik hareketlerin haritasına %77.1 oranında, jeoloji haritasına %52.9 oranında, levhalar üzerindeki fosillerin dağılışı haritasına %80.7 oranında ve jeolojik zamanlara göre kıtalar üzerindeki fosil dağılışı haritasına %81.4 oranında ihtiyaç olduğu saptanmıştır.

Tablo 24

Öğretmenlerin “İç ve Dış Kuvvetlerin Oluşum Süreçlerini Açıklar” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri

Tematik Haritalar	Evet		Hayır		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Dünya ve Türkiye Fiziki Haritaları	84	60.0	56	40.0	140	100.0
Dünyanın Tektonik Haritası	115	82.1	25	17.9	140	100.0
Morfografya Haritası	57	40.7	83	59.3	140	100.0
Hidrografya Haritası	44	31.4	96	68.6	140	100.0
Toprak Haritası	36	25.7	104	74.3	140	100.0
Jeoloji Haritası	80	57.1	60	42.9	140	100.0
Jeomorfoloji Haritası	98	70.0	42	30.0	140	100.0
Deprem Haritaları	111	79.3	29	20.7	140	100.0
Çöl Alanlarının Dağılışı Haritası	42	30.0	98	70.0	140	100.0
İklim Kuşakları Haritası	32	22.9	108	77.1	140	100.0
Okyanus Akıntılarının Dağılışı Haritası	39	27.9	101	72.1	140	100.0
Buzulların Dağılışı Haritası	46	32.9	94	67.1	140	100.0

Tablo 24’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin “iç ve dış kuvvetlerin oluşum süreçlerini açıklar” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde ihtiyaç duyulan tematik haritalara yönelik görüşleri incelenmiştir. elde edilen verilere göre dünya ve türkiye fiziki haritalarına %60.0 oranında, dünyanın tektonik haritasına %82.1 oranında, morfografya haritasına %40.7 oranında, hidrografya haritasına %31.4 oranında, toprak haritasına %25.7 oranında, jeoloji haritasına %57.1 oranında, jeomorfoloji haritasına %70.0 oranında, deprem haritalarına %79.3 oranında, çöl alanlarının dağılışı haritasına %30.0 oranında, iklim kuşakları haritasına %22.9 oranında, okyanus akıntılarının dağılışı haritasına %27.9 oranında ve buzulların dağılışı haritasına %32.9 oranında ihtiyaç olduğu saptanmıştır.

Tablo 25

Öğretmenlerin “İç ve Dış Kuvvetleri, Farklı Yer Şekillerinin Oluşumuna Etkileri Açısından Sınıflandırır” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri

Tematik Haritalar	Evet		Hayır		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Dünya ve Türkiye Fiziki Haritaları	86	61.4	54	38.6	140	100.0
Dünyanın Tektonik Haritası	120	85.7	20	14.3	140	100.0
Morfografya Haritası	79	56.4	61	43.6	140	100.0
Hidrografya Haritası	48	34.3	92	65.7	140	100.0
Toprak Haritası	37	26.4	103	73.6	140	100.0
Jeoloji Haritası	88	62.9	52	37.1	140	100.0
Volkanizma Haritaları	113	80.7	27	19.3	140	100.0
Çöl Alanlarının Dağılışı Haritası	47	33.6	93	66.4	140	100.0
İklim Kuşakları Haritası	31	22.1	109	77.9	140	100.0
Okyanus Akıntılarının Dağılışı Haritası	35	25.0	105	75.0	140	100.0
Buzulların Dağılışı Haritası	52	37.1	88	62.9	140	100.0

Tablo 25’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin “iç ve dış kuvvetleri, farklı yer şekillerinin oluşumuna etkileri açısından sınıflandırır” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde ihtiyaç duyulan tematik haritalara yönelik görüşleri incelenmiştir. elde edilen verilere göre dünya ve türkiye fiziki haritalarına %61.4 oranında, dünyanın tektonik haritasına %85.7 oranında, morfografya haritasına %56.4 oranında, hidrografya haritasına %34.3 oranında, toprak haritasına %26.4 oranında, jeoloji haritasına %62.9 oranında, volkanizma haritasına %80.7 oranında, çöl alanlarının dağılışı haritasına %33.6 oranında, iklim kuşakları haritasına %22.1 oranında, okyanus akıntılarının dağılışı haritasına %25.0 oranında ve buzulların dağılışı haritasına %37.1 oranında ihtiyaç olduğu saptanmıştır.

Tablo 26

Öğretmenlerin “İnsan Faaliyetlerinden Yola Çıkarak Beşerî Sistemlerin Coğrafyanın Konuları İçerisindeki Yerini Belirler” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri

Tematik Haritalar	Evet		Hayır		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Dünya ve Türkiye Fiziki Haritaları	54	40.0	84	60.0	140	100.0
Mesken Tipleri Haritası	107	76.4	33	23.6	140	100.0
Yerleşim Yerleri Dağılışı Haritası	126	90.0	14	10.0	140	100.0
Zirai Nüfus Yoğunluğu Haritası	96	68.6	44	31.4	140	100.0
Coğrafi Bölge Haritası	60	42.9	80	57.1	140	100.0
Yaşam Alanlarının Dağılışı Haritası	108	77.1	32	22.9	140	100.0

Tablo 26’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin “insan faaliyetlerinden yola çıkarak beşerî sistemlerin coğrafyanın konuları içerisindeki yerini belirler” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde ihtiyaç duyulan tematik haritalara yönelik görüşleri incelenmiştir. elde edilen verilere göre dünya ve türkiye fiziki haritalarına %40.0 oranında, mesken tipleri haritasına %76.4 oranında, yerleşim yerleri dağılışı

haritasına %90.0 oranında, zirai nüfus yoğunluğu haritasına %68.6 oranında, coğrafi bölge haritasına %42.9 oranında ve yaşam alanlarının dağılışı haritasına %77.1 oranında ihtiyaç olduğu saptanmıştır.

Tablo 27

Öğretmenlerin “Yerleşmelerin Konumunu Belirleyen ve Gelişimini Etkileyen Faktörleri Geçmişten Günümüze Fonksiyonel Değişiklikler Açısından Analiz Eder” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri

Tematik Haritalar	Evet		Hayır		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Dünya ve Türkiye Fiziki Haritaları	56	40.0	84	60.0	140	100.0
İlk Yerleşim Alanlarını Gösteren Haritalar	130	92.9	10	7.1	140	100.0
Yaşam Alanına Elverişsiz Alanları Gösteren Haritalar	116	82.9	24	17.1	140	100.0
Nüfus Yoğunluğu Haritası	110	78.6	30	21.4	140	100.0
Hidrografi Haritası	38	27.1	102	72.9	140	100.0
Toprak Haritası	47	33.6	93	66.4	140	100.0
Zirai Nüfus Yoğunluğu Haritası	80	57.1	60	42.9	140	100.0

Tablo 27’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin “yerleşmelerin konumunu belirleyen ve gelişimini etkileyen faktörleri geçmişten günümüze fonksiyonel değişiklikler açısından analiz eder” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde ihtiyaç duyulan tematik haritalara yönelik görüşleri incelenmiştir. elde edilen verilere göre dünya ve türkiye fiziki haritalarına %40.0 oranında, ilk yerleşim alanlarını gösteren haritalara %92.9 oranında, yaşam alanına elverişsiz alanları gösteren haritalara %82.9 oranında, nüfus yoğunluğu haritasına %78.6 oranında, hidrografi haritasına %27.1 oranında, toprak haritasına %33.6 oranında ve zirai nüfus yoğunluğu haritasına %57.1 oranında ihtiyaç olduğu saptanmıştır.

Tablo 28

Öğretmenlerin “Yerleşme Doku ve Tiplerinin Oluşmasında Etkili Olan Nedenleri Sorgular” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri

Tematik Haritalar	Evet		Hayır		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Mesken Tipleri Haritası	118	84.3	22	15.7	140	100.0
Yerleşim Yerleri Dağılışı Haritası	118	84.3	22	15.7	140	100.0
Yaşam Alanına Elverişsiz Alanları Gösteren Haritalar	67	47.9	73	52.1	140	100.0
Zirai Nüfus Yoğunluğu Haritası	40	28.6	100	71.4	140	100.0
Coğrafi Bölge Haritası	97	69.3	43	30.7	140	100.0
Yaşam Alanlarının Dağılışı Haritası	61	43.6	79	56.4	140	100.0
Ulaşım Haritaları	61	43.6	79	56.4	140	100.0
Sıcaklık Dağılışı Haritaları	56	40.0	84	60.0	140	100.0
Yağış Dağılışı Haritaları	67	47.9	73	52.1	140	100.0

Tablo 28’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin “yerleşme doku ve tiplerinin oluşmasında etkili olan nedenleri sorgular” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde ihtiyaç duyulan tematik haritalara yönelik görüşleri incelenmiştir. elde edilen verilere göre yerleşim yerleri dağılışı haritasına %84.3 oranında, yaşam alanına elverişsiz alanları gösteren haritalara %47.9 oranında, zirai nüfus yoğunluğu haritasına %28.6 oranında, coğrafi bölge haritasına %69.3 oranında, yaşam alanlarının dağılışı haritasına %43.6 oranında, ulaşım haritalarına %43.6 oranında, sıcaklık dağılışı haritasına %40.0 ve yağış dağılışı haritasına %47.9 oranında ihtiyaç olduğu saptanmıştır.

Tablo 29

Öğretmenlerin “Harita ve Grafikler Kullanarak Yaşadığı Yerleşim Biriminin Coğrafi Özellikleri Hakkında Çıkarımlarda Bulunur” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri

Tematik Haritalar	Evet		Hayır		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Ekonomik Faaliyetleri Gösteren Haritalar	118	84.3	22	15.7	140	100.0
Turizm Haritaları	92	65.7	42	34.3	140	100.0
Nüfus Haritaları	90	64.3	50	35.7	140	100.0
Siyasi Haritalar	60	42.9	80	57.1	140	100.0
Fiziki Haritalar	92	65.7	48	34.3	140	100.0
Ulaşım Haritaları	99	70.7	41	29.3	140	100.0
Hidrografi Haritaları	64	45.7	76	54.3	140	100.0
Morfografi Haritaları	32	22.9	108	77.1	140	100.0
Topografi Haritaları	0	0.0	140	100.0	140	100.0
Kabartma Haritalar	58	41.4	82	58.6	140	100.0

Tablo 29’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin “harita ve grafikler kullanarak yaşadığı yerleşim biriminin coğrafi özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde ihtiyaç duyulan tematik haritalara yönelik görüşleri incelenmiştir. elde edilen verilere göre ekonomik faaliyetleri gösteren haritalara %84.3 oranında, turizm haritalarına %65.7 oranında, nüfus haritalarına %64.3 oranında, siyasi haritalara %42.9 oranında, fiziki haritalara %65.7 oranında, ulaşım haritalarına %70.7 oranında, hidrografi haritasına %45.7 oranında, morfografi haritasına %22.9 oranında ve kabartma haritalara %41.4 oranında ihtiyaç olduğu saptanmıştır.

Tablo 30

Öğretmenlerin “Görsel ve Yazılı Materyallerden Yararlanarak Yaşadığı Yerleşim Alanının Farklı Zaman Periyotlarındaki Değişim ve Sürekliliğini Coğrafi Açıdan Analiz Eder” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri

Tematik Haritalar	Evet		Hayır		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Ulaşım Haritaları	99	70.7	41	29.3	140	100.0
Nüfus Haritaları	119	85.0	21	15.0	140	100.0
Topografya Haritaları	0	0.0	140	100.0	140	100.0
Tarihi Haritalar	118	84.3	22	15.7	140	100.0

Tablo 30’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin “görsel ve yazılı materyallerden yararlanarak yaşadığı yerleşim alanının farklı zaman periyotlarındaki değişim ve sürekliliğini coğrafi açıdan analiz eder” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde ihtiyaç duyulan tematik haritalara yönelik görüşleri incelenmiştir. elde edilen verilere göre ulaşım haritalarına %70.7 oranında, nüfus haritalarına %85.0 oranında ve tarihi haritalara %44.3 oranında ihtiyaç olduğu saptanmıştır.

Tablo 31

Öğretmenlerin “Haritalardan Yararlanarak Ülkemizdeki Yer Şekillerinin Temel Özelliklerini ve Dağılışı Analiz Eder” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri

Tematik Haritalar	Evet		Hayır		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Ulaşım Haritaları	63	45.0	77	55.0	140	100.0
Hidrografya Haritaları	47	33.6	93	66.4	140	100.0
Morfografya Haritaları	91	65.0	49	35.0	140	100.0
Kabartma Haritalar	111	79.3	29	20.7	140	100.0
Fiziki Haritalar	121	86.4	19	13.6	140	100.0

Tablo 31’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin “haritalardan yararlanarak ülkemizdeki yer şekillerinin temel özelliklerini ve dağılışı analiz eder” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde ihtiyaç duyulan tematik haritalara yönelik görüşleri incelenmiştir. elde edilen verilere göre ulaşım haritalarına %45.0 oranında, hidrografya haritasına %33.6 oranında, morfografya haritasına %65.0 oranında, kabartma haritalara %79.3 oranında ve fiziki haritalara %86.4 oranında ihtiyaç olduğu saptanmıştır.

Tablo 32

Öğretmenlerin “Türkiye’nin Yer Şekillerinin Oluşum Sürecini İç ve Dış Kuvvetlerle İlişkilendirir” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri

Tematik Haritalar	Evet		Hayır		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Morfografya Haritaları	103	73.6	37	26.4	140	100.0
Fiziki Haritalar	113	80.7	27	19.3	140	100.0
Hidrografya Haritaları	67	47.9	73	52.1	140	100.0
Rüzgar Dağılışı Haritaları	77	55.0	63	45.0	140	100.0
Orman Dağılışı Haritaları	41	29.3	99	70.7	140	100.0
Toprak Haritaları	61	43.6	79	56.4	140	100.0

Tablo 32’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin “türkiye’nin yer şekillerinin oluşum sürecini iç ve dış kuvvetlerle ilişkilendirir” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde ihtiyaç duyulan tematik haritalara yönelik görüşleri incelenmiştir. elde edilen verilere göre morfografya haritasına %73.6 oranında, fiziki haritalara %80.7 oranında, hidrografya haritasına %47.9 oranında, rüzgar dağılışı haritasına %55.0 oranında, orman dağılışı haritalarına %29.3 oranında ve toprak haritasına %43.6 oranında ihtiyaç olduğu saptanmıştır.

Tablo 33

Öğretmenlerin “Haritalar Kullanarak Türkiye’nin İklimini Etkileyen Faktörler Hakkında Çıkarımlarda Bulunur” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri

Tematik Haritalar	Evet		Hayır		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Hidrografi Haritaları	64	45.7	76	54.3	140	100.0
Orman Dağılışı Haritaları	61	43.6	79	56.4	140	100.0
Çevre Kirliliği Dağılışı Haritaları	47	33.6	93	66.4	140	100.0
İklim Tipleri Haritaları	124	88.6	16	11.4	140	100.0
İklim Kuşakları Haritaları	114	81.4	26	18.6	140	100.0
Basınç Haritaları	95	67.9	45	32.1	140	100.0

Tablo 33’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin “haritalar kullanarak Türkiye’nin iklimini etkileyen faktörler hakkında çıkarımlarda bulunur” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde ihtiyaç duyulan tematik haritalara yönelik görüşleri incelenmiştir. elde edilen verilere göre hidrografi haritasına %45.7 oranında, orman dağılışı haritasına %43.6 oranında, çevre kirliliği dağılışı haritasına %33.6 oranında, iklim tipleri haritalarına %88.6 oranında, iklim kuşakları haritalarına %81.4 oranında ve basınç haritalarına % 67.9 oranında ihtiyaç olduğu saptanmıştır.

Tablo 34

Öğretmenlerin “İklime Ait Kanıtlardan Yararlanarak Türkiye De Görülen İklim Tiplerinin Özellikleri Hakkında Çıkarımlarda Bulunur” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri

Tematik Haritalar	Evet		Hayır		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Hidrografi Haritaları	88	62.9	52	37.1	140	100.0
Orman Dağılışı Haritaları	99	70.7	41	29.3	140	100.0
Hava Kirliliği Haritaları	66	47.1	74	52.9	140	100.0
Basınç Haritaları	114	81.4	26	18.6	140	100.0

Tablo 34’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin “iklime ait kanıtlardan yararlanarak türkiye de görülen iklim tiplerinin özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde ihtiyaç duyulan tematik haritalara yönelik görüşleri incelenmiştir. elde edilen verilere göre hidrografi haritasına %62.9 oranında, orman dağılışı haritasına %70.7 oranında, hava kirliliği haritasına %47.1 oranında ve basınç haritalarına % 81.4 oranında ihtiyaç olduğu saptanmıştır.

Tablo 35

Öğretmenlerin “Tablolar, Grafikler ve Haritalardan Yararlanarak Türkiye’deki İklim Elemanlarının Özellikleri Hakkında Çıkarımlarda Bulunur” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri

Tematik Haritalar	Evet		Hayır		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Sıcaklık Haritaları	130	92.9	10	7.1	140	100.0
İzoterm Haritaları	107	76.4	33	23.6	140	100.0
Nem Haritaları	117	83.6	23	16.4	140	100.0
Basınç Haritaları	123	87.9	17	12.1	140	100.0
Yağış Haritaları	125	89.3	15	10.7	140	100.0

Tablo 35’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin “tablolar, grafikler ve haritalardan yararlanarak türkiye’deki iklim elemanlarının özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde ihtiyaç duyulan tematik haritalara yönelik görüşleri incelenmiştir. elde edilen verilere göre sıcaklık haritasına %92.9 oranında, izoterm haritasına %76.4 oranında, nem haritalarına %83.6 oranında, basınç haritalarına %87.9 oranında ve yağış haritalarına %89.3 oranında ihtiyaç olduğu saptanmıştır.

Tablo 36

Öğretmenlerin “Dünyadaki Farklı Bölge Örneklerini, Özellikleri ve Bölge Belirlemede Kullanılan Kriterler Açısından Analiz Eder” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri

Tematik Haritalar	Evet		Hayır		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Fiziki Haritalar	99	70.7	41	29.3	140	100.0
Siyasi Haritalar	99	70.7	41	29.3	140	100.0
Hidrografya Haritaları	117	83.6	23	16.4	140	100.0
Ulaşım Haritaları	123	87.9	17	12.1	140	100.0
Yükseklik Dağılışı Haritaları	125	89.3	15	10.7	140	100.0
Ekonomik Faaliyetleri Gösteren Haritalar	115	82.1	25	17.9	140	100.0
Maden Haritaları	94	67.1	46	32.9	140	100.0
Kültürel Haritalar	101	72.1	39	27.9	140	100.0
Turizm Haritaları	93	66.4	47	33.6	140	100.0

Tablo 36’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin “dünyadaki farklı bölge örneklerini, özellikleri ve bölge belirlemede kullanılan kriterler açısından analiz eder” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde ihtiyaç duyulan tematik haritalara yönelik görüşleri incelenmiştir. elde edilen verilere göre fiziki haritalara %70.7 oranında, siyasi haritalara %70.7 oranında, hidrografya haritasına %83.6 oranında, ulaşım haritasına %87.9 oranında, yükseklik dağılışı haritasına %89.3 oranında, ekonomik faaliyetleri gösteren haritalara %82.1 oranında, maden haritalarına %67.1 oranında, kültürel haritalara %72.1 oranında ve turizm haritalarına %66.4 oranında ihtiyaç olduğu saptanmıştır.

Tablo 37

Öğretmenlerin “Çeşitli Ölçeklerdeki Bölge Örneklerini Kullanarak Bölge Sınırlarının Amaca Göre Değişebilirliğini Açıklar” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri

Tematik Haritalar	Evet		Hayır		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Fiziki Haritalar	98	70.0	42	30.0	140	100.0
Siyasi Haritalar	107	76.4	33	23.6	140	100.0
Hidrografi Haritaları	42	30.0	98	70.0	140	100.0
Ulaşım Haritaları	88	62.9	52	37.1	140	100.0
Yükseklik Dağılışı Haritaları	53	37.9	87	62.1	140	100.0
Ekonomik Faaliyetleri Gösteren Haritalar	115	82.1	25	17.9	140	100.0
Maden Haritaları	87	62.1	53	37.9	140	100.0
Kültürel Haritalar	88	62.9	52	37.1	140	100.0

Tablo 37’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin “çeşitli ölçeklerdeki bölge örneklerini kullanarak bölge sınırlarının amaca göre değişebilirliğini açıklar” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde ihtiyaç duyulan tematik haritalara yönelik görüşleri incelenmiştir. elde edilen verilere göre fiziki haritalara %70.0 oranında, siyasi haritalara %76.4 oranında, hidrografi haritasına %30.0 oranında, ulaşım haritasına %62.9 oranında, yükseklik dağılışı haritasına %37.9 oranında, ekonomik faaliyetleri gösteren haritalara %82.1 oranında, maden haritalarına %62.1 oranında ve kültürel haritalara %62.9 oranında ihtiyaç olduğu saptanmıştır.

Tablo 38

Öğretmenlerin “Haritalardan Yararlanarak Çeşitli Coğrafi Kriterlerle Belirlenmiş Bölgelerde Bulunan Ülkeleri Ayırt Eder” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri

Tematik Haritalar	Evet		Hayır		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Fiziki Haritalar	92	65.7	48	34.3	140	100.0
Siyasi Haritalar	117	83.6	23	16.4	140	100.0
Hidrografya Haritaları	36	25.7	104	74.3	140	100.0
Ulaşım Haritaları	77	55.0	63	45.0	140	100.0
Yükseklik Dağılışı Haritaları	42	30.0	98	70.0	140	100.0
Ekonomik Faaliyetleri Gösteren Haritalar	95	67.9	45	32.1	140	100.0
Maden Haritaları	87	62.1	53	37.9	140	100.0
Kültürel Haritalar	92	65.7	48	34.3	140	100.0
Turizm Haritaları	82	58.6	58	41.4	140	100.0

Tablo 38’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin “haritalardan yararlanarak çeşitli coğrafi kriterlerle belirlenmiş bölgelerde bulunan ülkeleri ayırt eder” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde ihtiyaç duyulan tematik haritalara yönelik görüşleri incelenmiştir. elde edilen verilere göre fiziki haritalara %65.7 oranında, siyasi haritalara %83.6 oranında, hidrografya haritasına %25.7 oranında, ulaşım haritasına %55.0 oranında, yükseklik dağılışı haritasına %30.0 oranında, ekonomik faaliyetleri gösteren haritalara %67.9 oranında, maden haritalarına %62.1 oranında ve kültürel haritalara %65.7 oranında ihtiyaç olduğu saptanmıştır.

Tablo 39

Öğretmenlerin “İnsanların Gereksinimlerinden Yola Çıkarak Doğal Çevreyi Kullanma Biçimlerini Örneklendirir” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri

Tematik Haritalar	Evet		Hayır		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Çevre Kirliliği Dağılışı Haritaları	117	83.6	23	16.4	140	100.0
Sanayi Haritaları	119	85.0	21	15.0	140	100.0
Nüfus Haritaları	66	47.1	74	52.9	140	100.0
Ulaşım Haritaları	100	71.4	40	28.6	140	100.0
Turizm Dağılışı Haritaları	95	67.9	45	32.1	140	100.0
Ekonomik Faaliyetleri Gösteren Haritalar	120	85.7	20	14.3	140	100.0
Maden Haritaları	104	74.3	36	25.7	140	100.0
Kültürel Haritalar	71	50.7	69	49.3	140	100.0

Tablo 39’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin “insanların gereksinimlerinden yola çıkarak doğal çevreyi kullanma biçimlerini örneklendirir” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde ihtiyaç duyulan tematik haritalara yönelik görüşleri incelenmiştir. elde edilen verilere göre çevre kirliliği dağılışı haritasına %83.6 oranında, sanayi haritasına %85.0 oranında, nüfus haritasına %47.1 oranında, ulaşım haritasına %71.4 oranında, turizm dağılışı haritasına %67.9 oranında, ekonomik faaliyetleri gösteren haritalara %85.7 oranında, maden haritalarına %74.3 oranında ve kültürel haritalara %50.7 oranında ihtiyaç olduğu saptanmıştır.

Tablo 40

Öğretmenlerin “Doğal Çevrenin İnsan Faaliyetlerine Etkilerini ve İnsanların Doğal Çevreye Uyum Süreçlerini Karşılıklı İlişkileri Çerçevesinde Analiz Eder” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri

Tematik Haritalar	Evet		Hayır		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Çevre Kirliliği Dağılışı Haritaları	112	80.0	28	22.1	140	100.0
Sanayi Haritaları	109	77.9	31	22.1	140	100.0
Nüfus Haritaları	78	55.7	62	44.3	140	100.0
Ulaşım Haritaları	95	67.9	45	32.1	140	100.0
Turizm Dağılışı Haritaları	91	65.0	49	35.0	140	100.0
Ekonomik Faaliyetleri Gösteren Haritalar	115	82.1	25	17.9	140	100.0
Maden Haritaları	90	64.3	50	35.7	140	100.0
Kültürel Haritalar	78	55.7	62	44.3	140	100.0

Tablo 40’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin “doğal çevrenin insan faaliyetlerine etkilerini ve insanların doğal çevreye uyum süreçlerini karşılıklı ilişkileri çerçevesinde analiz eder” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde ihtiyaç duyulan tematik haritalara yönelik görüşleri incelenmiştir. elde edilen verilere göre çevre kirliliği dağılışı haritasına %80.0 oranında, sanayi haritasına %77.9 oranında, nüfus haritasına %55.7 oranında, ulaşım haritasına %67.9 oranında, turizm dağılışı haritasına %65.0 oranında, ekonomik faaliyetleri gösteren haritalara %82.1 oranında, maden haritalarına %64.3 oranında ve kültürel haritalara %55.7 oranında ihtiyaç olduğu saptanmıştır.

Tablo 41

Öğretmenlerin “Örneklerden Yararlanarak Doğal Ortamda İnsan Etkisiyle Meydana Gelen Değişimlerin Sonuçlarını Analiz Eder” Kazanımının Öğrencilere Verilme Sürecinde İhtiyaç Duyulan Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri

Tematik Haritalar	Evet		Hayır		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Çevre Kirliliği Dağılışı Haritaları	127	90.7	13	9.3	140	100.0
Sanayi Haritaları	115	82.1	25	17.9	140	100.0
Nüfus Haritaları	74	52.9	66	47.1	140	100.0
Ulaşım Haritaları	94	67.1	46	32.9	140	100.0
Turizm Dağılışı Haritaları	89	63.6	51	36.4	140	100.0
Ekonomik Faaliyetleri Gösteren Haritalar	110	78.6	30	21.4	140	100.0
Maden Haritaları	98	70.0	42	30.0	140	100.0
Kültürel Haritalar	78	55.7	62	44.3	140	100.0

Tablo 41’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin “örneklerden yararlanarak doğal ortamda insan etkisiyle meydana gelen değişimlerin sonuçlarını analiz eder” kazanımının öğrencilere verilme sürecinde ihtiyaç duyulan tematik haritalara yönelik görüşleri incelenmiştir. elde edilen verilere göre çevre kirliliği dağılışı haritasına %90.7 oranında, sanayi haritasına %82.1 oranında, nüfus haritasına %52.9 oranında, ulaşım haritasına %67.1 oranında, turizm dağılışı haritasına %63.6 oranında, ekonomik faaliyetleri gösteren haritalara %78.6 oranında, maden haritalarına %70.0 oranında ve kültürel haritalara %55.7 oranında ihtiyaç olduğu saptanmıştır.

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmaya katılan coğrafya öğretmenlerinin vermiş oldukları cevaplara ait sonuçlara ve önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuçlar

Araştırma kapsamında uygulanan anket sonucuna göre elde edilen verilerin analiz edilmesi ile aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

- Ortaöğretim dokuzuncu sınıf coğrafya ders müfredatında yer alan kazanımların öğrencilere verilme sürecinde tematik harita ihtiyacı konusunda görüşlerine başvurulmuş öğretmenler tematik haritalara ihtiyaç olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerin 5’li Likert ölçeğine (Hiç, Az, Orta, Çok, Tam) göre hazırlanmış ankete vermiş oldukları cevaplar incelenmiş ve genel olarak kazanımların öğrencilere verilmesi sırasında tematik harita ihtiyacı “Çok” düzeyindedir. Tematik harita ihtiyacının en fazla olduğu kazanım “Eş yükselti eğrilerini yer şekillerinin temel özellikleriyle ilişkilendirir” kazanımı ve ihtiyacın en az olduğu kazanım ise “Doğal unsurların yaşantısındaki etkisinden yola çıkarak doğa ve insan ilişkisini anlamlandırır” kazanımıdır.

- Ortaöğretim dokuzuncu sınıf coğrafya ders müfredatında yer alan kazanımların öğrencilere verilme sırasında, öğretmenler tarafından kullanılan kaynaklarda yer alan tematik haritalar ihtiyacı karşılamamaktadır. Öğretmenlerin ankete vermiş oldukları cevaplar incelenmiş ve mevcut durumunda kullanılan kaynaklarda yer alan tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumu “Orta” düzeydedir. Öğretmenlerin dokuzuncu sınıf coğrafya ders müfredatında yer alan kazanımların öğrencilere verilme sürecinde kullandıkları kaynaklarda yer alan tematik haritaların ihtiyacı karşılama durumu incelendiğinde, ihtiyacı karşılama durumunun en fazla olduğu kazanım “İklimle ait kanıtlardan yararlanarak Türkiye’de görülen iklim tiplerinin özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur” kazanımı ve ihtiyacı karşılama durumunun en az olduğu kazanım ise “Doğal unsurların yaşantısındaki etkisinden yola çıkarak doğa ve insan ilişkisini anlamlandırır” kazanımıdır.

- Ortaöğretim dokuzuncu sınıf coğrafya ders müfredatında yer alan kazanımların öğrencilere verilme sürecinde öğretmenler tarafından ihtiyaç olarak belirtilen tematik haritalar; Arazi kullanım haritası, Basınç haritaları, Coğrafi bölge haritası, Çevre

kirliliği dağılışı haritaları, Deprem haritası, Dünya ve Türkiye fiziki haritaları, Dünya'nın yıllık Ocak ve Temmuz ayları sıcaklık dağılışı haritası, Dünyadaki başlıca yerel rüzgârlara ait haritaları, Dünyanın tektonik haritası, Eğim haritası, Ekonomik faaliyetleri gösteren haritalar, Eş yükselti eğrileri haritası, Hidrografya haritası, İklim kuşakları haritaları, İklim tipleri dağılışı haritası, İlk yerleşim alanlarını gösteren haritalar, İzoterm haritaları, Jeoloji haritası, Jeolojik zamanlara göre kıtalar üzerindeki fosil dağılışı haritası, Jeomorfoloji haritası, Kabartma haritalar, Kültürel haritalar, Levhalar üzerindeki fosillerin dağılışı haritası, Maden haritaları, Madenlerin dağılışı haritası, Mesken tipleri dağılışı haritası, Model küre, Morfografya haritası, Nem haritaları, Nem oranlarının dağılışı haritası, Nüfus haritaları, Nüfus dağılışı haritası, Nüfus yoğunluğu haritası, Ocak ve Temmuz aylarına ait izoterm haritaları, Orman dağılışı haritaları, Rüzgar dağılışı haritaları, Sanayi haritaları, Sıcaklık dağılışı haritası, Sıcaklık kuşakları haritası, Siyasi haritalar, Tarihi haritalar, Toprak haritası, Turizm haritaları, Ulaşım haritaları, Volkanizma haritaları, Yağış dağılışı haritası, Yağış haritaları, Yaşam alanına elverişsiz alanlarını gösteren haritalar, Yaşam alanlarının dağılışı haritası, Yerleşim yerleri dağılışı haritası, Yükseklik dağılışı haritası, Zirai nüfus yoğunluğu haritası şeklinde sıralanmaktadır.

5.2. Öneriler

- Coğrafya öğretmenlerine yönelik olarak coğrafya eğitiminde tematik harita kullanımının önemini anlatacak kurslar ve seminerler verilmelidir.
- Öğretmenlerin ihtiyaç olarak belirttiği tematik haritalar okullar tarafından belirlenerek gerekli tematik harita ihtiyacı karşılanmalıdır.
- Ortaöğretim kurumlarında bulunan tematik haritaların uygun koşullarda korunabilmesi ve her an kullanıma hazır durumda bulundurulması için fiziki ortamın oluşturulması gerekmektedir.
- Coğrafya ders kitaplarında yer alan tematik haritalar konuların amacına ve öğrenci seviyelerine uygun olacak şekilde özenle seçilmeli ve ders kitaplarının arka bölümüne konular ile ilgili ihtiyaç duyulan tematik haritalar koyulmalıdır.
- MEB tarafından öğrencilere verilen ders kitaplarının yanı sıra konular ile ilgili tematik haritaların yer aldığı atlaslar hazırlanmalı ve öğrencilere dağıtılmalıdır.

- Bu çalışma dokuzuncu sınıf coğrafya dersi müfredatındaki tematik harita ihtiyacını öğretmen görüşlerine göre belirlemek için yapılmıştır. Aynı yöntem kullanılarak bu araştırma onuncu, onbirinci ve onikinci sınıflara da uygulanabilir.

KAYNAKÇA

- Alfares, R.V. and Kenny, A.D. (2009). SPSS programs for the measurement of nonindependence in standard dyadic designs. *Behavior Research Methods*, 41(3), 47-54.
- Akar, B. (2008). *İlköğretim Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Harita Kullanma Düzeylerinin ve Harita Kullanımına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay. Web: <http://tez2.yok.gov.tr/> adresinden 27 Ağustos 2010'da alınmıştır.
- Akgül, A. ve Çevik, O. (2005). İstatistiksel Analiz Teknikleri. Ankara: Emek Yayınevi.
- Akkuş, M. (2008). *Coğrafya Dersi Öğretim Programının (2005) Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara. Web: <http://tez2.yok.gov.tr/> adresinden 27 Ağustos 2010'da alınmıştır.
- Avcı, İ. (2008). *Ortaöğretim Dokuzuncu Sınıf Coğrafya Programının Uygulanabilirliğinin Öğrenci ve Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara. Web: <http://tez2.yok.gov.tr/> adresinden 27 Ağustos 2010'da alınmıştır.
- Barth, J. L. ve Demirtaş, A. (1997). İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretimi Kaynak Üniteler. YÖK Dünya Bankası, Milli Eğitimi Geliştirme Projesi, Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi, Ankara.
- Bednarz, S., Acheson, G. and Bednarz, R. (2006). Maps and Map Learning in Social Studies. *Social Education*, 70 (7), 398- 404.

Bilgin, T. (1996). *Genel Kartografya*. İstanbul: Filiz Kitabevi.

Budanur, T. (2004). *Coğrafya Öğretiminde Görsel Araçlardan Grafiklerin Etkili ve Yerinde Kullanımı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Buğdaycı, İ. ve Bildirici, İ.Ö. (2009, 11-15 Mayıs). *Harita Kullanımının Coğrafya Eğitimindeki Önemi*. TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası 12. Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayında Sunuldu, Ankara.

Büyüköztürk, Ş. (2009). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. (Onuncu Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Chanlin, L. (1996). Enhancing Computer Graphics Through Metaphorical Elaboration. *Journal of Instructional Psychology*, 23(3), 196-203.

Çilenti, K. (1988). *Eğitim Teknolojisi ve Öğretim*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.

Çilenti, K. ve Özçelik, A. (1991). *Biyoloji Öğretimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayını.

Çelik, E. (2007). *Ortaöğretim Coğrafya Derslerinde Bilgisayar Destekli Animasyon Kullanımının Öğrenci Başarısına Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Demiralp, N. (2006). *Coğrafya Öğretiminde Gösteri Yöntemi Kullanılarak Harita ve Küre Kullanım Becerilerinin Geliştirilmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Demiralp, N. (2007). *Coğrafya Eğitiminde Öğretim Materyalleri*, S.Karabağ ve S.Şahin. (Editörler). *Kuram ve Uygulamada Coğrafya Eğitimi*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Demirel, Ö. (2005). *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme, Öğretme Sanatı*. (Sekizinci

- Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demirel, Ö. ve Altun, E. (Editörler). (2007). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demirel, Ö., Seferoğlu, S.S. ve Yağcı, E. (2004). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. (Beşinci Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Doğanavşargil, Ö. ve Vahip, I. (2007). Fiziksel Eş Şiddetini Belirlemede Klinik Görüşme Yöntemi. *Klinik Psikiyatri*, 10, 125-136.
- Dumlu, A., (2006). *Coğrafya Eğitiminde Araç-Gereç ve Materyal Kullanmanın Önemi ve Liselerin Durumu*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Ediger, M. (1998). Maps and Globes in the Social Studies. *Journal of the Middle States Council for the Social Studies*, 133- 146.
- Ergin, A. (1995). *Öğretim Teknolojisi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Eroğlu, S. (2006). *Görsel ve İşitsel Materyal Kullanımının Ortaöğretim 3. Sınıf Öğrencilerinin Biyoteknoloji ile İlgili Kavramları Öğrenmeleri ve Tutumları Üzerine Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Evanthia, C.M., Byron, P.B., Vassiliki and Filippakopoulou, P.V. (2004). The Ability of Elementary School Children to Analyse General Reference and Thematic Maps. *Cartographica*, 39, 65-88.
- Güngördü, E. (2001). *Liselerde Coğrafya Dersi Öğretimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Güngördü, E. (2003a). Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarındaki Coğrafya Ünitelerinde Sunulan Görsel Materyallerin Doğruluk İlkesi Yönünden Değerlendirilmesi.

Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Klavuzu. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

Güngördü, E. (2003b). Öğretimde Görsellik ve Görsel Araçlarda Bulunması Gereken Özellikler. *Milli Eğitim Bakanlığı Milli Eğitim Dergisi*, 157, 70-74.

Güngördü, E. (2006). *Coğrafyada Öğretim Yöntemleri ve Çağdaş Öğretim Yaklaşımları*. (İkinci Baskı). Ankara: Asil Yayın Dağıtım.

Güngördü, E. (2008). *Eğitim Fakülteleri İçin Harita Bilgisi ve Uygulamaları*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.

Güngördü, E. (2011). *Üniversiteler İçin Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası*. (Beşinci Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Gürsoy, C.R. (1961). *Kartoğrafya. Cilt 1. Projeksiyonlar*. Ankara: Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Yayınları.

İnal, N. (2006). *İnternet Ortamında Tematik Harita Sunumu*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

İzbırak, R. (1992). *Coğrafi Terimler Sözlüğü*. İstanbul: Milli Eğitim Yayınları.

Jacob, T.R. (2011). An Experiment to Test the Feasibility and Quality of a Web-Based Questionnaire of Teachers. *Evaluation Review*, 35(1), 40-70.

Karabağ, S. ve Şahin, S. (2007). Coğrafya Dersi Öğretim Programı., S.Karabağ ve S.Şahin. (Editörler). *Kuram ve Uygulamada Coğrafya Eğitimi*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Karakaş Özür, N. (2007). Coğrafya Eğitiminde Öğrenme/Öğretme Süreçleri., S.Karabağ ve S.Şahin. (Editörler). *Kuram ve Uygulamada Coğrafya Eğitimi*. Ankara: Gazi Kitabevi.

- Kayan, İ. (2000). Türkiye Üniversitelerinde Coğrafya Eğitimi. *Ege Coğrafya Dergisi*, 11, 7-22.
- Kılıç, A. (2006). İlköğretim Ders Kitaplarındaki Resimlerin Çocuğun Görsel Sanat Eğitimine Katkıları. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24-29.
- Kızılçaoğlu, A. ve Taş, H.İ. (2007). İlk Ve Ortaöğretimde Coğrafya Eğitimi Ve Öğretiminde Model Küre Kullanımı. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18.
- Koç, H. (2008). *Coğrafya Öğretim Programındaki Kazanımların Öğrencilerin Harita Beceri Düzeyleri Üzerine Etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Koçak, E. (1985). *Kartoğrafya*. (İkinci Baskı). Trabzon: Karadeniz Üniversitesi Basımevi.
- Küçükahmet, L. (2003). *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Lara-Porras, M.A., Ramos-Abalos, E., Raya-Miranda, R., Sanchez-Borrego, I. and Tarira-Blanco, A. (2009). New Methodologies in Statistics: A Different Way of Sturying SPSS. *Revista Investigación Operacional*, 30(3), 279-283.
- Lisio, D.A. and Russo, F. (2010). Thematic Maps for Land-Use Planning and Policy Decisions in the Calaggio Stream Catchment Area. *Journal of Maps*, 68-83.
- Long, E., McDonald, S., Tate, R., Togher, L. and Bornhofen, C. (2008). Assessing Social Skills in People With Very Severe Traumatic Brain Injury: Validity of the Social Performance Survey Schedule (SPSS). *Brain Impairment*, 9(3), 274-281.

- Low, J. and Sherrard, P.A.D. (1999). Portrayal of women in sexuality and marriage and family textbooks: A content analysis of photographs from the 1970's to the 1990's. *Sex Roles*, 40, 309-318.
- MacEachren, A.M. (2004). *How Maps Work*. New York: The Guilford Press.
- Marcus, D.A. and Sherri L.W. (2010). Teaching Introduction to American Government/ Politics, What We Learn from the Visual Images in Textbooks. *Journal of Political Science Education*, 6, 1-18.
- Michaelidou, C.E., Nakos, P.B. and Filippakopoulou, P.V. The Ability of Elementary School Children to Analyse General Reference and Thematic Maps. *Cartographica*, 39, 65-88.
- Milli Eitim Bakanlığı. (2005). *Coğrafya Dersi Öğretim Programı ve Klavuzu*. Ankara: Milli Eğitim Yayınları.
- Orcan, S. (1989). *Kartoğrafya El Kitabı*. Ankara: Harita Genel Komutanlığı Yayınları.
- Orhan, H. ve Yüksel, H. (2007). Burdur İli Su Ürünleri Tüketimi Anket Uygulaması. *Süleyman Demirel Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 5(1), 1-7.
- Orhunbilge, N. (1997). *Örnekleme Yöntemleri ve Hipotez Testleri*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Yayınları.
- Oruç, Ş., Tokcan, H. ve Demirkaya, H. (2006). *Yapılandırmacı Yaklaşımına Bir Örnek: Osmanlı Dönemi Coğrafya ve Coğrafya Öğretimi*. Ankara: Beyazkalem Yayıncılık.
- Oyeyemi, M.G., Adewara, A.A. and Adeyemi, A.R. (2010). Complex Survey Data Analysis: A Comparison of SAS, SPSS and STATA. *Asian Journal of Mathematics and Statistics*, 33-39.

- Özdamar, K. (2002). SPSS Paket Programları. Eskişehir: Kaan Kitabevi.
- Öztürk, M. (2004). *Öğretimi Planlama – Uygulama ve Değerlendirme*. Ankara: Bizim Büro Basımevi.
- Şahin, C. (2000). *Coğrafyaya Giriş*. Ankara: Gündüz Eğitim Yayınları.
- Şahin, S. (2010). Coğrafya’da Çağdaş Öğretim Yaklaşımları. R. Özey ve S. İncekara. (Editörler). *Coğrafya Eğitiminde Kavram ve Değişimler*. Ankara: Pegem Akademi.
- Şahin, T.Y. ve Yıldırım, S. (1999). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şendil, S. (2011). *İlköğretim 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Üç Boyutlu Plastik Kabartma Haritanın Öğrenmeye Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Şengün, T. ve Turan M. (2004). Coğrafya Eğitiminde Bilgisayar Destekli Ders Sunumunun Öğrenmedeki Rolünün Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 3.
- Şchiopu, D., Petre, G. E. and Negoia, C. (2009). Weather Forecast using SPSS Statistical Methods. *Buletinul*, 1, 97-100.
- Şimşek, N. (2002). *Derste Eğitim Teknolojisi Kullanımı*. (İkinci Baskı). İstanbul: Nobel Yayın dağıtım.
- Taş, H.İ. (2008). Zihin Haritaları, Harita Okuma Becerisi ve Görselleştirme., R.Özey ve A.Demirci. (Editörler). *Coğrafya Öğretiminde Yöntem ve Yaklaşımlar*. İstanbul: Aktif Yayınevi.

- Tokcan, H. ve Oruç, Ş. (2009). Osmanlı Devleti Son Dönemlerinde Coğrafya Öğretimi: Buluş Yoluyla Öğretime Bir Örnek. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(3), 1013-1024.
- Top, E. (2009). *Ortaöğretim Coğrafya Ders Kitaplarının Niteliği Hakkında Öğretmen Görüşlerinin Tespit Edilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon. Web: <http://tez2.yok.gov.tr/> adresinden 27 Ağustos 2010'da alınmıştır.
- Ural, A. ve Kılıç, İ. (2006). *Bilimsel Araştırma Süreci ve Spss İle Veri Analizi*. (İkinci Baskı). Ankara: Detay yayıncılık.
- Yalçinkaya, E. (2004). *İlköğretim Okulu Yedinci Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Yer Alan Haritaların Nitelikleri ve Kullanılabilirlik Düzeylerine İlişkin Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara. Web: <http://tez2.yok.gov.tr/> adresinden 27 Ağustos 2010'da alınmıştır.
- Yalın, İ.H. (2009). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. (Yirmibirinci Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Yaşar, O., ve Seremet, M. (2007). A Comparative Analysis Regarding Pictures Included in Secondary School Geography Textbooks Taught in Turkey. *International Research in Geographical and Environmental Education*, 2.
- Yazıcı, K. (2005). Sosyal Bilgilerde Kullanılan Görsel Araçlar: Haritalar - Küreler, Resimler, Tablolar ve Grafikler. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15, 651-662.
- Yüzer, A.F. (1996). *Olasılık ve İstatistik*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Zurlo, C.M., Pes, D. and Siegrist, J. (2010). Validity and Reliability Of The Effort Reward İmbalance Questionnaire in A Sample Of 673 Italian Teachers. *Int Arch Occup Environ Health*, 83, 665–674.

Web: <http://www.icaci.com.tr> 10 Ağustos 2011 tarihinde alınmıştır.

Web: <http://www.hgk.msb.gov.tr> 10 Ağustos 2011 tarihinde alınmıştır.

Web: <http://www.mta.gov.tr> 10 Ağustos 2011 tarihinde alınmıştır.

Web: <http://www.pamukkale.gov.tr> 10 Ağustos 2011 tarihinde alınmıştır.

Web: <http://tr.wikipedia.org/> 10 Ağustos 2011 tarihinde alınmıştır.

EKLER

Ek1: Onaylı İzin Belgesi

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

BÖLÜM : İstatistik Bölümü

SAYI : B.08.4.MEM.0.06.22.00-60599/ 26576

30/03/2011

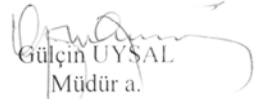
KONU : Araştırma İzni
Mustafa ÜNAY

GAZİ ÜNİVERSİTESİNE
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü)

- İlgi : a) MEB Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine
Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi.
b) Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsünün 24/03/2011 tarih ve 2584 sayılı yazısı.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Mustafa ÜNAY' ın
"Ortaöğretim coğrafya dersi müfredatında tematik harita ihtiyacının öğretmen
görüşlerine göre değerlendirilmesi" konulu tezi ile ilgili çalışma yapma isteği
Müdürlüğümüzce uygun görülmüş ve araştırmanın yapılacağı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne
bilgi verilmiştir.

Mühürlü anketler (12 sayfadan oluşan) ekte gönderilmiş olup, uygulama yapılacak
sayıda çoğaltılması ve çalışmanın bitiminde iki örneğinin (CD/disket) Müdürlüğümüz
İstatistik Bölümüne gönderilmesini rica ederim.

Gülçin UYSAL
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

EKLER :
Anket (12 sayfa)

Ek2: Onaylı Anket Soruları

ORTAÖĞRETİM 9.SINIF COĞRAFYA DERSİ MÜFREDATINDA TEMATİK HARİTA İHTİYACINA YÖNELİK ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ Değerli katılımcı, "Ortaöğretim Coğrafya Dersi Müfredatında Tematik Harita İhtiyacının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi" konulu bir araştırma yapmaktayım. Uygulamanın içinde olan sizlerin görüş ve eğilimleri araştırmanın sonuçları bakımından büyük önem taşımaktadır. Araştırmanın gerçekleştirilmesinde değerli görüşlerinizle katkıda bulunacağınız için teşekkür eder, saygılarımı sunarım. Mustafa UNAY Gazi Üniversitesi Yüksek Lisans Öğrencisi	6. Haftada toplam kaç saat Coğrafya dersine gırıyorsunuz? () 1-5 saat () 6-10 Saat () 11-15 saat () 16-20 saat () 21 saat ve üzeri 7. Coğrafya Öğretmenliğini seçme nedeninizi belirtiniz. () İdealim olduğu için seçtim. () Orta öğretimdeki alanıma uyduğu için seçtim. () Ailemin ve çevremın isteği üzerine seçtim. () Diğer..... 8. Bu güne kadar coğrafya veya coğrafya öğretimi konusunda yurt içi veya yurt dışında herhangi bir kurs, seminer vb. etkinliğe katıldınız mı? () Evet () Hayır 9. Yukarıdaki soruya cevabınız Evet ise aşağıda belirtiniz. () Yurt içi () Yurt dışı Yılı..... Konusu..... Süresi ve yeri.....
BÖLÜM I 1. Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek 2. Yaşınız: () 21 - 30 () 31 - 40 () 41 - 50 () 51 + üzeri 3. Çalıştığınız kurumu belirtiniz. () Genel lise () Anadolu Lisesi () Fen Lisesi () Meslek Lisesi () Öğretmen Lisesi () Çok Programlı Lise () Diğer..... 4. Öğretmenlikteki Hizmet Surenizi belirtiniz. () 1-5 yıl () 6-10 yıl () 11-15 yıl () 16-20 Yıl () 21 yıl ve üzeri 5. Mezun Olduğunuz Yüksek öğretim Programını belirtiniz. () Eğitim Enstitüsü veya Yüksek Öğretmen Okulu () Eğitim Fakültesi () Fen Edebiyatı Fakültesi () Diğer.....	BÖLÜM II Tematik harita: Coğrafya dersi öğretim programında yer alan kazanımların öğrencilere verilme sürecinde kullanılan tüm haritalardır (Ör: Mülki idare bölümleri haritası, Yağış dağılıt haritası, Morfografya haritası vb)

BÖLÜM III

11. Dokuzuncu sınıf Coğrafya Dersinde yer alan kazanımların öğrencilere verilme sürecinde kullanılan kaynakların tematik harita ihtiyacı karşılayıp karşılamadığını aşağıda verilmiş olan tabloya göre değerlendirmiz.

9.Sınıf coğrafya dersi öğretim programında yer alan kazanımlar	Hilç (1)	Az (2)	Orta (3)	Çok (4)	Tam (5)
A.9.1. Doğal unsurları yaşadığımızdaki etkisinden yola çıkarak doğal ve insan ilişkisini anlamlandırır.					
A.9.2. Doğayı oluşturan dört temel ortamdaki yola çıkarak doğal sistemlerin coğrafyanın konuları içerisindeki yeri belirler.					
A.9.3. Bilgileri haritalara aktarmada kullanılan yöntem ve teknikleri kullanarak amaçları açısından karşılaştırır.					
A.9.4. Koordinat sistemi ve haritayı oluşturan unsurlardan yola çıkarak zaman ve yer ait özellikler hakkında çıkarımlarda bulunur.					
A.9.5. Eş yükselti eğrileriyle çizilmiş bir harita üzerinde ana yer gelişimleri ayırt eder.					
A.9.6. Eş yükselti eğrilerini yer gelişimlerinin temel özellikleriyle ilişkilendirir.					
A.9.7. Dünyanın şekli ve hareketlerinin sonuçlarını farklı iklim kuşaklarının oluşumuna etkileri açısından yorumlar.					
A.9.8. Hava olaylarının oluşum süreçleri ile atmosferin özelliklerini ilişkilendirir.					
A.9.9. Hava durumu ile iklim özelliklerini etkileri açısından karşılaştırır.					
A.9.10. Harita ve grafikleri kullanarak iklim elemanlarının oluşumu ve dağılışı üzerinde etkili olan faktörleri sorgular.					
A.9.11. Harita ve diğer görsel materyallerden yararlanarak farklı iklim tiplerinin özellikleri ve dağılışı hakkında çıkarımlarda bulunur.					
A.9.12. Dünyanın tektonik oluşumundaki değişim ve sürekliliği kanıtlar gösterir.					
A.9.13. Jeolojik zamanların özelliklerini tektonik ilişkilendirecek açıklar.					
A.9.14. İç ve dış kuvvetlerin oluşum süreçlerini açıklar.					
A.9.15. İç ve dış kuvvetleri, farklı yer gelişimlerinin oluşumuna etkileri açısından sınıflandırır.					
B.9.1. İnsan faaliyetlerinden yola çıkarak beşerî sistemlerin coğrafyanın konuları içerisindeki yeri belirler.					
B.9.2. Yerleşmelerin konumunu belirleyen ve gelişimin etkileyen faktörleri geçmiştin günümüze fonksiyonel değişiklikler açısından analiz eder.					
B.9.3. Yerleşme dokü ve tiplerinin oluşumunda etkili olan nedenleri sorgular.					
C.9.1. Harita ve grafikler kullanarak yaşadığı yerleşim biriminin coğrafi özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur.					
C.9.2. Görsel ve yazılı materyallerden yararlanarak yaşadığı yerleşim alanının farklı zaman periyotlarındaki değişim ve sürekliliğini coğrafi açıdan analiz eder.					
C.9.3. Haritalardan yararlanarak ülkemizdeki yer gelişiminin temel özelliklerini ve dağılışı analiz eder.					
C.9.4. Türkiye'nin yer gelişimlerinin oluşum sürecini iç ve dış kuvvetlerle ilişkilendirir.					
C.9.5. Haritalar kullanarak Türkiye'nin iklimin etkileyen faktörleri hakkında çıkarımlarda bulunur.					
C.9.6. İklimle ait kanıtlardan yararlanarak Türkiye'de görülen iklim tiplerinin özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur.					
C.9.7. Tablolar, grafikler ve haritalardan yararlanarak Türkiye'deki iklim elemanlarının özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur.					
D.9.1. Dünyadaki farklı bölge örneklerini, özellikleri ve bölge belirlemede kullanılan kriterler açısından analiz eder.					
D.9.2.Çeşitli ölçeklerdeki bölge örneklerini kullanarak bölge sınırlarının amaca göre değiştirilebilirliğini açıklar.					
D.9.3. Haritalardan yararlanarak çeşitli coğrafi kriterlerle belirlenmiş bölgelerde bulunan ülkeleri ayırt eder.					
E.9.1. İnsanların gereksinimlerinden yola çıkarak doğal çevreyi kullanma biçimlerini açıklar.					
E.9.2. Doğal çevrenin insan faaliyetlerine etkilerini ve insanların doğal çevreye uyum sağlama teknikleri hakkında çıkarımlarda bulunur.					
E.9.3. Örneklerden yararlanarak doğal ortamda insan etkisiyle meydana gelen değişimlerin sonuçlarını analiz eder.					

4

10. Dokuzuncu sınıf Coğrafya Dersi Öğretim Programında yer alan kazanımların öğrencilere verilme sürecinde tematik harita ihtiyacı olup olmadığını aşağıdaki tabloda verilen kriterlere göre değerlendirmiz.

9.Sınıf coğrafya dersi öğretim programında yer alan kazanımlar:	Hilç (1)	Az (2)	Orta (3)	Çok (4)	Tam (5)
A.9.1. Doğal unsurları yaşadığımızdaki etkisinden yola çıkarak doğal ve insan ilişkisini anlamlandırır.					
A.9.2. Doğayı oluşturan dört temel ortamdaki yola çıkarak doğal sistemlerin coğrafyanın konuları içerisindeki yeri belirler.					
A.9.3. Bilgileri haritalara aktarmada kullanılan yöntem ve teknikleri kullanarak amaçları açısından karşılaştırır.					
A.9.4. Koordinat sistemi ve haritayı oluşturan unsurlardan yola çıkarak zaman ve yer ait özellikler hakkında çıkarımlarda bulunur.					
A.9.5. Eş yükselti eğrileriyle çizilmiş bir harita üzerinde ana yer gelişimleri ayırt eder.					
A.9.6. Eş yükselti eğrilerini yer gelişimlerinin temel özellikleriyle ilişkilendirir.					
A.9.7. Dünyanın şekli ve hareketlerinin sonuçlarını farklı iklim kuşaklarının oluşumuna etkileri açısından yorumlar.					
A.9.8. Hava olaylarının oluşum süreçleri ile atmosferin özelliklerini ilişkilendirir.					
A.9.9. Hava durumu ile iklim özelliklerini etkileri açısından karşılaştırır.					
A.9.10. Harita ve grafikleri kullanarak iklim elemanlarının oluşumu ve dağılışı üzerinde etkili olan faktörleri sorgular.					
A.9.11. Harita ve diğer görsel materyallerden yararlanarak farklı iklim tiplerinin özellikleri ve dağılışı hakkında çıkarımlarda bulunur.					
A.9.12. Dünyanın tektonik oluşumundaki değişim ve sürekliliği kanıtlar gösterir.					
A.9.13. Jeolojik zamanların özelliklerini tektonik ilişkilendirecek açıklar.					
A.9.14. İç ve dış kuvvetlerin oluşum süreçlerini açıklar.					
A.9.15. İç ve dış kuvvetleri, farklı yer gelişimlerinin oluşumuna etkileri açısından sınıflandırır.					
B.9.1. İnsan faaliyetlerinden yola çıkarak beşerî sistemlerin coğrafyanın konuları içerisindeki yeri belirler.					
B.9.2. Yerleşmelerin konumunu belirleyen ve gelişimin etkileyen faktörleri geçmiştin günümüze fonksiyonel değişiklikler açısından analiz eder.					
B.9.3. Yerleşme dokü ve tiplerinin oluşumunda etkili olan nedenleri sorgular.					
C.9.1. Harita ve grafikler kullanarak yaşadığı yerleşim biriminin coğrafi özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur.					
C.9.2. Görsel ve yazılı materyallerden yararlanarak yaşadığı yerleşim alanının farklı zaman periyotlarındaki değişim ve sürekliliğini coğrafi açıdan analiz eder.					
C.9.3. Haritalardan yararlanarak ülkemizdeki yer gelişiminin temel özelliklerini ve dağılışı analiz eder.					
C.9.4. Türkiye'nin yer gelişimlerinin oluşum sürecini iç ve dış kuvvetlerle ilişkilendirir.					
C.9.5. Haritalar kullanarak Türkiye'nin iklimin etkileyen faktörleri hakkında çıkarımlarda bulunur.					
C.9.6. İklimle ait kanıtlardan yararlanarak Türkiye'de görülen iklim tiplerinin özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur.					
C.9.7. Tablolar, grafikler ve haritalardan yararlanarak Türkiye'deki iklim elemanlarının özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur.					
D.9.1. Dünyadaki farklı bölge örneklerini, özellikleri ve bölge belirlemede kullanılan kriterler açısından analiz eder.					
D.9.2.Çeşitli ölçeklerdeki bölge örneklerini kullanarak bölge sınırlarının amaca göre değiştirilebilirliğini açıklar.					
D.9.3. Haritalardan yararlanarak çeşitli coğrafi kriterlerle belirlenmiş bölgelerde bulunan ülkeleri ayırt eder.					
E.9.1. İnsanların gereksinimlerinden yola çıkarak doğal çevreyi kullanma biçimlerini açıklar.					
E.9.2. Doğal çevrenin insan faaliyetlerine etkilerini ve insanların doğal çevreye uyum sağlama teknikleri hakkında çıkarımlarda bulunur.					
E.9.3. Örneklerden yararlanarak doğal ortamda insan etkisiyle meydana gelen değişimlerin sonuçlarını analiz eder.					

3

BÖLÜM IV

Bu bölümde coğrafya dersinde yer alan kazanımların öğrenciye verilme sürecinde hangi tematik haritalara ihtiyaç duyduğunuzu belirtiniz. (Birden çok seçeneği işaretleyebilirsiniz.)

12. Doğal unsurların yaşantısındaki etkisinden yola çıkarak doğa ve insan ilişkisini anlamlandırır.

- () Dünya ve Türkiye Fiziki Haritaları
- () Madenlerin dağılışı haritası
- () Nüfus dağılışı haritası
- () Morfografya haritası
- () Hidrografya haritası
- () Toprak haritası
- () Jeoloji haritası
- () Arazi kullanımı haritası
- () Yağış dağılışı haritası
- () Sıcaklık dağılışı haritası
- () Buzulların dağılışı haritası

13. Doğayı oluşturan dört temel ortamdan yola çıkarak doğal sistemlerin coğrafyanın konuları içerisindeki yeri belirler.

- () Dünya ve Türkiye Fiziki Haritaları
- () Madenlerin dağılışı haritası
- () Nüfus dağılışı haritası
- () Morfografya haritası
- () Hidrografya haritası
- () Toprak haritası
- () Jeoloji haritası
- () Arazi kullanımı haritası
- () Yağış dağılışı haritası
- () Sıcaklık dağılışı haritası
- () Buzulların dağılışı haritası

14. Bilgileri haritalara aktarmada kullanılan yöntem ve teknikleri kullanım amaçları açısından karşılaştırır.

- () Kabartma haritalar
- () Yükseklik dağılışı haritası
- () Gölgeli haritalar
- () Siyasi haritalar
- () Dünya ve Türkiye Fiziki Haritaları
- () Ulaşım haritaları
- () Sıcaklık dağılışı haritaları
- () Nüfus dağılışı haritası
- () Madenlerin dağılışı haritası
- () Nüfus dağılışı haritası
- () Morfografya haritası
- () Hidrografya haritası
- () Toprak haritası
- () Jeoloji haritası
- () Eğim haritaları
- () Ormanlık alanların dağılışı haritası

5

15. Koordinat sistemi ve haritayı oluşturan unsurlardan yola çıkarak zaman ve yere ait özellikler hakkında çıkarımlarda bulunur.

- () Dünya ve Türkiye Fiziki Haritaları
- () Topografya haritası
- () Morfografya haritası
- () Hidrografya haritası
- () Model küre
- () Siyasi haritalar
- () Kabartma haritalar
- () Yükseklik dağılışı haritası
- () Jeoloji haritası

16. Eş yükselti eğrileriyle çizilmiş bir harita üzerinde ana yer şekillerini ayırt eder.

- () Dünya ve Türkiye Fiziki Haritaları
- () Topografya haritası
- () Morfografya haritası
- () Hidrografya haritası
- () Model küre
- () Siyasi haritalar
- () Kabartma haritalar
- () Yükseklik dağılışı haritası
- () Jeoloji haritası
- () Eğim haritası

17. Eş yükselti eğrilerini yer şekillerinin temel özellikleriyle ilişkilendirir.

- () Dünya ve Türkiye Fiziki Haritaları
- () Topografya haritası
- () Eğim haritası
- () Eş yükselti eğrileri haritası
- () Kabartma haritalar
- () Yükseklik dağılışı haritası
- () Topografya haritası
- () Morfografya haritası
- () Hidrografya haritası
- () Jeoloji haritası

18. Dünyanın şekli ve hareketlerinin sonuçlarını farklı iklim kuşaklarının oluşumuna etkileri açısından yorumlar.

- () Dünya ve Türkiye Fiziki Haritaları
- () Dünyanın tektonik haritası
- () Yükseklik dağılışı haritası
- () Gezegenler haritası
- () Sıcaklık kuşakları haritası
- () Morfografya haritası
- () Hidrografya haritası
- () Toprak haritası
- () Jeoloji haritası
- () Dünyanın yıllık ocak ve temmuz ayları sıcaklık ve yağış dağılışı haritası

6

19. Hava olaylarının oluşum süreçleri ile atmosferin özelliklerini ilişkilendirir.

- () Yükseklik dağılışı haritası
- () Basınç haritaları
- () Ocak ve temmuz aylarına ait izoterm haritaları
- () Sıcaklık dağılışı haritaları
- () Nüfus dağılışı haritası
- () Macinlerin dağılışı haritası
- () Nüfus dağılışı haritası
- () Morfografi haritası
- () Hidrografi haritası
- () Toprak haritası
- () Jeoloji haritası
- () Nem oranlarının dağılışı haritaları
- () Rüzgâr haritaları
- () Çöllerin dağılışı haritası
- () Buzulların dağılışı haritası

20. Hava durumu ile iklim özelliklerini etkileri açısından karşılaştırır.

- () Dnyadaki başlıca iklim tiplerinin dağılışı haritaları
- () Basınç haritaları
- () Ocak ve temmuz aylarına ait izoterm haritaları
- () Sıcaklık dağılışı haritaları
- () Dnyadaki başlıca yerel rüzgârlara ait dağılışı haritaları
- () Madenlerin dağılışı haritası
- () Nüfus dağılışı haritası
- () Morfografi haritası
- () Hidrografi haritası
- () Toprak haritası
- () Jeoloji haritası
- () Nem oranlarının dağılışı haritaları
- () Çöllerin dağılışı haritası
- () Buzulların dağılışı haritası

21. Harita ve grafikleri kullanarak iklim demanlarının oluşumu ve dağılışı üzerinde etkili olan faktörleri sorgular.

- () Dnyadaki başlıca iklim tiplerinin dağılışı haritaları
- () Basınç haritaları
- () Ocak ve temmuz aylarına ait izoterm haritaları
- () Sıcaklık dağılışı haritaları
- () Dnyadaki başlıca yerel rüzgârlara ait dağılışı haritaları
- () Madenlerin dağılışı haritası
- () Nüfus dağılışı haritası
- () Morfografi haritası
- () Hidrografi haritası
- () Toprak haritası
- () Jeoloji haritası
- () Nem oranlarının dağılışı haritaları
- () Çöllerin dağılışı haritası
- () Çevre kirliliği dağılışı haritası
- () Buzulların dağılışı haritası

7

22. Harita ve diğer görsel materyallerden yararlanarak farklı iklim tiplerinin özellikleri ve dağılışı hakkında çıkarımlarda bulunur.

- () Dnyadaki başlıca iklim tiplerinin dağılışı haritaları
- () Basınç haritaları
- () Ocak ve temmuz aylarına ait izoterm haritaları
- () Sıcaklık dağılışı haritaları
- () Dnyadaki başlıca yerel rüzgârlara ait dağılışı haritaları
- () Nem dağılışı haritası
- () Buzulların dağılışı haritası
- () Morfografi haritası
- () Hidrografi haritası
- () Toprak haritası
- () Jeoloji haritası
- () Dnyanın tektonik oluşumundaki değişim ve sürekliliğe kanıtlar gösterir.

23. Dnyanın tektonik oluşumundaki değişim ve sürekliliğe kanıtlar gösterir.

- () Dünya ve Türkiye Fiziki Haritaları
- () Dnyanın tektonik haritası
- () Morfografi haritası
- () Hidrografi haritası
- () Toprak haritası
- () Jeoloji haritası
- () Jeomorfoloji haritası
- () Deprem haritası
- () Çöl alanlarının dağılışı haritası

24. Jeolojik zamanların özelliklerini tektonikle ilişkilendirerek açıklar.

- () Dünya ve Türkiye Fiziki Haritaları
- () Dnyanın tektonik haritası
- () Morfografi haritası
- () Hidrografi haritası
- () Kıtalar üzerindeki tektonik hareketler ile ilgili haritalar
- () Jeoloji haritası
- () Jeomorfoloji haritası
- () Levhalar üzerindeki fosillerin dağılışı haritası

25. İç ve dış kuvvetlerin oluşum süreçlerini açıklar.

- () Dünya ve Türkiye Fiziki Haritaları
- () Dnyanın tektonik haritası
- () Morfografi haritası
- () Hidrografi haritası
- () Toprak haritası
- () Jeoloji haritası
- () Jeomorfoloji haritası
- () Deprem haritaları
- () Çöl alanlarının dağılışı haritası
- () İklim kuşakları haritası
- () Okyanus akıntılarının dağılışı haritası
- () Buzulların dağılışı haritası
- () Çöl alanları haritası

8

26. İç ve dış kuvvetleri, farklı yer şekillerinin oluşumuna etkileri açısından sınıflandırılır.

- () Dünya ve Türkiye Fiziki Haritaları
- () Dünyanın tektonik haritası
- () Morfografya haritası
- () Hidrografya haritası
- () Toprak haritası
- () Jeoloji haritası
- () Volkanizma haritaları
- () Çöl alanları haritası
- () İklim kuşakları haritası
- () Okyanus akıntılarının dağılışı haritası
- () Buzulların dağılışı haritası
- () Çöl alanları haritası

27. İnsan faaliyetlerinden yola çıkarak beşerî sistemlerin coğrafyanın konuları içerisindeki yerini belirler.

- () Dünya ve Türkiye Fiziki Haritaları
- () Mesken tipleri haritası
- () Yerleşim yerleri dağılışı haritası
- () Ziraî nüfus yoğunluğu haritası
- () Coğrafi bölge haritası
- () Yaşam alanlarının dağılışı haritası

28. Yerleşimlerin konumunu belirleyen ve gelişimini etkileyen faktörleri geçmişten günümüze fonksiyonel değişiklikler açısından analiz eder.

- () Dünya ve Türkiye Fiziki Haritaları
- () İlk yerleşim alanlarını gösteren haritalar
- () Yaşam alanına elverişsiz alanları gösteren haritalar
- () Nüfus yoğunluğu haritası
- () Hidrografya haritası
- () Toprak haritası
- () Ziraî nüfus yoğunluğu haritası

29. Yerleşme doku ve tiplerinin oluşmasında etkili olan nedenleri sorgular.

- () Mesken tipleri haritası
- () Yerleşim yerleri dağılışı haritası
- () Ziraî nüfus yoğunluğu haritası
- () Coğrafi bölge haritası
- () Yaşam alanlarının dağılışı haritası
- () Ulaşım haritaları
- () Sıcaklık haritaları

30. Harita ve grafikler kullanarak yaşadığı yerleşim biriminin coğrafi özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur.

- () Ekonomik faaliyetleri gösteren haritalar
- () Turizm haritaları
- () Nüfus haritaları
- () Siyasî haritalar
- () Fiziki haritalar
- () Ulaşım haritaları
- () Hidrografya haritaları

- () Morfografya haritaları
- () Topografya haritaları
- () Kabartma haritaları

31. Görsel ve yazılı materyallerden yararlanarak yaşadığı yerleşim alanının farklı zaman periyotlarındaki değişim ve sürekliliğini coğrafi açıdan analiz eder.

- () Ulaşım haritaları
- () Nüfus haritaları
- () Topografya haritaları
- () Tarihî haritalar

32. Haritalardan yararlanarak ülkemizdeki yer şekillerinin temel özelliklerini ve dağılışını analiz eder.

- () Ulaşım haritaları
- () Hidrografya haritaları
- () Morfografya haritaları
- () Kabartma haritaları

33. Türkiye'nin yer şekillerinin oluşum sürecini iç ve dış kuvvetlerle ilişkilendirir.

- () Fiziki haritalar
- () Morfografya haritaları
- () Fiziki haritalar
- () Hidrografya haritaları
- () Rüzgar dağılışı haritaları
- () Orman dağılışı haritaları
- () Toprak haritaları

34. Haritalar kullanarak Türkiye'nin iklimini etkileyen faktörler hakkında çıkarımlarda bulunur.

- () Hidrografya haritaları
- () Orman dağılışı haritaları
- () Çevre kirliliği dağılışı haritaları
- () İklim tipleri haritaları
- () İklim kuşakları haritaları
- () Basınç haritaları

35. İkime ait kanıtlardan yararlanarak Türkiye'de görülen iklim tiplerinin özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur.

- () Hidrografya haritaları
- () Orman dağılışı haritaları
- () Hava kirliliği haritaları
- () Basınç haritaları

36. Tablolar, grafikler ve haritalardan yararlanarak Türkiye'deki iklim elemanlarının özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur.

- () Sıcaklık haritaları
- () İzoterm haritaları
- () Nem haritaları
- () Basınç haritaları
- () Yağış haritaları

37. Dünyadaki farklı bölge örneklerini, özellikleri ve bölge belirlemede kullanılan kriterler açısından analiz eder.

- ☐ Fiziki haritalar
- ☐ Siyasi haritalar
- ☐ Hidrografi haritaları
- ☐ Ulaşım haritaları
- ☐ Yükseklik dağılışı haritaları
- ☐ Ekonomik faaliyetleri gösteren haritalar
- ☐ Maden haritaları
- ☐ Kültürel haritaları
- ☐ Turizm haritaları

38. Çeşitli ölçeklerdeki bölge örneklerini kullanarak bölge sınırlarının amaca göre değişebilirliğini açıklar.

- ☐ Fiziki haritalar
- ☐ Siyasi haritalar
- ☐ Hidrografi haritaları
- ☐ Ulaşım haritaları
- ☐ Yükseklik dağılışı haritaları
- ☐ Ekonomik faaliyetleri gösteren haritalar
- ☐ Maden haritaları
- ☐ Kültürel haritaları
- ☐ Turizm haritaları

39. Haritalardan yararlanarak çeşitli coğrafi kriterlerle belirlenmiş bölgelerde bulunan ülkeleri ayırt eder.

- ☐ Fiziki haritalar
- ☐ Siyasi haritalar
- ☐ Hidrografi haritaları
- ☐ Ulaşım haritaları
- ☐ Yükseklik dağılışı haritaları
- ☐ Ekonomik faaliyetleri gösteren haritalar
- ☐ Maden haritaları
- ☐ Kültürel haritaları
- ☐ Turizm haritaları

40. İnsanların gereksinimlerinden yola çıkarak doğal çevreyi kullanma biçimlerini örneklandırır.

- ☐ Çevre kirliliği dağılışı haritaları
- ☐ Sanayi haritaları
- ☐ Nüfus haritaları
- ☐ Ulaşım haritaları
- ☐ Turizm dağılışı haritaları
- ☐ Ekonomik faaliyetleri gösteren haritalar
- ☐ Maden haritaları
- ☐ Kültürel haritaları

11

41. Doğal çevrenin insan faaliyetlerine etkilerini ve insanların doğal çevreye uyum süreçlerini karşılıklı ilişkileri çerçevesinde analiz eder.

- ☐ Çevre kirliliği dağılışı haritaları
- ☐ Sanayi haritaları
- ☐ Nüfus haritaları
- ☐ Ulaşım haritaları
- ☐ Turizm dağılışı haritaları
- ☐ Ekonomik faaliyetleri gösteren haritalar
- ☐ Maden haritaları
- ☐ Kültürel haritaları

42. Örneklere dayanarak doğal ortamda insan etkisiyle meydana gelen değişimlerin sonuçlarını analiz eder.

- ☐ Çevre kirliliği dağılışı haritaları
- ☐ Sanayi haritaları
- ☐ Nüfus haritaları
- ☐ Ulaşım haritaları
- ☐ Turizm dağılışı haritaları
- ☐ Ekonomik faaliyetleri gösteren haritalar
- ☐ Maden haritaları
- ☐ Kültürel haritalar

12